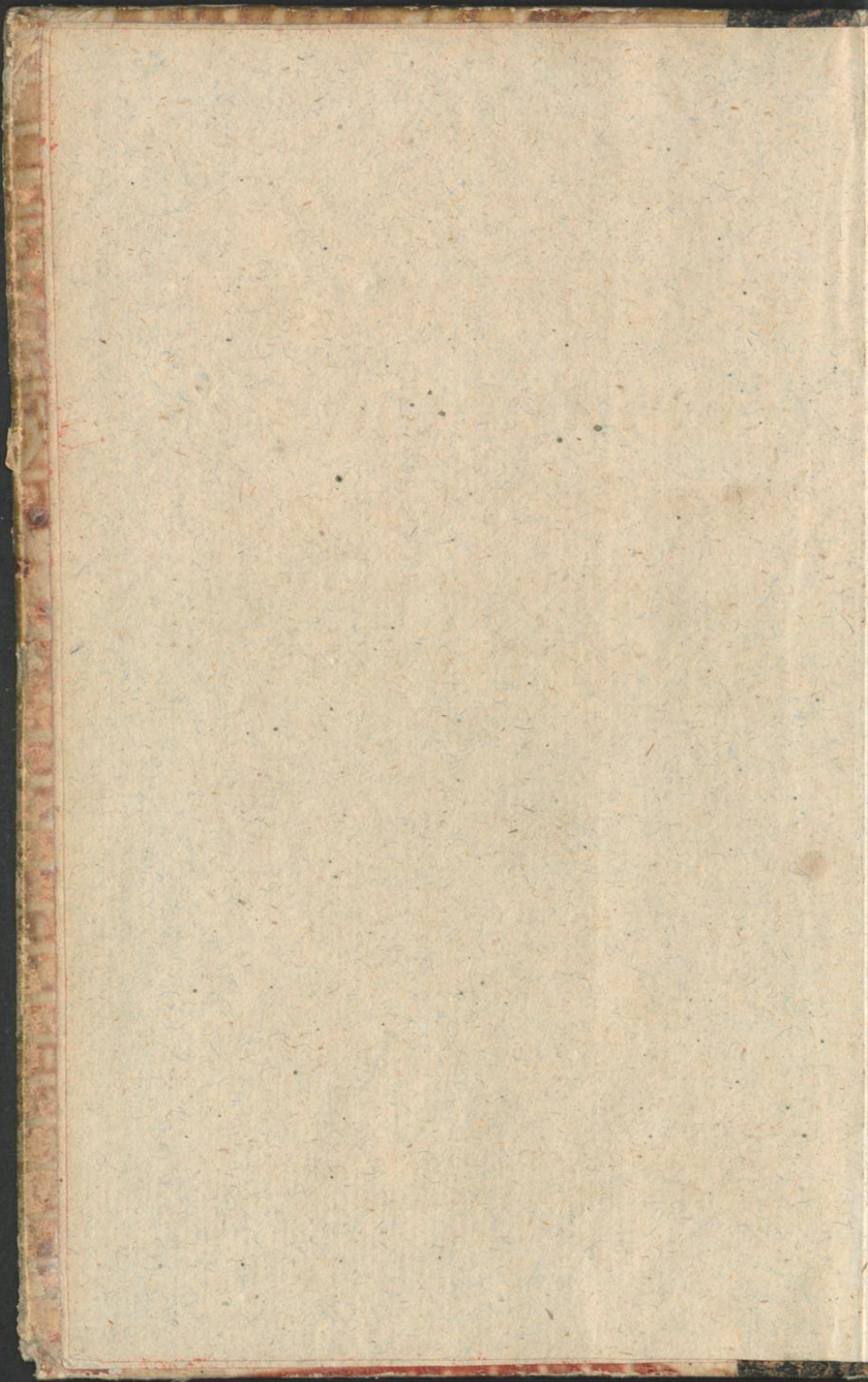

Dv 2599²/₃

252

UNIVERSITÄTS- und
Landesbibliothek
Düsseldorf
V2777

HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ

ET

CHIRURGICÆ

IUXTA

SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA

CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS TERTIUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS

BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS

MDCCLXV.

MATERIA MEDICA
CHIRURGIA

ARGEO
DUBLE

UNIVERSITÄTS- UND LANDESBIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

ANTIDOTA GENERALIA.

a, quæ contra venena dantur remedia,
generali nomine ANTIDOTA
vocantur. Quæ contra venenatos fe-
rarum morsus valent, ALEXITE-
RIA, etiam THERIACA dicuntur, quæ arcent,
depellunt venena, ALEXIPHARMACA appel-
lantur &c.

Venenum verò omne illud vocatur, quod corpori
animali applicatum illud constanter destruit, aut saltem
in eo funestos effectus producit; quod quia non sem-
per cognitum, ideo etiam ea primo loco recensentur
Antidota, quæ omnibus subvenire possunt, non qui-
Crantz M.M. T. III. A 2 dem

dem specifica quadam vi, sed generali, ex ipsa natura assumpti fluente.

ACE TUM tam Vini, quam aliorum succorum vegetabilium vinosorum, ad Præparata spectat. *Germ.* Essig. *Gallis* Vinaigre. *Anglis* Vinegar.

Liquor vinosus, nova fermentatione calida corruptus, ACE TUM dicitur, & fit, quando acidum vini exaltatum subigit, atque figit partem propriam oleosam, seu spirituosam, qua subacta acetum est, ut bene *ETTMULLERUS*: contra vero dum vino subrepens aciditas tollitur, acetum non fit, *SHAW*; tollitur autem spiritu vini tartarificato vino commixto, *IDEM*, imo & duraturum semper & incorruptibile vinum reddi potest solius aquosæ partis dissipatione, *IDEM* *Lecons de chymie traduites de l'Anglois, Paris.*

Ars faciens de vinis aceta fermentationem acetosam variis modis inducere solet, estque in hac re magna diversitas, maxima itidem in ipsis subiectis, ut inde coloris, saporis, imbecillitatis, vel efficacix, differentix innotescant. Et si vero in usum communem varia adhibeantur aceta, acetum tamen vini aliis fragrantius solum medici adhibent, unde & de hoc maxime agam.

Principia igitur Aceti inde facile intelliguntur: Constat nempe præter aquam, acido vini fixiori, spiritibus ardentibus, tum & vini tartaro. Spiritus inflammabiles aceto inesse experimenta *BOERHAAVE*, & Parisiensium clare demonstrant: acetum post congelationem concentratum, desillatum, rectificatum, dedit spiritum ardentem. Tartari vini in aceto præsentiam firmissimo argumento probat *TACHENIUS*,
dum

dum alcalino sali, ex face post destillationem aceti remanente combusta, acetum destillatum super affundit, ut saturetur, & phlegma avocando, exhibet tartarum naturæ eiusdem vini, de quo acetum fuerat, desumptum; non ignobiliori idem confirmat FEVRE, de forti aceto ad mellis consistentiam inspissato, crystallato, Tartareas crystallas producens.

Acidum hoc acetosum distinctum est ab omni acido minerali, docet id eius vappescentia & putrida corruptio, volatilitas & penetrabilitas ab aliis huic conciliata, natura salis medii acido acetoso facti & acido minerali brevi destructa &c. Cæterum plurimorum corporum tam fossilium quam vegetabilium mensurum, ut in diversarum substantiarum historia patebit.

VIRES antiputredinosæ maximæ, ut in febribus putridis exanthematicis, & aliis omnibus, in quibus aut a stimulo acrioris bilis, aut alcaliescentia salis, aut putridi cuiuscunque, incendium ortum est, medici nihil habeant commendatius, BOERHAAVE: ad corruptionem mortiferam, gangrænosos reptatus, putrida ulcera, chirurgi nihil pulchrius, IDEM. Ad cancrum nondum apertum in fotu acetum non est spernendum. Vires excitantes, & subtili suo sale nervos vellicantes in debilibus, languentibus, lethargicis, soporosis, syncopiticis proficux, etiam subveniunt convulsis, hypochondriacis, & hystericis, temulentis: sudoriferæ ob eius penetrabilitatem certæ, unde acetum in omnibus morbis malignis tantum laudatum, antipestilentiale, etiam theriacale audit: morsui curando virulentorum animalium aliud non esse posca efficacius BOERHAAVE, & nuper haustum casu acetum Hydrophobum Udinæ servavit & repetitum Paduæ experimentum confirmatum fuit *The London Chronicle* Nro. 1170 Iune 19.

Adhæc æceti vapor Orthnopœæ variolosæ ex inflammatione Pulmonum ortæ præ omnibus aliis cito medetur TYSSOT *de Variol.* & oxycratum in inflammatione mammarum iam olim laudatum etiam hodie probatur.

Cæterum sunt etiam, qui acetum contra obesitatem nimiam, epotum laudent, & porrigant, tum nautis contra scorbutum exhiberi debere contendant; in fungis venenatis antidotum non satis probavit HATTE *Recueil periodique* T. III. Melius commendavit ad infringendam hyosciami, plantarum aliarum narcoticarum vim Cl. VANDERMONDE T. IV. Notari meretur falia volatilia animalia, ex oleo combusto fetidissima, affuso aceto digesta, destillata, grata fieri, ROG. BACON. Cl. HUXHAM, experimentis. Quantum non inde officinis lumen!

PRÆPARATA. *Acetum destillatum*, spiritus nempe aceti, maxime acetosus, in iisdem casibus utilis, interne minori dosi propinandus. Tum adfunt adhuc aceta multa simplicium plantarum, officinis dicta simplicia, ut rutæ, sambuci, scilliticum &c. Sunt & composita Bezoardica, Theriacalia & alia.

Componi demum & alia adhuc Medicamenta possunt pluribus in morbis efficacia, dum acetum substantiis aut terrestribus aut alcalinis saturatur, ut lapidibus cancrorum, Magnesia alba, sale tartari, hæc enim minori dosi data aperientia evadunt egregia, maiori aut diuretica aut purgantia, atque hæc ratio est præparatorum nonnullorum officinalium tartari regenerati, terræ foliatæ tartari, & arcani tartari. Possent tamen etiam fieri styptica remedia dum terra aluminosa aceto solveretur & sudorifera dum alcalina volatilia illi ad punctum

etum saturationis indantur, talis est spiritus Mindereri, dosi uncie semis.

AQUA, *Hydrologorum* Aqua communis. Claf-
lis Aquarum simplicium. *Germ.* Wasser. *Gal-*
lis Eau. *Anglis* Water.

Quid aqua sit? quæ eius sint proprietates? omnibus scriptum philosophis. Aquarum divisiones dictæ WAL-
LERIO, criteria HIERNE, MARGGRAF, & aliis. In corpus humanum effectus plurimis recensiti medicis RIEGERO, SCHWERTNERO, HOFFMANNO, qui etiam de aqua, ut universali medicina, scripsit. De aquæ frigidæ salubritate ad firmandas laxas partes Anglorum nota experimenta sunt; de eiusdem ad curandam hæmoptoen forbitio, Italarum, etiam *Illustr.* L. B. van SWIETEN confirmata. Gelidæ, aut aeræ congelatæ vis in congelatis membris perspecta est; calidæ, maxime vero eius vaporis, in relaxandis contractis, & emolliendis duris partibus certa, ut inde paucis eius virtus perspici possit.

Sed & cognita esse debent, tum in præscriptionum, tum in experimentorum chemicorum scopum, ea quæ post alios, ratione solubilitatis salium in aqua, instituit tentamina Cl. SPIELMANN, quibus evincitur in calore qui Thermometrum ad quinquagesimum scalæ Fahrenheitianæ gradum sustineret, aquæ destillatæ unciam unam dissolvisse

Terræ foliatæ tartari	-	-	grana 470.
Salis Sedlicensis	-	-	384.
Sacchr. Thomæi	-	-	360.
Salis Epsomensis	-	-	324.
	Λ	4	Sa.

Salis Tartari	-	-	-	grana	240
Vegetabilis	-	-	-		212
Vitrioli albi	-	-	-		210
Salis Gemmæ	-	-	-		200
Sodæ	-	-	-		200
Ammoniâci	-	-	-		176
Communis	-	-	-		170
Mirabilis GLAUB.	-	-	-		168
Lotharingici	-	-	-		168
Digestivi SYLVII	-	-	-		160
Polychrest. SEGNET.	-	-	-		137
Vitrioli cærulei	-	-	-		124
Viridis	-	-	-		80
Nitri depurati	-	-	-		60
Salis Polychrest. GLAS.	-	-	-		40
Tartari Vitriolati	-	-	-		30
Mercurii Sublimati	-	-	-		30
Boracis	-	-	-		20
Aluminis	-	-	-		14
Salis volat. fuccini	-	-	-		5
Arsenici	-	-	-		5
Tartari crudi	-	-	-		4
Cremoris tartari	-	-	-		3

Quamquam vero aqua determinatam unius salis portionem solum solvat, eadem iam priorem continens, & alium solvere valet, & tertium quin, & secundo etiam tertio sale imprægnata novam iterum primi salis portionem solvere valet *Cl. LEMERY Acad. des Sciences 1724.*

Cæ-

Cæterum ea omnium maxime generalis antidotus habetur, quatenus sua fluiditate, penetrabilitate, & commiscibilitate plurima diluit, abluit, enervat, solvit, quale memorabile nobis exemplum de misero ex amore melancholico, haud parcam mercurii sublimati sumente portionem, aqua tepida epota curato, reliquit SYDENHAM. Ipsum arsenicum, indomabile venenum, aqua domari, glyres testantur, & acerrima alia venena aqua dilui, infringi, in omnibus experimentis est, ut dubium superesse non possit.

Est tamen etiam in hoc negotio aquæ sinceræ, & tepidæ potior præscriptio, tum quod aliis corporibus minus imprægnata prior, & tepida magis ventriculum subvertat, atque tamen per omnes insinuationis modos, haustu, clysmate, balneo, fomento, applicanda est. Frigidæ aliis in casibus non minor laus: ita epilepticos affusione copiosa aquæ frigidæ iuvare vidit SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739.* & aquam glacie aut nive frigidissimam redditam tympaniticorum abdomini applicatam etiam potu concessam profuisse COMBALUSIER *Pneumatopath.* & infantum excoriations non alia re certius & tutius percurari, quam linteis aquæ aut pluviali aut fluviali frigidæ intinctis, applicatis BOENNECKEN. Nec alia sunt contra Rheumatismos, doloreinque ischiaticum potentiora quam balnea aquæ frigidæ præsidia, quæ etiam efficacissima imperato simul Kinæ usu in debilitate tam a pollutione nocturna quam a masturbatione inducta expertus CL. TYSSOTUS *de morbis ex masturbatione.*

MEL *Offic. Zoologorum* Apum Productum Mel.
Classis Insectorum. *Germ.* Honig. *Gallis* du
Miel. *Anglis* Honey.

Saccharum animale odoratum, vocari productum hoc apum, resinoso-mucilaginosum, spissioris confi-

fientia, saporis dulcissimi, odoris grati, coloris vel albicantis, vel pallide flaventis, vel etiam saturatoris, iure posset, licet etiam de eius natura controvertant plurimi; hi enim vegetabile productum, quod in nectariis florum iam mellitum fuerat, etiam plantæ, unde desumptum, odorem servat, habent; alii & id concedunt, & in ventriculo apum digestum in mel verum tantum elaborari, caste concludunt. Cæli sudorem, syderum salivam, cœlestem rorem, expressione metaphorica magis, quam naturali, dixit PLINIUS, quam tamen Cl. WALLERIO in HIERNE arridere video, qui etiam mel surgere spiritu mundi & acido universali, nec ad animale, nec ad vegetabile regnum referendum esse mira sententia contendit *ibidem*, dum tamen ex melle saccharum candum crystallatum in omnibus experimentis educit BAUME *Elemens de pharmacie* p. 362. manifesto vegetabilis materici testimonio.

Quoniam vero ipsum mel virtutem illarum plantarum, ex quibus ab apibus gregariis colligitur, pertinaciter servat, intelligitur, cur ex gratis aromaticis plantis gratum, ex amaris amarum, ex venenatis venentum, quorum plurima exstant testimonia: ita DIOSCORIDES in Sardinia gigni mel amarum, quod apes inibi absynthio vescantur: Heracleæ in Ponto, quibusdam anni temporibus, propria quorundam florum dote, mel gigni, quod mentem alienaret, & sudore perderet, PLINIUS; plantam vero, ex qua conficeretur, a caprarum pernicie *Ægolethon* nominat: tum in eodem Ponti situ, gente fannorum ab infania quod gignit mel, *maenomenou* fieri, idque contrahi flore rhododendri. PLINII observationem confirmavere R. P. LAMBERTI Missionarius in sua *de Colchide Historia*, tum ipse TOURNEFORTIUS *voyage du Levant*, &

xgo-

ægolethron vocat chamærhododendram maximam, ponticam, mespili folio, flore luteo, & rhododendron PLINII, Chamærhododendram ponticam, folio laurocerasi, flore cæruleo, purpurascente.

Quæ vero symptomata venenatum mel inducat, XENOPHON, ut & DIODORUS SICULUS, docent. Decem mille hominum exercitus, ad Trapezuntum stativa habens, alveariis apum, in quibus multum mel collectum fuerat, indusserat; sed hi sursum deorsumque moti, & evacuati cum delirio; alii aliter affecti, ita tamen, ut, qui adhuc corpore constarent, non constarent mente: nam & hi ebriorum, alii maniacorum in morem agebant, stratis etiam humi aliorum corporibus, quasi cadaveribus, non aliter, ac post cædes conspicitur: Nullus tamen, quod mirandum, inde desideratus: sed vis veneni circa eandem horam sequenti die, qua priori assumptum fuerat, fracta conspiciebatur, ita ut post tres, quatuor dies, resurgerent quidem, sed quasi violento medicamento purgante fatigati.

Præter plantarum, ex quibus colligitur mel, diversitatem, unde mellis salubritas, odoris, & saporis differentia, pendent, adhuc magnum ratione coloris, consistentiæ, puritatis, bonitatis, discrimen patitur. In omni specie laudatur virgineum, nulla adhibita arte, ex favis diffractis, craticulæ impositis, defluxum; expressum, ceram redolens, deterius est; elutum, coctum, deterrimum, fuscum, ad hydromel utile. Adulteratum farina, magis albidum est, vix odorem, glutinosum. Consistentia, color, odor, sapor, aliarum fraudum criteria sunt. Mel coctione amarescit, & igne ut saccharum inflammatur. Sapo est, sed acefcens,
aqua,

aqua, spiritu vini solubilis, fermentescens, exquisitus sapo, bilem resolvens, balsamicus, pectoralis, nec inflammabilis, antequam fermentescat. ARBUTNOT.
An essay concerning the nature of aliments.

USUS eius iam antiquis, tam in alimentis, quam medicamentis multus, etiam ad longævitatē ducens, teste POLLIONE, & DEMOCRITO. Cadavera in melle sepeliisse antiquissimos Babylonios HERODOTUS reliquit, & vegetabilia melle condita, veteres omnes officinæ. Adversus venena linctum, & potum mel DIOSCORIDES laudat, utique abstergens, demulcens, saponaceum, oleosa aquosis miscet. Est autem abstergendi mellis vis summa, ut etiam ab hoc multum comesto fauces exasperentur, alvus solvatur; unde faucibus, tonsillis mucō obsitis, anginæ pituitosæ, collutum gargarisatumque medetur, linctum & potum tussi, asthmati obvenit, & cum succis solventibus datum, hypochondriacam, & atrabiliariam saburram sine calore liquat, & fundit; etiam lumbricos necat, quod & saccharum præstat, RHEDI; licet vulgo credatur nutrire, & generare vermes.

Externe in fordidis ulceribus egregium depurans, digestivum, saponaceum, antiputredinosum mel, etiam in furunculis similibusque tumoribus maturans, addita farina sub cataplasmatis, aut emplastrī forma adhibitum.

PRÆPARATA. Mel *despumatum*, quod licet ad extemporaneas præscriptiones naturali deterius sit, ad magnas tamen officinarum compositiones etiam huic, quod minus in fermentationem primum, præfertur. Officinarum despumatio non optima est: quæ
 vase

vase fictili moderato calore lente peragitur, laudatissima L. B. van SWIETEN. Mel *coctum*, ut frigidum fragile fiat, suppositoriis aptum, & variorum basis. *Aqua stillatitia*, acidum suo sinu fovens per experimenta, pectoralis, diuretica. *Spiritus* saporis acris, penetrantis, acidi, cum alcalinis effervescens, si bonus, dicitur diureticus.

Oxymel simplex, abstergens, incidens, antiputredinosum, haud laudabiliter in officinis præparatum. *Oxymel squilliticum* ad composita spectat, & de squilla dicitur.

Hydromel cardiacum stimulans, reficiens, inebrians, vinolum.

Composita alia sub suis classibus sunt. Ut mel *anthosatum*, *Rosatum*, *Violatum* &c. quorum virtutes cognitis simplicibus patent.

OLEA Vegetabilium pressa, Animalium fusa, cocta; ad Præparata spectant. *Germ. Oel. Fette. Gallis Huile. Graisse. Anglis Oil, Fat.*

Corpus fluidum, lentum, inflammabile, aquæ minus permiscibile, OLEUM: iisdem dotibus gaudens, magis consistens, ex vegetabili, *butyrum*: ex animali *pinguedo* vocatur. Solidum, nec igne liquatum, *adeps*, liquatum *sebum* dicitur.

Omne demulcens emolliens, laxans adeoque in casu assumpti veneni indicatum, tum quia acrimoniam involvit, rosas partes demulcet, tum quia fibras omnes laxat, spasmos, & convulsiones a veneno rodente imminentes tollit. Utrumque quotidiana experimenta doceant,

cent, & audaces hinc inde Agyrtarum, etiam venenum assumentium, processus.

Est etiam, ubi in determinata acrimonia immediate olea agunt; sic cum salibus alcalinis, & siccis, in saponem non amplius adeo nocuum confluunt, cum acidis potentioribus in pinguedinem concresecunt experimentis Parisiensium; cum calce plumbi consistunt, coagulantur, maxime pressa, *Exper. Pharmaceuticis* cum calce viva pressa spiritu vini solubilia redduntur iamque imperfecti saponis speciem constituunt, quod caustico debetur. MEYERS *Chymische Versuche von ungelöschten Kalch.* 1764.

Laudantur vero potissimum in hunc scopum olea recentia, ex vegetabilibus pressa, quia mitissima, & pluri aquæ commixta, nec ideo magis aut aquæ, aut spiritui vini miscibilia, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1741. licet destillata etiam spiritu vini solvantur, IDEM. Ratio MACQUERO dicta est *Acad. des Sciences* 1745. Rancida vero etiam venena sunt. Similibus vero, ex partibus animalium pinguibus desumptis, omni via subministratis multum & assiduo, clysmate, fotu, embrocatione, oleoso potu, sæpe atrocissimi, ventriculi & intestinorum dolores, tum ab his, tum ab aliis causis orti tolluntur; his dolores cardialgici, colici, nephritici, menstruorum periodici, puerperarum tenesmoidei, sopiti. Pingue clysmata sæpe excoriatis intestinis, dolenti hæmorrhoidi, vesicæ, utero, subvenit. Calidi omenti fotus quoties non profuit colicis, & puerperis? Embrocatione oleosa convulsiones prævertere in se ipso docuit GALENUS, & tepidi olei balneo convulsiones atrocissimas ex halitu veneni chemici abortas quievissse, & diurnam aliam convulsionem oleo anygdalino dulci recenter presso loco cœnz ad uncias duas sum-

sumpto, Cl. MORGAGNI de sedibus, & causis morborum per Anatomicen indagatis T. I. Epist. Anatom. Medic. X.

Inter anthelmintica etiam, olea in experimentis discipulorum LANZONI, primaria visa, *Acta Physic. Medic. Acad. N. C.* Vol. I.

OPIUM *Offic.* Regni Vegetabilis productum.
Botanicorum Papaver. Classis Multi-flam.
Germ. Schwartzzer Mohnsaft. *Gallis* Opium.
Anglis Opium.

Planta, quæ hunc succum per excellentiam ita vocatum, largitur, definitur Papaver *foliis simplicibus, glabris, incis* L. Multis in regionibus lativa, imo etiam spontanea, in Asia tamen maxime obvia, & eminenter narcotica, cuius rei magna in experimentis probatio, quod collectum ex Europæa planta opium, debilius longe, *Acta Edimburg.* extractum ignavius *Hist. de l' Acad. des Sciences* pronunciarint.

Veteribus succus papaverinus iam duplex, primus ex inciso papaveris scapo exstillans, meconos opos, secundus ex tota planta contusa extractus, priori ignavior, meconium & meconium dicebatur. Opium nostrum, sitne verum opium veterum, aut solum horum meconium? multi plurimum disputant; Opium lacrymatum nobis non esse, præter summos alicuius regionum Botanicos, Parisienses credunt. Contrarium vero evidentius KEMPFERUS, & Edimburgenses probant; ut, quia vel simplex, vel etiam ex lacrymato, & extracto conflare possit, quod nobis est opium, semper succus e papavere orientali vel lacrymatum, vel extractum dici debeat.

In panes densos nigricantes coactum ad nos adfertur, fractum ex fulvo nigrum est, aloes colore laudabile, odoris virosi, soporiferi, caput tentantis, saporis amari, linguam urentis, inflammantis. Gummi-resinosa hæc substantia sale tam acido, quam alcalino constans, etiam oleo conflatur, ob id inflammabilis: Magna parte in aqua, maxima spiritu vini soluitur. Exigua dosi sumpta dolorem præsentem tollit, vel si non adest, talem voluptatis sensum, ut perfecta is, qui assumpsit, indolentia, animi tranquillitate, felicitate, fruatur, inducit, L. B. VAN SWIETEN. Dosi aucta somnum conciliat, maiori temulentiam facit, quale nimis certum Turcarum, & Persarum experimentum est; adhuc maiori lethargum, DIOSCORIDES, imo causat apoplexiam, mortem, GALENUS & alii; & ita in hanc rem PLINIUS. „Sic scimus interemptum Licinii Cæcinæ Prætorii viri Patrem in Hispania Bavili, cum valetudo impatientis odium vitæ fecisset, item plerosque alios;„ ut vel inde clarum sit, quare deleterium omnibus habitum, calorem innatum extinguere, spiritus figere, congelare quasi, in quarto gradu frigidum GALENO pronunciatum, licet per se tamen calidum sit in experimento, & evidens, in sola dosi salubritatis, aut lethalitatis punctum versari, nec ideo unquam correctorio indiguisset, nec hodie egere.

VIS, qua GALENO tranquilla medicina dicitur, princeps est, dum manente doloris causa, doloris in mente ideam sopit; facit id in omnibus doloribus spuris partus, etiam doloribus post partum, arthriticis, rheumaticis, podagricis, calculosis, colicis, cancris, ulcerosis, verbo chronicis & acutis, dum consilium est inducias pacisci, ut aliis remediis doloris causa certius

tius suffecturo ægro tolli possit. Ex eadem est, quod ad conciliandum somnum in vigiliis nimis laudetur, & feliciter adhibeatur, excepto casu inflammationis topicæ in cerebro, de quibus omnibus legi debent *Illustr.*
L. B. van SWIETEN Commentaria.

Laudaverunt præterea opium illis multum in casibus celebre, ubi spirituum ataxiæ, ut in hysteriis, hypochondriacis, in quibus non alium domitorem passionum hysteriarum succum, ut & motuum spasmodicorum convulsivorum habuit SYDENHAM, egregias & fere certas semper ab illo expertus virtutes: hinc etiam illis in casibus, ubi a quacunque causa irritatis nervis omnia susque deque moventur, evacuationibus auctis, in casu assumpti veneni, etiam vomitorio eiectione, cholera, hyperemesi, dysenterii, tenesmo, sic in cholera unum, duo grana opii in unc. IV. aquæ menthæ soluta cochleatim exhibentur, eadem in lacte solvuntur, & pro enemate iniiciuntur incantamenti instar tenesmum supprimentia, &c.

Item post omnes purgantium, vomitoriorum motus, semper exhibuit opiatum SYDENHAM. Neque tamen solum in his casibus, sed etiam in contrariis, ubi spasmodice constrictis partibus inimica corpori evacuada, retinentur, ut in simili casu assumpti veneni, constricto valide ventriculi orificio, & nihil dimittente, suppressis a constricto utero mensruis, lochiis, aliis ab hac causa aliarum partium convulsionibus, aut demum ubi a quacunque causa irritata fibra multum tremit, vibrat, etiam convellitur, ut in tussi acri, inani, ferina, asthmate, aliis morbis suffocativis; etiam illis, qui a retropulsa materie variolosa arthritica exorti magnum timorem iniiciunt, his enim in circumstantiis egregium

Crantz M. M. T. III.

B

car-

cardiactum est materiem ab interioribus ad exteriora depellens.

Ad hæc alvum supprimit, evâcuationes omnes excepta illa, quæ per cutim est, supprimit, sanguinis etiam nimiam compefcit, hinc in hæmorrhoidum, mensium, lochiorum, aliis uteri excedentibus fluxibus, in hæmoptoe, vomitu, & mictu cruento multum prodest, malum sæpius suspendens, raro tollens; sed & prius magnum est. Quod quoniam vel maxime verum de illis, quæ gravidas, parturientes habent, hæmorrhagiis uteri, rei dignitas hucusque haud bene perspecta postulat, ut aliquantulum exactius tractetur.

In omni casu hæmorrhagiarum gravidæ uteri, opium dandum in initio, donec hæmorrhagiæ causa, quæ sæpe medico abstrusa, recte expiscetur; quodsi intelligi non possit, cum ignoti non possit esse rationalis curatio, vis tamen opiï perspecta sit, medicamento insistendum: si vero intelligitur, soluta placenta etiam partum, sive exacto naturæ incubatu maturum, sive violato immaturum, inflare, tunc, ni omnia ad extrema iam deducta sint, medicamento locus amplius esse non potest, nec huic mulieris salus concedi; quod si fit, in desperationem deducitur, & rapitur, quod nimium notum. Ne tamen ego recta ratione id aliter obvenire posse intelligo! Pone arteriæ solutionem mechanico instrumento dilatantem, sanguinem pleno gurgite effundere: an qui opium dat medicus, aut qui instrumentum aufert chirurgus, medetur? quodsi etiam hoc ablato moriatur vulneratus, quis in operationem mortem refundet? Chirurgia non magis advenientem iam ex profuso nimio sanguine mortem, quam medicina, propulsare potest. Quare serio moneo, ne aliquis opio in hæmorrhagia uteri, partui instanti, præsentem, nimium fidens, necessariam Chi-

Chirurgicam operationem negligat, & parturientem in mortem, cuius ipse unica & sola causa sit, certo certius deducat, qualia adhuc recentia sunt exempla.

Nec felicius est in suppuratoria Variolarum febre Opium in qua summopere damnosum invictis argumentis probavit Naturæ in hoc morbo interpret **TYSSOTUS** de variolis.

Dosis opii a grano semis ad granum unum adulto, non assueto sufficiens. Est tamen etiam ubi secundum circumstantiarum rationem maiorem exhibere possis, vel priorem sæpius repetere, ut in cholera, & aliis morbis, quibus bona totius corporis simul & semel funduntur; ita in cholera duo, tria grana opii in unciis tribus, quatuor, diluit, & cochleatim, donec turbæ sedentur, exhibet **L. B. VAN SWIETEN**. Mirabile est, opio assuetos aliquantulum, a consueta dosi nullum levamen experiri, sed continuo augendam esse: mulierem nephriticam novit *Illustriff.* **L. B. VAN SWIETEN**, quæ omni bihorio quatuor granis constantem mixturam, & tales intra nycthemerum quatuor, ebiberet; tum melancholicis, ne sibi violentas manus inferrent, quindecim grana pro dosi data; drachmas duas quandoque de die, & id per octodecim menses, assumi absque noxa vidisse se, **CLAUDERUS** testatur *Miscell. Natur. Curios.* Orientales drachmam sæpe absque noxa sumere **KÆMPFERUS**, **PROSPER ALPINUS**, unam vel duas drachmas familiares Turcis, & Persis **BELLONUS**, quatuor uncias in experimento assumptas Bengalæ, sola ablata mentis ratione, post somnum redeunte **GARCIN**, testantur.

Opium tamen liguritores tristes, somnolentos, elingues, stupidos fieri, invenit **KÆMPFERUS**; tum non
B 2
assue-

assuetos perimi maiori dosi, exemplo tristi inuenis cophthæ, Acta Parisina; etiam muscutorum deglutitionis resolutorum cum morte, Acta Edimburgensia reliquere, ut merito antidotum quæsitum sit. Proponuntur generalia, vomitoria, clysmata acria, interne acida, diaphoretica, externe sinapismi. Virgo incautior decem grana opii devorans, in altum somnum quadraginta octo horarum incidens, vomitu mechanico excitato servata est, ex HALLERO SPROEGEL. Ex quibus omnibus patet, opium venenorum generalè antidotum esse, quatenus omnes motus, turbas omnes, ne in nervum erumpant, sopit, ipsum tamen etiam maiori quantitate sumptum verum venenum esse.

PRÆPARATA. *Extractum* opii crudo purius, non efficacius sed tutius. Habet *Essentia* vim grani unius in guttis decem. Composita vero sunt plurima: hæc opium miris modis vexatum, corruptum, continentia, an ideo meliora? alia adeo exigua quantitate opium recipientia, ut ratione huius vix agant; mithridatii, vel diafcozii drachma, pro dosi data, ne granum opii continet, quod fere theriaca habet. Qui opium purum, extractum, essentiam, seu laudanum liquidum SYDENHAMI, adhæc syrupum diacodii, vim grani unius opii in uncia continentem, habet, aliis carere ob vim opii facile potest.

Minime tamen reticendum est *Diacodii* syrupum sæpe minus Medicorum intentioni respondere inefficacem hic loci deprehendi, etiam a TYSSOTO in Helvetia demulcentem potius quam narcoticum visum, qualia etiam in Anglia SYDENHAMUS iam monuerat, hinc nec in eo absolutam rectamque opii vim quærendam.

SAPO VENETUS. Classis Artefactorum. *German.* Venetianische Seiffe. *Gallis* Savon de Venise. *Anglis* Venetian Saop.

SAPO quid sit, paucis exacte ita, ut una omnes saponum complectatur definitio, pronunciatum, quod ex triplici naturæ regno saponum naturales, qui arte factorum omnes dotes non habeant, demonstrantur, quod naturales saponum multum inter se, ut & arte facti, distinguantur, utriusque quoad quantitatem principiorum, etiam eorundem naturam variant; quare quodcumque corpus aqua solubile abstergit, & pingue aquæ miscibile reddit, dici sapo posset, absque eo, ut principiorum hæc constituentium mentio fiat; cum enim in triplici naturæ regno diversum recipiatur pingue, diversum etiam sal ingrediatur, tum & aquæ diversa quantitas, & diversa præcedentium proportio sit, hac una definitione comprehendi non posse, perspicuum.

Divisionem saponum quod spectat, hos primo duplices esse tenendum, naturales & artefactos; naturales iterum ex triplici naturæ regno triplices, vegetabiles, animales, minerales; adhuc artificiales consistentia diversos, dispesci in solidos mediæ consistentiæ, & fluidos; eosdem ingredientibus discrepantes in fixos, semivolatiles, volatiles dividi; ita ut fixi ex oleo presso cum sale alcalino acris fixo in usum medicatum plerumque fiant; semivolatiles vel ex oleo presso, & sale alcalino volatili, vel ex sale alcalino fixo, & oleo æthereo; volatiles vero ex oleo æthereo, & sale alcalino volatili combinentur. In mechanicos vero usus loco olei etiam sebum, pinguedo balænarum, adhibentur, vix vero in perfectum saponem coguntur; at neque omnia olea etiam id patiuntur: oleum enim lini cum

faturato lixivio alcalino nunquam cogitur, G E O F F R O Y
Acad. des Sciences 1741. An quia frigore non densatur
hocce oleum? ut proponit I D E M.

Neque vero ultimo id ignorari debet salem minera-
lem æque ac vegetabilem saponem constituere posse, sic
dum salem sodæ, dum Boracem oleo unguinoso nube-
ret *Cl. BRANDT Schwed. Abhandl. 1756.* saponem
obtinuit.

Sapo Venetus autem est olei olivarum pressi cum sa-
le alcalino, ex cineribus plantarum cum calce viva pa-
rato, adeo perfecta unio, ut aquæ mixtus abs-
que separatione partium diluatur, aeri expositus non
madescat; postrema hæc duo etiam eiusdem criteria
sunt. Ex quibus salia alcalina acria, oleo nupta, in
aqua soluta, iam tuto applicari corpori posse, quæ non
sine erosione ante applicari potuissent sola, oleum ite-
rum horum ope aquæ miscibile reddi, intelligimus.

Est vero & id tenendum, oleum sali ita mixtum,
aliis oleis non commisceri amplius, nec flagrare igni
admotum, licet æquabilissime in spiritu vini rectificato,
minus æquabiliter in spiritu vini simplici, aqua pura,
impura, vino, solvatur, quibus ultimis menstruis sub
floccorum forma secedit, quod acidum maiorem affini-
tatem cum sale alcalino habeat, quam cum oleo. In
180. libris saponis 50. libras salis alcalini, 115. libras
olei olivarum, 15. libras aquæ contineri existimat G E O F F R O Y
citante H A L E S. Saponis alicantini uncia duæ
cum totidem drachnis, aceto destillato aliquantulum di-
gestæ, 12. drachmas cum 54. granis olei olivarum lim-
pidissimi largiuntur, G E O F F R O Y *Acad. des Scien. 1741.*
cum acido vitriolico maiorem adhuc quantitatem in
Comment. D. HARTLEY misso, I D E M.

VIRES

VIREs abstergentes primariae; in casu assumpti veneni semper utilis aqua sapone veneto medicata; aqua enim licet omnia diluat, enervet, etiam salia solvat, olea non attingit, quod sapo facit: adhuc aqua sola citius præterlabitur, nec adeo detergit, ut sapone dives, quæ tum omnibus viis subministranda. Ob eadem vires, tum incidentes, laudatur in glutinoso spontaneo primarum viarum bili nuptus sapo; in viscerum abdominalium infarctu, obstructione, cum gummi ferulaceis: in saburra atrabiliaria acida, aliis morbis acido ortis, ut scorbuto, arthritide, rheumatismo, podagra, maxime vero in coagulato in primis viis lacte, infantum tumido abdomine, ob priores, & acido contrarias egregius, posteriori in casu semper deprædicatus *Illustr. L. B. van SWIETEN.* Forma pilularis commoda, ut grana sex, novem, plus minusve pro morbi indole sumi possint omni trihorio absente febre; periculosum enim eius usum non esse iam dudum experimentis Anglorum, & *Illustr. L. B. van SWIETEN* notum; infantibus granorum duodecim, viginti pondere, vel aqua simpliciter solutus, vel vitello ovi subactus, & dilutus aqua stillatitia, addito syrupo, prout e re videtur, vel cichorei, vel diacodii, cum lapidibus cancerorum exhibetur feliciter.

In calculo potens remedium magna dosi datum unciæ semis, unius, duarum de die pondere *CAR. ALSTON dissertation sur la chaux vive.* Convenientius est tamen unciam semis solum de die dare, maior enim alvum sollicitat, *IDEM.* Minime tamen retinendum, plerosque medicamento *Dæ. STEPHENS,* ut & lixivii saponaceis usos, in phthisim, scorbutum, hæmorrhagias, dysenterias pertinacissimas incidisse, *HUXHAM essai sur les sievres.* Utique serum sanguinis

nis & urina horum usu alcalina fiunt, per experimen-
ta Cl. Virorum HARTLEY, & MORAND. Ultimo
etiam id tenendum, obesitatis remedium esse per ali-
quot tempus sumptum drachmæ unius, duarum ponde-
re, saponem, MALCOLM FLEMING *a discourse on
the nature, causes, and cures of corpulency, London.*

Externus non minus celebris saponis usus in fomen-
tis ad loca arthritide, rheumatismo, podagra vexata,
meraca solutione facta in lacte, ad loca inflammata,
mammas lacte coagulato induratas, nihil habetur effi-
cacijs: In dilutiore decocto vegetabilis appropriati,
soluti saponem, pro iniectione ulcerum sinuosorum, fi-
stularum mammarum a coagulato lacte, nihil pulchrius.
Tum spiritu lumbricorum, vel alio simili, in unguen-
ti speciem solutus sapo, est in rheumaticis doloribus,
aliis profundis, articularum tumoribus, etiam extra-
vasato sanguine, proficiens; ultimo etiam in formam
suppositorii pro infantibus cogi potest.

Cæterum inter generalia illa antidota, contra ea
mala, quæ morsu illata sunt ab animalibus venenatis,
etiam plurimum laudatur suctio, punctio, scarificatio,
Piedra de la serpente lapis, quem in capite serpentum
Indiæ orientalis reperiri nonnulli tradunt, artefactum
vero ex cornu cervi leniter usto alii credunt: is vero
vulneri applicatus, bibulus quasi, vulneri adhæret, sic-
que mirabiles effectus sese observasse testatur HULT-
STEDT. *Acta Acad. Suec. Vol. XV.*

BEZOARDICI LAPIDES utriusque Indiæ
etiam a multis in censum verorum antidotorum re-
censentur; at hi sive in officinis genuini, quod rarissi-
mum, sive factitii, quod frequenter obvenit, ad hunc
sco-

scopum, ut susceptum miasma per diaphoresim expellant, parum apti, utilesque, consensu NEUMANNI, SLARE, ALLEYNE, CARTHEUSERI, & aliorum pæne omnium Medicorum deprehensi sunt. Equidem illi Bezoardici utriusque Indiæ lapides pretiosi, qui in officinis sunt, de his enim hic loci potissimum agitur, quoniam hos non alios in Regum aut Magnatum Cimi-
 larchio reconditos, præscribunt Medici, illi inquam plerumque insulsi, inodori, terrei deprehenduntur, levi hinc inde eaque satis rara amaritie præditi, ut bonum suo tempore SCHROEDERUM ratione doses granorum trium scrupulosum merito rideat ALLEYNE, qui a drachma semis etiam una horum, nullam efficaciam vidit: *it has the credit amongst the ignorant of doing what it never had any share in*. c. & CARTHEUSERUS illos qui exigua dosi efficaces putant, miratus, „exclamat: sed quam inanis fiducia, quam cæca opinio!
 „ubi quæso famosæ hæ virtutes in lapide Bezoardico tam genuino quam factitio latent? quis unquam duo tria
 „quatuor quinque imo plura grana lapidis absque aliorum miscela exhibiti in febribus malignis ac morbis
 „similibus, nondum scilicet imminente excretionem critica & spontanea absente sudatiuncula, imo apud sanos
 „neglecto consueto regimine, cui tanquam causæ aptissimæ sudoris proruptio crebro tribuenda est, sudorem
 „provocasse vidit? Næniæ profecto sunt, ac Siculæ gerræ quæ ratione destituuntur, nec ulla unquam experientia vera probari poterunt. *Mat. Med. T. I. p. 194. 195.* Quarum rerum omnium testimonium iuxta ac experientia illos omnino pacatiores esse iubet, qui ex pausa innocui pulveris præscriptione cæcum trahentes timorem & ægri salutem inflammatam, & totam artem pessumdatam esse credunt boni; quod etiam in aliquo experimentulo visum sit, infusum & nauseosum

& amarum fuisse, sciri prius omnino debet antequam rectum iudicium feratur, an non antecederet & continuo ex bile mota os amarum fuerit tum alia etiam amara & nauseosa declaraturum, quæ tamen non sunt; ita certum est non aliam in Medicina rem maiori cautio obnoxiam esse quam quidem experimenta.

Atque hæc Generalia Antidota sunt, specialia vero etiam cognoscenda ex qualitate singulari ipsorum venenorum, quare de Venenis ex duplici capite agendum, primo quidem ut & innotescant, quatenus deleteria esse possint, tum ut noscantur quatenus medicata observata sint; stricte enim dicendo venenum nullum absolutum & per se datur, omne respectivum est, & ut iam multa in remediorum censum deducta sunt, ita spes est adhuc plura successu temporis deduci posse: reliqui tamen hæc omnia in Classe suspectorum, cum & infelices æque existant ac felices eventus & sufficit nonnulla experimentis suspecta declarata fuisse, ut cum his scrupulosius mercandum sit. Promittat ex auro potibili longævitatem Chemicus, ego continuo aurum in acido fossili solutum horrendum venenum declaro.

CLAS-

CLASSIS PRIMA

V E N E N O R U M
A C R I U M .

E X M I N E R A L I B U S .

COBALTUM *Offic. Mineralogorum.* Classis
Semimetallorum. Cadmia Vitri Cærulei W.
German. Kobolt. *Gallis* Cadmie. *Anglis*
Brais - Oar.

COBALTUM a Cobalis dæmonibus illis, seu me-
tallicis virunculis forte derivatum, græcis cadmia,
vaga omnino, & ad alias res significandas etiam transla-
ta voce appellatur: semimetalium est pigmentarium, vi-
tra & crystallos in cæruleum colorem commutans. Se-
mimetalium vero esse in *Actis Suecicis* ex his rationi-
bus docuit omnium primus *Celeber. BRANDT:*

1. Quod externa facie metallum referat,
2. Quod pondus habeat metallicum.
3. Quod igne fundatur, fufum, dum refrigeratur,
superficiem convexam acquirit, quod distincti-
vum substantiarum metallicarum criterium.
4. Quod in aqua forti solvatur, & menstruo colo-
rem ex viridi flavescens communicet; quod
sales alcalini hanc solutionem præcipitent, & ni-
grum

grum illi colorem concilient, dum alcali volatile illam late rubicundam reddit.

Cæterum in omnibus acidis mineralibus solubile cobaltum est, CADET, *Memoires de Phys. & Mathematig.* T. III. 1760. Solutum, atramentum sympatheticum largitur, IDEM. Arsenico imprægnatum est, quod ab eo abstrahi potest, & forma liquidi fumantis exhiberi, IDEM.

Multis in Europæ locis semimetalli huius mineræ adveniuntur; fertiles his sunt Bohemia, Misnia, Anglia & regiones aliæ, atque hæ vaporibus arsenicalibus mineræ sæpe deleteriæ sunt, & ipsum cobaltum vi erodente tanta pollet, ut sæpe nudas fossorum manus, & pedes exulceret, imo & chartam, qua inclusum fuit, erosisse visum, ut vel inde perspicuum omnium animantium generi venenum præsentaneum esse. Puellæ porrigine laboranti cobalti pulverem inspergit mater, at misera post paucas horas rapta est, ex observatione HALLERI. Alios deleterios casus cobalti *Atad.* N. C. Vol. V. recenset.

Cæterum cobaltorum plurimæ eæque distinctissimæ species recensentur mineralogis, ea vero, quæ ad finalium conficiendum adhibetur, usitatissima, est minera cobalti cinerea, granulis minoribus, ut & maioribus, fragilis, WALLERII, quæ etiamsi cum minera arsenicali confundatur, ab ea tamen aliis notis facile distinguitur. Hæc jam si ustulatur, arsenico, quo imprægnata est, avolante, exhibet terram cæruleum colorem largientem, verum cobaltum, quod zapheram, & finalium constituat.

ZAPHERA a sapphirino colore dicta, nihil aliud est, quam ustulatum & lævigatum cobaltum, idque purum, aut etiam dupla filicum pulveratorum quantitate commixtum, ope aquæ in lapidem friabilem concretum: hoc utuntur porcellaneis, & aliis vasis pingendis Pictores.

SMALTA seu encaustum, verum cobalti productum, vitrum est, cobalto calcinato, cum dupla, vel tripla filicum præparatorum, simili etiam cinerum clavellatorum quantitate, fustum, larga frittæ copia denovo remixtum, fustum, tum lævigatum in tenuissimum pollen doliis inclusum, pictoribus, loricibus, figulis inserviens. Habetur adhuc ex cobalto Regulus.

Cæterum non omne cobaltum æque pulchrum encaustum cæruleum largitur: in calcinatione arcanum est. Cobalti vero mineræ ita facile in hanc rem tentantur: funditur in crucibulo cobalti examinandi pars una, adduntur boracis duæ, aut tres, quæ prout vel magis, vel minus eleganter colorantur, criteria de minera adhibita suppeditant.

USUS MEDICUS vix ullus. Smalta in ceratum defensivum cæruleum recipitur, non satis intellecto, nec adeo rationali scopo; est enim comminutum vitrum.

ARSENICUM. *Mineralogiae* Arsenicum Nativum simplex. *Classis* Naturalis Salium. *Germ.* Arsenic. *Gallis* Arsenic. *Anglis* Arsenic.

ARSENICUM substantia est salina, fragilis, igne non inflammabilis, sed fusibilis, cum rapacitate volatilis, fumo

fumo albo, odore terribili alliato manifesta. Notas eius characteristicas rapax volatilitas, & odor alliaceus constituunt, non albus fumus, siquidem & zincum, & antimonium, & mercurius, eodem modo fumant.

Quod reliquas huius veneni proprietates spectat, scire iuvat, in omnibus liquidis solvi, aquosis, acetosis, spirituosis, oleosis, lixiviosis, diversa tamen liquidorum proportione, digestionem, calore; in quindecupla aquæ quantitate tota die ebulliente solvitur, & evaporatione in crystallos flavas, pellucidas, irregularis figuræ, concrefcit, in aere in colorem farinosum album commutandas.

Omnibus etiam metallis sociatur, varias his mutationes inducens, auro colorem cinereum, argento ex cinereo obscuriorem conciliat, cuprum dealbat, sed simul malleabilitatem illi tollit, stanno fusibilitatem demit, plumbum in vitrum, ferrum in nigram massam commutat, BRANDT, *Art. Vps.* In depuratione metallorum nobilium arsenicum formidatur; quæsitum diu remedium contra hostem est, & in ferro inventum in Galliis a D. GROSS.

Arsenicî nativi plurimæ species sunt, quæ omnes nota characteristica cognoscuntur: præcipuas dicam.

RISIGALLUM & SANDARACHA *vel REALGAR* *Offic.* Arsenicum nativum purum, sulphure mixtum, rubrum vel flavum, *Mineralogiae* WAL. *Germ.* Rauchgelb. *Gallis* Orpin Rouge. *Anglis* Native Gellow, or Red Arsenic.

Est arsenicum nativum, licet & factitium tale sit: rubrum *Sandaracham*, flavum *Risigallum* proprie vocant.

candum esse, aliqui contendunt, quod parum interest, modo notetur, arsenicum nativum rubrum, sandaracham dictum, eo venenatum magis esse, quo rubicundius sit, venenatissimum semper flavum seu risigallum: pellucidum in Transylvania adinvenitur.

Mirum sandaracham iam veteribus notam, tam externo, quam interno usu præscriptam. DIOSCORIDES posteaquam ad externa multa laudasset, dicit: datur ex mulso purulenta tussientibus, suffitur quoque adversus veterem tussim, raptò per fistulam nidore, vocem expedit cum melle delincta, suspirosis cum resina in catapotio optime datur. HIPPOCRATES in uteri suffocatione cum tussi, sandarachæ obuli pondus, id est grana duodecim, sulphuris ignem non experti tantundem, & amygdalas tres vel quatuor repurgatas, commixta, & vino odorato exhibenda præcipit. *Realgar* utilem etiam proponit HELMONTIUS præparationem, prudenter tamen abstinetur ab omnibus.

AURIPIGMENTUM *Offic.* Arsenicum Sulphure, & lapide spatioso, & micaceo mineralisatum, minera flavescente *Mineralogiae W. Germ.* Operment, *Gallis* Orpin, *Anglis* Orpiment.

AURIPIGMENTUM a colore aëreo, quem ab eo mutuatur pictores, ita dictum, est proprie arsenicum veterum, quo calcinato parabant adeo illis notam sandaracham. Quod proprietates eius spectat: ægre accenditur, accensum flammam dat ex alba cæruleam, quæ abit in fumum crassum, album, allium foetentem. Hic cultrum superpositum, pulchro spectaculo, albo-

alboluteo, subrubro, colore obducit. Post calcinationem quæ superest materies, arenosa viridis conspicitur.

Nativum insipidum, interne etiam magna dosi animalibus datum innoxium, CELSO ad repurganda ulcera adhiberi; fauces eo repurgari, vocem sonoram reddi, tussim compesci PLINIO relatum, dum ab eius usu DIOSCORIDES abstinuit, & huic vim erodentem, urentem, reprimentem, depilatoriam adscripsit; sed licet sandaracham, non auripigmentum, DIOSCORIDEM adhibuisse clarum sit, ancipitem medicinam alii damnant. Fœminam pauca grana ad debellandam febrim assumentem, per triginta annos convulsionibus tentatam, *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN.

Ex auripigmento fit atramentum sympatheticum, seu liquor vini probatorius, admixta saturnina, quibus in mortalium perniciem dulcificari solet, prodens; is vero auripigmenti unciis duabus, calcis vivæ uncia una semis, pulverisatis, & vix dimidio quadrante horæ in aliquot unciis aquæ coctis, constituitur WALTERIO, uncia una auripigmenti, unciis duabus calcis, PEYRE *Assemblée publique de la Société Royale des Sciences de Montpellier 1749.* Cæterum etiam vinum plumbo adulteratum spiritu salis detegi potest. Est etiam idem atramentum sympatheticum aceto lithargyrii detegendum.

Cum auripigmento & calce viva medicamentum pilos corporis auferens concinnatur, varia dosi plus, minusve tutum: tutissimum fit. si uncia duodecim calcis vivæ, uncia una auripigmenti, uncia octo amyli sumantur, adiecta aqua pasta fiat applicanda, donec
sic.

ficescat relinquenda, tum vero illico aqua calida abluatur.

ARSENICUM *Offic.* Classis Præparatorum
Semimetallicorum Cobalti.

ARSENICUM in officinis triplex, nullum nisi arte factum, & plerumque ex cobalto sublimatione elicatum, licet tamen & ex farina arsenicali, & aliis arsenici mineris parari possit, habetur. Modum, ut in Hungaria paratur, in *Transact. Philosoph.* Nro. 293. D. KRIEG dedit.

Album est cobalti fuligo, fortissimo igne in massam ponderosam duram, vitream liquata, coloris externe calcis, interne vero vitri, saporis acris, & exedentis. Maximam vim in nitrum habet, ut quidem ex eo tanta facilitate acidum eiiciat, quanta id vitriolicum expellit, MACQUER Acad. des Sciences 1746. Acidum ita expulsum aquam fortem constituit cerulei coloris IDEM; caput mortuum vero elutriatum, evaporatum, sale, acido arsenici basi nitri iuncto, neutrum, crystallis prismaticis quadrangulis, rectangulis regularibus consistentem, ab arsenico fixato diversum, IDEM, etiam ab ipso hepate arsenicali, facto nitri fixi & arsenici saturato lixivio, discrepantem, IDEM.

Quoniam vero adeo vehementer ab arsenico impetatur nitrum, in sale marinum arsenicum nihil potest *Cl. POTT*, quod huic acidum salis adversum, *MACQUER Acad. des Sciences 1748.* Equidem ablato acido viduæ basi arsenicum nubet, & cum eâ sale medium constituit priori similem, *IDEM ibidem*; sed neque cum sale ammoniaco congregitur arsenicum, dum sale ammoniacum nitrosum citò petit, *IDEM.*

Crantz M.M. T. III.

C

Ci-

Citrinum una parte sulphuris ad decem cobalti addita, mitificatum, mitius, haud securius, & ad eandem cobalti duabus etiam sulphuris additis partibus *rubrum*, non ideo tutius. Omne merito damnatur, album tamen ad veneficia frequentissimum, & crudelissimum, omni animanti venenum, quidquid lucusque laboraverint chemici, & fecerint audaces in corium humanum agyrtæ. Loquuntur clades aquæ *della Toffina*, cuius antidotum inventum succus citri, limoniorum. TACHENIUS ad extrema, inspirata arsenicali aura, redactus, vix lacte, oleo, vulnerariis decoctis & esu cymarum brassicæ, & succo aurantium servatus est; & nuper omni bihorio decem grana bezoardici mineralis exhibendo, cum aqua hordei lacte diluta, & oleo olivarum, miserum servavit de HENNE. *Journal de Medecine, Chirurgie.* &c. T. IX. X. &c. Milites scabiosi decocto arsenici sese abluentes, genitalium sphacelo cum intolerabilibus doloribus, febre, vigiliis, siti obortis pessime luere, DEGNERUS. Arsenicalis pulvis cancro mammæ adhibitus, mulierem intra quinque dies crudelissime rapuit, FERNELIUS. De amuletis non minus funestæ historiæ sunt; ut interno, & externo usu lethale venenum merito, donec & ex hoc medicina inventa sit, habeatur.

Remedio sunt: lac, butyrum, succus citri, limoniorum, decoctum radicis sambuci cum lacte factum, addito butyro euphoriston habent, *Acta Hassniensia*. An alcalina certius domant? Posse salutarem reddi internum arsenici sale alcalino domiti usum, *Acad. Mogunt.* T. I. promittit. Si arsenici pars una, aquæ partes centum sexaginta octo, salis tartari partes duodecim, misceantur, continua ebullitione, ad dimidiæ aquæ consumptionem coquantur, refrigeratis, evaporata

rata pars aquæ addatur cum momento spiritus vini; tum exhiberi medicamentum posse ad guttas triginta adultis, in febribus, nec noxam observari, EADEM asserit. Contraria sunt STÖERCKII nostri experimenta.

LAPIS ARMENUS, & LAPIS LAZULI

LI Offic. Mineralogiae. Classis Naturalis Lapidum, Ordo Vitrescibilium. *Germ.* Armenischer Stein und Lafurstein. *Anglis* Lapis Armenus & Lazuli. *Gallis* Pierre Armenienne & Pierre d'Azur.

Non nisi maturitate hi differunt lapides, cæterum fimiles. Armenus friabilis magis, durior lapis lazuli florum cyani cærulei coloris, aureis argenteisque punctis, & venis exornatus est. Ex Armeno cæruleum montanum, ex altero ultramarinum præparatur, in usus mechanicos. In pulcherrimis de hoc lapide experimentis ne vestigium cupri, sed pyritis martialis, invenit *Cl. MARGGRAF. Script. Chemic. Berol. 1761.*

VIS MEDICA, ALEXANDRO TRALLIANO ad imaginationes melancholicas, veratro albo utilior, & securior, AETIO etiam sacro morbo obnoxiiis, & furiosis laudata, nostri ævi experimentis non confirmata est: an ob cuprum merito suspecta?

EX VEGETABILIBUS.

ACONITUM *Offic. Botanicorum*. Classis Multi-flam. *Germ.* Gifflkraut. *Gallis* Aconit. *Italis* Aconito.

Omnes huius generis species suspectæ sunt, nec ipsum aconitum *salutiferum* B. periculo vacat; non observavit tamen in fele experiment. III. IV. SPROEGEL, *circa varia venena in variis animalibus*, dum anthoram semel ad drachmas duas, semel ad quatuor daret. Anthoram aconiti antidorum hi volunt, alii negant. Inter cæteras species & aconitum *Lycostonum*, quod *foliis peltatis palmatis*, & aconitum *Napellus*, quod *foliorum laciniis linearibus, superne latioribus, linea exaratis*, cognoscitur, præcipue criminantur. Venenis iam DIOSCORIDI napellus accensitus, WEPFERO, MEAD, in brutis, MATHIOLO in hominibus infamis visus est; non desunt tamen etiam mitioris effectus exempla, quale in experimento I. SPROEGEL, qualia etiam observavit LINNEUS, ut inde merito quærat *Clariff. Vir*, an aconiti vis in septentrione frigore dometur? an forte sola deleteria vis in radice, non foliis, præcipue iunioribus, urticæ exemplo? Sed *Cl. SPROEGEL* experimentum primum in radice non semper esse evincit. Tentamina de his, diversis in regionibus, in diversa ætate plantarum reiteranda, dum interea merito omnes hæc species suspectæ habentur.

Nuper

Nuper de hoc ut etiam de Stramoneo & Hyosciammo nova experimenta protulit A. STOERCK, qui de his videndus.

ANACARDIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Elephantenlaus. *Gallis* Anacarde. *Anglis* Malacca Bean.

Fructus compressus, aviculæ cordis figura, ex occidente allatus, recens liquorem unctuosum nigricantem causticum, præfocantem, exsiccatum nullum continet. Alter priori similis ex oriente allatus, putamen acerrimum, nucleo dulci nutriente, factum habet. Uterque suspectus est. Ad dementia ducere RHASES reliquit, quod & alii confirmarunt, ut confectio anacardina merito culpari possit, & confectio stultorum nonnullis dicta sit.

ANEMONE *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Germ.* Anemon Röslein. *Gallis* Anemone. *Anglis* Winde-flower.

Inter omnes, Anemone *Pulsatilla* botanicis dicta, quæ foliis decompositis, pinnatis, flore nutante, limbo recto, cognoscitur, acerrima, quod applicata corpori vesicas excitet, etiam aqua stillatitia vomitum moveat, TOURNEFORT. Mitissima est Anemone *Hepatica*, quæ foliis trilobis integerrimis instructa vi adstringente utilis habetur LINNEO.

APIUM RISUS *Offic. RANUNCULUS*
SCELÉRATUS *Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Italis* Apio Riso.

Tota etiam Ranunculorum familia admodum suspecta plurimorum experimentis habetur; & quidem Apium

Rifus *Officinarum*, seu ranunculum *foliis inferioribus palmatis, summis digitatis, fructibus oblongis*, iam DIOSCORIDES multum damnavit, nec deest in *Ephem. N. C. Decad. III. Anno II.* exemplum criminationem DIOSCORIDIS abunde confirmans. Tum ranunculus *Flammula*, qui *foliis ovato-lanceolatis, petiolatis, caule declinato*, cognoscitur, acerrimus, veficans, mendicis, ut hominum misericordiam in quæstum vertant, adhibitus. Ranunculus *Acris*, qui *caule erecto multifloro, folio pentagono, lobis sessilibus* cognoscitur, etiam in veficatorium vocatus fuit; hoc sanatus arthriticus, quem frustra curassent FABRICIUS, & CAPIVACCIUS teste HALLERO. Est etiam ranunculus *Alpestris caule aphylo, subunifloro, foliis subrotundis, semitrifidis*, acerrimus; arthritidem veficatorio ex hoc ranunculo facto, curatam habet CONSTANT. *Med. Helv.* & ranunculo nemoroso veficante brachium respondens dolenti denti, odontalgiam sæpius curatam WOLFF. *Ephem. N. C. Decad. II. Anno I.* Ranunculus *Thora foliis radicalibus cordato subrotundis, caulinis sessilibus, lanceolatis, integerrimis*, omnium venenatissimus.

Assumpto Apio Rifus curationem præscribit DIOSCORIDES, vomitum, aquam mulsam, & lac liberalius epota, tum irrigationem, & perunctionem cum piaguibus.

APOCYNUM *Offic. Botanicorum* CYNANCHUM. *Classis Paucifloræ. Germ.* Hundstodt. *Italis* Apocino. *Anglis* Dogsbane.

Quæ canes, lupos, vulpes enecat in cibo data planta, *Botanicorum Cynanchum erectum, caule erecto, diva-*

divaricato, foliis cordatis, glabris habetur. An id etiam de aliis vel cynanchi, vel apocyni speciebus verum? experimenta defunt. Apocynum medicamentum sursum deorsum movens Ipecacuanhæ simile HARRIS habet.

ARNICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Mutterwurtz Fall-Kraut.

ARNICA *foliis ovatis, integris, coniugatis,* vomitus, cardialgiam cum periculo movet BRESLAVIENSES, etiam valentioribus GMELIN *Fl. Sib.* Saturatius infusum dolores acerbissimos facit, oleosis vix domandos, ut in se ipso expertus COHAUSEN, pugillo tamen uno, etiam duobus infusa planta, pota potenter extravasata resolvit OMNIUM experimentis, ut ante aliquot tempus multum inclaruerit, & adhuc in febribus cum hæmoptoe, etiam exanthematibus enixe recommendet BRUCKNER *Select. Med. Francof.* T. I. & in paralyfi multiplici experimento in Nosocomio suo *Nofter* COLLIN.

ARUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Aron. *Anglis* Wake Robbin. *Gallis* Pied de veau.

ARUM *foliis sagittatis, cucullo recto* HALL. officinale, recens igneum exurens, maiori dosi noxium, etiam lethale. Ab infuso foliorum vomitum cruentum STÆHELINUS: a maiori recentis radice dosi cardialgia rapi iuvenem Cl. STÖERK. Exsiccatum mitius vix periculosum, quandoque effectum. Recens coctione in aqua multum, in aceto in integrum mitescit, ut etiam edule sit, quod iam veteribus exploratum. Radicem

ari esculentam esse, imo folia aceto decocta mandi posse, THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES reliquere. An inde nutriti milites Valeriani apud IULIUM CÆSAREM?

VIS MEDICA ad morbos a glutinoso spontaneo princeps, ventriculo, pulmone, mucosis dicata, resolvens incidens, antifebrilis, etiam partibus paralyticis igneo stimulo tam interno quam externo usu utilis. Languidum paralyticum ventriculum restituit sæpe, asthmata desperata sustulit, externe ulcera fordida mundavit, in epithemate etiam arthritidi profuit. Medicamenti recentis in forma pulveris cum aliis præscripti dosis, granorum quinque decem, exsiccati scrupuli drachmæ semis. Convenientissima recentis est forma pilularis, extracto indicato & pulvere ari concinnata. Unciæ semis pondere vinis medicatis additur. Fœcula inutilis est officinis curæ. Pulvis Ari compositus in officinis egregius est.

Aro veneno acetum medicina est.

AZEDERACH *Offic. MELIA Botanicorum.*
Classis Pauci-flam.

MELIA *foliis decompositis* MATTHIOLO multum criminatur, quod venenatissima stirps sit, cuius foliis interficiantur animalia, fructuum esu moriantur canes, quos nec aves attingant. Flores aperientes, obstructionibus utiles in infuso, aut decocto potos, lego in *Encyclopedie*, an satis tuto experimento? fructum pediculos interficere etiam relatum, *ibidem*.

GATA-

CATAPUTIA Minor *Offic. Botanicorum.*

EUPHORBIA. *Classis Pauci-stam. Germ.*
Springkörner. *Gallis* Espurge. *Anglis* Gar-
den Spurge.

Quæ hæc femina cataputiæ minoris officinis dicta lar-
gitur planta, Euphorbia est *inermis, foliis oppositis*
lanceolatis, umbella universali quadrifida, tetraphylla,
reliquis dichotomis. Succo lacteo acerrimo planta vio-
lentissime fursum deorsumque movet, non sine pericu-
lo corrosionis, & gangrænæ. Eandem vim femina ha-
bent, a mulo-medicis sæpe exhibita hydropicis.

VIS drastica, caustica. An hæc ita laudatur a *Cl.*
NORFOLD? Recueil periodique d'observations &c. in
cancro mammarum irritis aliis efficax in unguento, quod
ita paratur: Succus cataputiæ expressus in vase plumbeo
foli exponitur, usque dum consistentiam unguenti ac-
quisiverit, ita condensatus cum mercurii dulcis præci-
pitati & plumbi nigri ana scrupulo uno miscetur, & ad
usum reconditur. Mercurius dulcis vero obtinetur, si
uncia semis mercurii dulcis cum libra una aquæ calcis
vivæ miscetur, & per duos dies in quiete fervatur, quo
facto mercurius in pulverem nigrum præcipitatur, qui
ope filtri ab aqua separatus, ficcatur. Sed quæ est,
quæ adhibetur cataputia? Succu condensati miscendi,
quæ est dosis?

CATAPUTIA Maior *Offic. Botanicorum.*

RICINUS *Vulgaris. Classis Incomplet.*
Germ. Purgir-Körner. *Gallis* Ricin. *Anglis*
Mexico Seeds.

RICINUS vulgaris, qui, *foliis peltatis, palmatis,*
ferratis, petiolis glanduliferis, cognoscitur, officinis

C 5

hæc

hæc femina largitur, quæ cataputiæ maioris femina dicuntur, quod vel ideo magis tenendum, quod etiam ricini maioris femina multis in officinis prostant, cum prioribus non confundenda, quia ex alia planta, Iatropha nempe, foliis cordatis angulatis, desumuntur; utraque tamen admodum ob exurentem acrimoniam, vim inflammantem, suspecta esse debent.

VIS anthelminthica LINNÆO specifica. Dosis scrupulus semis unus.

CHAMÆLEON Niger *Offic. Botanicorum.*
 ECHYNOPS. Classis Naturalis Compositarum. *Germ.* Schwartz Eberwurtz. *Gallis* Chameleon Noir. *Anglis* Black Chameleon.

ECHYNOPS *floribus fasciculatis, calycibus multifloris, succum inflammantis acrimonie habet, BEL- LONIUS, ut male carlinæ viribus accedere perhibetur, DALE, Non est in usu.*

CHRISTOPHORIANA *Offic. ACTÆA*
Botanicorum. Classis Multi-stam. *German.* Christoph-Kraut. *Gallis* Herbe de St. Christophle.

ACTÆA baccas nigras multum venenatas fert, etiam antiquitati suspectas, quæ tamen in extractum redactæ ab ignaro pharmacopœo, & sub extracti Hellebori HIPPOCRATIS nomine, reposita, duodecim granorum pondere, puellæ præscribuntur absque malo effectu SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739.* Externe ad scabiem nonnullis habentur utiles.

CLE-

CLEMATIS *Offic. Botanicorum.* Classis Multi-stam. *Germ.* Waltreben. *Gallis* Herbe au geux. *Anglis* Climers.

Inter Clematidum plures suspectas species, maxime *vitalba foliis pinnatis, foliolis cordatis, inæqualiter inciso-ferratis* definita, acerrima, & ad inurenda ulcera recepta, HALL. etiam podagricis pro vesicatorio applicata CHESNEAU.

COCCUM GNIDII *Offic. Botanicor.* THYMELÆA. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Klein Kellerhals Saamen. *Gallis* Garou. *Anglis* Spurge Olive.

THYMELÆA *floribus spicatis sub foliis ellipticis, modice acuminatis, lævibus, mollibusve* HALLER, semen hoc officinis largitur, admodum urens, inflammatorium, exulcerans, præfocans, experimento *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN. Sunt etiam in hac gente sociæ suspectæ; in thymelæa enim floribus inter folia acuminata lævia duraque positis, fervor, & venenum idem est HALLER. Huius cortex sub nomine mezerai officinis plerumque exhibetur. Pessimum nostræ plantæ effectum TRAGUS vidit, cum magno & diuturno sanitatis detrimento in Dania exhiberi BUCHWALD, cruentam alvum facere DODONÆUS, reliquere.

USUS in hydropè illæsis visceribus cautus, ad scrupulum semis, unum, GEOFFROY: folia in aqua frigida macerata drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, infusum dant æque purgans hydropicum.

COLCHICUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Zeitlosen. *Gallis* Mort au chien, colchique. *Anglis* Wildsafran.

Venenata stirps præfocat experimento *Illustrisf. L. B.* van SWIETEN. A radice ad necem purgatus rufficus LUDOVICI. Puella ventris torminibus ab assumpto veneno tertia die rapta, GARIDEL. Ex feminibus mors post horrendos vomitus in duabus puellis, PEYER; etiam gallinis lethale semen, *Acad. N. C.* Vol. X. Turcæ Colchici floribus in vino infusis ad stupiditatem inebriantur. An est in amuleto WEDELII ex colchico, & aliis confecto, laudata virtus? Cæterum legi potest de hac radice A. STÖERCK libellus.

CORIARIA *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Klein Mehlbaum. *Gallis* Blanche Putain. *Anglis* Waxfaring Tree.

CORIARIA, seu *Rhus myrtillifolia* *Monspeliaca* C. B. vim particularem epilepsiam omnibus animalibus inducendi habet, SAUVAGES *Acad. des Sciences* 1730. ex hoc LINNÆUS citat, negat vero repetito experimento Cl. MANETTI *Vivid. Florentino*.

CORONA IMPERIALIS *Offic. PETILIIUM Botanicorum*. Classis Naturalis Liliorum. *German.* Kaiser Cron. *Gallis* Couronne Imperiale.

PETILIIUM *foliis caulinis*, venenata vi cicutæ par, succo acri, mordace, exulcerante, gangranosum. WEPFERI observatione, & CAMERARII experimento infame habetur.

CYCLAMEN *Offic. Botanicorum* Classis Pauci-stam. *Germ.* Schwein-Brod. *Gallis* Pain de porceau. *Anglis* Sowbrede.

CYCLAMEN *foliis cordatis, corolla reflexa*, ob qualitatem acrem fervidam, quæ assatione ita perit, ut radix esculenta fiat, damnatur; audacioribus in succo purgandi scopo drachmarum duarum, triumve dosi, non satis tuto exhibetur; in usum externum cataplasmatibus, ut etiam emplâstri admittitur; vermes destruere, & scrophulis prodesse inunctum perhibetur.

CUCUMIS ASININUS *Offic. MOMORDICA Botanicorum* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Esels Kürbs. *Gallis* Concombre sauvage. *Anglis* Wild Cucumbr.

MOMORDICA absque cirrhis, officinis suam radicem, & extractum, quod Elaterium vocant, largitur. Vis in utroque liquida fundens, carnes liquans, drastica, periculosa, iam veteribus cognita; ut omnia purgantia, si essent valida, vocarent elateria, ERO-TIANUS. Cæterum elaterii parandi rationem DIO-SCORIDES dedit optimam, idque post bimatum tantum exhibendum contendit. Scrupulum, recens sine noxa; ab *Illustriff.* L. B. van SWIETEN exhibitum, omnino abstulit.

USUS in morbis desperatis prudens, hydropicis illæsis visceribus egregius. Elaterii dosi periculosa est; a minori incipiendum, grano nempe uno, duobus ad quatuor. Scrupuli unius pondus LINNÆUS habet, forte errore typographi? Radicis cucumeris asinini dosi maior, gran. decem, quindecim. Drachmam dimidiam pulveris dum vini Malvatici, vel Hispa-

nici

nici unciis duodecim infunderet, & in tres potiones, tribus diebus mane sumendas, divideret **CAPIVACCIUS**, multos curavit hydropicos.

Cæterum tamen ignorari minime debet, drastica hæc purgantia rarius Hydropicos percurare, sæpius vires deicere, tumorem ipsum non emungere, & hac methodo profligatum sæpissime redire, ut *Artis Medicæ Principes* diuretica purgantibus semper commisceant.

DRACONTIUM *Offic. Botanicorum.* *Classis*
Naturalis Palmarum.

DRACONTIUM *scapo brevissimo, petiolo radicato, lacero, foliis tripartitis, laciniis pinnatifidis,* **LINNÆUS.** Huius spatha, dum aperitur, fœtorem putridissimi cadaveris spargit, olfacientes attonitos, & catalepticos reddit, **IDEM** in *Hort. Cliff.*

ESULA *Offic. Botanicorum.* **TITHYMALUS.** *Classis Pauci-stam. Germ. Teuffelsmilch.*
Gallis Tithymale. Anglis Wilde spurge.

Variis in officinis variæ Tithymalorum species in usu sunt: Holmiæ adhibetur *Tithymalus altissimus lævis, foliis sub floribus ternis, cordatis, fructu verrucoso,* **HALLERI.** Flensburgi, teste **BUCHWALD,** *tithymalus foliis ad caulem ovatis, sub floribus binis, cordatis, obtusissimis, umbellæ radice paucis, vagisque,* **HALLERI:** Alibi *tithymalus foliis ad caulem linearibus, obtusis, radice umbellæ plurimis, petalis lunatis,* **HALL.** & *tithymalus foliis ad caulem cruciatis, linguatis, sub floribus cordatis, longe acuminatis, scutis bicornibus obtusis;* & hic venenatissimus est.

Tota

Tota fere gens caustico scatens lacte, purgante vi infamis, acidis cicuratur, & in hydrope permittitur, BOERHAAVE. Officinæ radicem esulæ habent, non nullæ præparant, & siccant, aliæ vix tantam curam adhibent. Dosis pulveris pro hydropico granorum decem, viginti quinque; corticis radicis decem, quindecim; in infuso drachmæ unius, unius cum semisse, addito syrupo de spina cervina.

EUPHORBIIUM *Offic. Botanicor.* TITHYMALUS. *Classis Pauci-flam. Germ.* Euphorbium. *Gallis* Euphorbe. *Anglis* Euphorbium.

TITHYMALUS *aculeatus, nudus, multangularis, aculeis geminatis*, incisus lac fundit causticum inflammans, infelici in horto Lugduno-Batavo exemplo. Hæc lacryma exsiccata, non minus caustica, granulosa, cavernosa, in aqua, & spiritu vini rectificatissimo solubilis, gummi-resinosa est. Ardentissimum hydragogum interno non fatis tutum usu, etiam inter errhina infame.

USUS chirurgis ad cariem ossium in pulvere utilis; emplastro exceptum euphorbium vesicans est. Oleum in tumoribus duris nobile, laudatum.

HELLEBORUS Niger *Offic. Botanicor.* *Classis Naturalis Multi-flam. Germ.* Schwartz Nießwurtz. *Gallis* Veratre Noir. *Anglis* Black Hellebore.

Veterum multa hellebororum laudatio, magna contempterata infamia est, etiam nostris temporibus ex medicamento incertitudine accumulata. Testimonia utriusque multum dubia sunt, etiam contraria PAUSANIE,
& GA-

& GALENI. Utique compulsis omnium authorum locis, quid veterum helleborus, ignoratur, ut huic vel illi ex veteribus adscripta laus non satis certa videatur; accedit, quod etiam eadem hellebori species in diversis regionibus virtute variet: in Gallia adhibita, anglica valentior, BOULDUC *Acad. des Sciences*. Helleborus anglicus vix multum purgat, QUINCY.

Officinis nostris hellebori nigri *scapo nudo, bifloro, foliis pedatis*, definiti radix, & fibræ receptæ sunt, an purgantes? dubitat LINNEUS, licet validissimum & vetustissimum purgans alii habeant; sed etiam desperato paralytico, in quo & nervi ob longius iam tempus collapsi exstimulandi, & profunde impacta materies solvenda, extracti valida dosis ab *Illustriff. L. B. van SWIETEN* exhibita, alvum vix sollicitavit; plurimum primo angi æger, singultire dein, vomere, & alvum semel deponere; levatus æger, non restitutus.

VIS alterans, solvens, princeps, emmenagoga chalybe potior, MEAD, QUINCY, & *Illustriff. van SWIETEN* observationibus, qui aquæ stillatitiæ Rutæ infundit; ad hæc in obstructionibus, mania, melancholia, plurimorum experimento utilis. Dosis expiscanda est, nec forte in omnibus locis eadem: Anglici hellebori grana quindecim, viginti, scopo alterante sudorifero dedit QUINCY, grana quindecim scopo emmenagogo, fibrarum concisarum hellebori gallici drachmam semis, in lactis uncia una semis ebullendam IDEM; in infuso drachnam unam, duas, etiam maiorem quantitatem, alii etiam unciam semis in decocto dant, quod egregium ad maniam medicamentum habent: In morbis apoplecticis, soporosis, aliisque gravibus, a causa frigida dependentibus, vel hellebori decocto, vel extracto cum sale gemmæ, aut colocynthide, feliciter multi

multi utuntur, L. B. van SWIETEN. Externe rustici maiora armenta, transfixa cauda, & inditis huius radicis fibris, a multis morbis liberant: sed etiam sic purgat, WALÆUS.

Examen chemicum BOULDOC docuit, resinofam partem exiguam valentiffimam, gummosam abundantiore purgantem quidem, tamen mitiorem: Extractum spiritu vini solo factum suspectum esse debere, aquosum malignum non esse ad scrupulum, & ultra exhibendum, quod & alii confirmant. Aqua stillatitia erat acris, BOULDOC, spiritiuosa ad unum cochlear album duxit, HALLER. ad octo iuvenem efficaciffime purgavit, BORRICHIVS. Virtus hellebori nigri omnium feliciffime obtinetur, si grossus eius pulvis cum sale tartari teratur, trita in aere reliquantur, ut deliquescant, QUINCY. Tenue vinum in menstruum additum helleboro, pulchrum solvens est, IDEM.

Varia variis in officinis hellebori nigri præparata habentur: Nostræ solum *extractum* aquosum possident, per se adhibendum dosi granorum duodecim, viginti, stimuli loco aliis addendum, dosi gran: quinque, decem.

HELLEBORUS Albus *Offic. Botanicor.* VERATRUM. *Classis Natur. Liliorum. Germ.* Weisse Nießwurtz. *Gallis* Hellebore blanc. *Anglis* White hellebor.

VERATRUM *caule ramoso*, est helleborus albus officinarum, distinctissimus a priori, ut, cur confundi, & eodem nomine insigniri potuerit, mirandum sit. Malignus est, & ex communi consensu noxius. Dum contunderetur helleborus albus, adstantes purgati sunt, BOYCRANTZ. *M. M. T. III.* D I. E:

LE: Regius princeps a scrupulo hellebori albi assumpto intra trihorium convulsus periit, HELMONT: a scrupulo convulsiones motæ, *Ephem. Acad. N. C.* canis eadem dosi ad ultima deductus, WEPFERUS: ab hoc multi strangulati, FALLOPIUS: etiam in discrimen ab admodum exigua dosi deductus in audaci experimento ipse GESNERUS: Multos tamen in pratis plantam sine noxa comedere HALLERUS vidit.

Chemia Helleborum absque aqua destillans, spiritum acerrimum, sublimati corrosivi solutionem coagulantem, producit, BOULDUK. *Acad. des Sciences.* Tinctura spiritu vini facta, veneno noxia magis, HERISSANT. *Acad. des Sciences.*

USUS in epilepsia, mania, rarus, quod non satis tutus: sed aceto cicuratur, & revocandum ad officinas est oxymel Helleboratum GESNERI.

HERMODACTYLUS *Offic. Botan.* IRIS.
Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Hermodactylen. *Anglis* Hermodactyles.

IRIS *corollis imberbibus, foliis, tetragonis* L. an noxia dicta, quod primis botanicis colchici species haberetur? omnino videtur, nam veneni nullum existat exemplum. Recens bulbis, & vomitum, & alvum movet, adultior magis alterans est.

VIS ad referenda obstructa in vasis minimis celebris, in rheumatismo, amaurosi, conveniens laudatur. Etiam inest purgans: datur pulvis drachmæ semis, unius pondere. Dum infunditur, uncia semis præscribitur. Arcanum ad morbos articulares hermodactylo-
rum pulverem ab omni tempore multi habuere. Nu-
per

per adhuc cum aliis ut securum remedium, quo dolores arthritici levarentur, & sedarentur, præscriptum legimus in *Comment. Societ. Scient. Harlemensis* P. II. hoc modo: ℞. Polypodii, Hermodactyli, Rad. Bardanæ, Sarsaparill, ana uncias quatuor: Rasuræ ligni sancti uncias duas. His concisis mensuræ novem aquæ, tres vini albi, super affundantur, stent in digestionem integra nocte, dein tribus horis leniter ebulliant, refrigeratum liquidum per incernicalum crinitum, densum, filtretur, residuis facibus de novo super affundantur aquæ mensuræ sex, vini duæ, ebulliant ad tertiæ partis remanentiam, decantetur liquor, priori affundatur, sumatur pro potu ordinario.

HIPPOMANE L. Classis Naturalis Incompletarum.

HIPPOMANE *foliis ovatis, serratis, venenata* dat poma, quorum venenum folia Ricinoidis Americanæ folio multifido T. domant, SENAGO teste.

HYACINTHUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Mertzblume. *Gallicis* Hyacinthe. *Anglis* Harebell.

Ex fabula magis, quam observatione, noxius dicitur multis; tamen hæc huius ordinis radices venenatas, hyacinthi *Narcissi Coronæ Imperialis* LINNÆUS numerat, & tulipæ, & Lili ab omni suspitione absolvit, quod Tulipæ radix in Italiæ quibusdam locis, edulis, lili martagonis in Sibiria in quotidianum alimentum cedat.

NIGELLA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-flam. *Germ.* Schwartz-Coriander. *Gallis* Barbue. *Anglis* Nigella.

NIGELLA *petalis subtricuspidatis, foliis subpilis* cognoscenda, nonnullis suspecta habetur, licet luculenta desiderentur testimonia. Semina aromatica acria sunt, oleo, quod exprimi posset, plena, **TOURNEFORT.** Expressum oleum nardinum per errorem multi vocant.

USUS internus vix confirmatus: an devoratum fœsqui drachmæ pondere semen per aliquot dies, rabiem caninam tollit? sternutatorium acre est **L. B. van SWIETEN.**

OLEANDER *Offic. Botanicorum NERIUM.* Classis Pauci-flam. *Germ.* Oleander. *Anglis* Oleandre Rose Tree. *Italis* Leandro.

NERIUM *foliis lanceolatis ternis, repetitis* etiam experimentis venenatum deprehensum est. Narcoticum, carum inducens, **LINNÆUS** *Vires Plant.* Una tamen species antidyfenterica **EIDEM** audit. Oleander venenum alit, **GODFREY a Treasure of discoveries.**

RANUNCULUS. vide p. 37.

SCAMMONEUM vide Classem purgantium P. II. p. 225.

TAGETES *Botan.* Classis Nat. Compositarum-Radiatarum. *Germ.* Sammetblum. *Gallis* Oeillet d'Inde. *Anglis* Africane Marigolt.

TAGETES *caule subdiviso diffuso,* aliis flos Africanus, ut etiam Tunetanus dicta, odorem gravem, caput

EX VEGETABILIBUS. 153

put tentantem spargens, experimento DO DONÆI multum infamis habita: sed etiam experientia repetens LEMERY criminari plantam non peccit, quam ultimo anodynam esse LINNÆUS pronuntiavit.

THAPSIA *Offic. Bonivorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Tapsia. *Ital.* Tapsia. *Angls* Deadly Carrots.

THAPSIA *fetida, foliis multifidis, basi angustatis, cognoscenda, radicem officinis concedit, periculosum purgans. Salmanticenses vetulas menstruorum promovendorum causa cum periculo sursum, & deorsum moveri, CLUSIUS.* In terra Attica pecudes incolas eam non tangere, peregrinas vero depascentes vel alvo soluta liberari, vel interire, iam THEOPHRASTUS edixit.

USUS in medicina externus olim multus, frequenti NERONIS experimento clarus, dum nocturnis grassationibus converberatam faciem cum Thapsia, thure, & cera illiniret, ut sequenti die contra famam cutem sinceram circumferret, PLINIUS. Sugillata delere, in profundo latentia evocare, veteres omnes perhibent.

TIGLIÆ, seu TILLI GRANA *Off. Botanicorum* CROTON. Classis Incompletar.

CROTON *foliis ovatis, glabris, acuminatis, serratis, caule arboreo, fert grana, cum periculo sursum deorsumve moventia, admodum suspecta, caustica, multo-medicis hinc inde frequentia: ad tæniæ cum effectu tamen usus COHAUSEN, dosi granor. duor. trium.*

TOXICODENDRON TOUR. RHUS
LINN. Classis Natur. Fructiflorarum.

RHUS *radicans triphyllum, glabrum*, inter alias species IOSEPHO MONTIO in *Bononiensis scientiarum & artium Institutii Tomo III.* quod ne altori quidem optimo parceret, infame merito declaratum fuit. Mirum venenum plura habet; rudius contrectata, affricata corporis parti, pustulas negras cum inflammatione, puritu excitat, brevi per totum corpus diffusas; lac magis venenatum est, lædit & ipse halitus: remedium malo nondum inventum; nata in pustulis & maculis suppuratio auxilio fuit; ad dolores leniendos decocto foliorum malvæ cum sambuci extremitatibus utiliter usus MONTIUS,

An decocta planta minus venenata? panis hac decoctione saturatus, felibus, gallinis, exhibitus innocuus, IDEM. Est adhuc in hoc genere venenatum Rhus *Vernix* fructu rhomboide, ipsa etiam, quæ ex inciso cortice extillans crystallina lactea lacryma aeris contactu consiluit nigra, vernix; tum Rhus *Toxicodendron* proprie dictum LINNÆO, de quo tamen nuper etiam retulit ex plurimis experimentis egregius ROSSI, nec totius plantæ succum nec illum lacteum, nec plantæ radicem ore assumptam, nec succum crurali venæ infusum eanem interimere potuisse, vividumque perfluisse, etiam assumptis duabus radicis Toxicodendri uncias gallum. *De nonnullis plantis quæ pro venenatis habentur observationes Pisi.*

CLAS-

CLASSIS SECUNDA
V E N E N O R U M
STUPEFACIENTIUM.

BELLADONNA *Offic.* ATROPA *Botanicorum.* *Classis Pauci-Stam.* *Germ.* Dollkraut.
Ital. Bella donna. *Gallis* Morelle Marine.
Anglis Dwale.

ATROPA *caule herbaceo, foliis ovatis, integris,*
 solanum furiosum maniacum etiam dictum est.
 Radicis minor dosis species vanas, duplicata mentis
 alienationes, quadruplicata mortem adfert, **DIOSCORIDES.** A folii recentis particula oculo apposita, pu-
 pillæ relaxatio, **RAIUS,** cæcitas, **WEPFER.** Baccæ
 vero primum maniacæ, dein lethales, & quidem præ-
 ter experimenta **MATHIOLI,** **LOBELII,** adolescen-
 tulum unum mortuum ex esu duarum, triumve bacca-
 rum **BODÆUS** a **STAPEL** habet; chirurgus medi-
 co, ne comederet monenti, illudens, a tribus, qua-
 tuorve baccis comestis interiit. **L. B. VAN SWIETEN.**
 Lethalis baccharum alter effectus **SCHUSTERO** *Actis*
Phys. Med. Acad. N. C. Vol. VI. descriptus est. Sa-
 lus in vomitu, & aceto. Et hæc quidem huius plantæ
 infamia est.

Verum etiam in laudem illius nonnulla dici pos-
 sunt: opposita est dirissimo cancro, & in eo malo spe-

D 4 cifi-

cifica dicta, ALBERTI, quanquam non semper aut innoxio aut felici eventu, HEISTERUS, HALLE-
RUS; Et licet in lectione inaugurali ephemeridem
perfanati carcinomatis ope Belladonnæ sistat LAMBER-
GEN, id non obvenit sine terrificis symptomatibus, ut
dein non amplius remedio infisteret. Ultimo proba-
vit novis experimentis eius vim GATAKER, & pe-
culiari adversus cancrum virtute valere negavit, *Obser-
vations on the internal use of the solanum or Nicht-Sha-
de 1757.*

Est tamen ubi etiam nuperrimis in experimentis
bene cessit, VANDENBLOEK *Journal de Medecine,
Chirurgie &c.* T. XIV. 1761. & eo in casu utilis de-
prehenderetur, ubi cicuta vis nulla esset, ut demum
iudiciose concludat *Cl. Vir*, nullum specificum univer-
saliter tale esse: cicutam ubi in cancro putredo, gan-
græna adesset, belladonnæ præferendam: belladonnam
contra, ubi acrimonia corrodens adesset, etiam fun-
gosa caro excresceret, cicuta anteponebam: Bella-
donnam subiectis sensilibus, delicatulis, hysteris, hy-
pochondriacis sanguineis, biliosis, terrificis inducere
symptomata, vertiginem, caliginem, aliarum evacua-
tionum suppressionem, his vero pituitosos, melancho-
licos immunes esse, omnes oris faucium siccitate tor-
queri. Dosis grani unius, duorum: infunditur hæc
in vasculo theato aqua pleno; primis diebus ieiuno sto-
macho vasculum tantum unum sumitur, dein si e re
videatur duo, tria. Maiori etiam pondere datum me-
dicamentum hocce fuit. Mortali cancrosa a D. COL-
LIGNON ad drachmam de die in infuso *Journal. c.*
T. XIV. observat. I. *Cl. MARTEAU* vero ita præ-
paratum exhibuit:

R. Bel-

℞. Belladonnæ uncias quatuor, menthæ crispæ uncias duas, croci orientalis drachmas duas, minutissime concisa inde in matratium capacissimum, superaffunde spiritus vini libras duas, & spiritus volatilis cornu cervi sine calce elicit unciam semissem, rite obturato pellicula ovina aut vitulina matratio, eandem pelliculam acu perfora, digere per quatuor dies balneo mariæ viginti quatuor gradibus ad thermometrum REAUMURII calido, cola, fortiter exprime, expressum liquorem pondera, quantumque e duabus libris desiderabitur, tantundem spiritus vini expressis herbis superaffunde, cola denuo, fortiter exprime, utramque colaturam misce, gossypio filtra, vase rite cooperto. Tinctura datur in infuso theiformi botris mexicanæ, vel alterius plantæ cordialis ad guttas octo, quæ grano uni æquivalent, sic sensim dosis augetur: ad grana undecim de die subministrata est ab auctore, igitur data ad guttas octuaginta octo absque incommodo.

Cæterum iam olim baccarum succum in syrupum coctum GESNERUS dysentericis exhibuit, & infusum vinosum *Ephem. N. C.* Nonnulli infusis in spiritu frumenti baccis asthmata curant. Innocuas in cuniculi ventriculum intrusas baccas, & in venas iniectam succum, aqua dilutum, non infamem *Clariss. MANETTI Horto Florentino* testatur, vidit etiam in imum ventrem infusum succum infontem esse nec ullo inflammationis aut doloris signo perturbari, aut canes aut gallos aut pullos aut aviculas, dum horum oculi pluma succo madida tangerentur *ROSSI l. c.*

CASSAVA Amara, vel MANDIHOCA *Offic.*
Botanicorum IATROPHA.

Radicis esculentæ succus venenatus experimentis
 HERBERT, qui dissertationem inauguralem de ea
 scripsit; planta nostris terris ignota, ut & venenum.

CICUTA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
 Umbelliferarum. *German.* Schirling. *Gallis*
 Cigue. *Anglis* Hemlock, or Common Hem-
 lock.

CICUTA *maculata*, caule *maculato*, *seminibus*
subovatis striatis. Huius plantæ confusæ admodum
 apud observatores descriptiones, scrupulum non exi-
 guum ratione effectuum observatorum iniiciunt: iam
 enim hi medicamentum criminari, illi non adeo suspi-
 cere, alii omni scelere absolvere, ut ultimo plerasque
 de cicuta historias incertæ plantæ esse post TREWIUM
 pronunciarit HALLERUS. Sed ea dicamus, quæ pro-
 pria causæ sunt.

An omnibus in officinis adhibitæ cicutæ eadem? an
 officinales omnes venenatæ? quod non examinatum,
 licet causam diiudicare potuisset exploratum. Cicutæ
 in omnibus officinis adhibitæ eadem non sunt. In
 Anglia cicuta *major* in usu est, DALE, eadem in Ger-
 mania habetur. *Cl. VOGEL Mater. Med. aquaticam*
 GESNERI officinalem facit, an non ex LINNEO
 scripsit? dum cicutam *maculatam* (quam ex LINNEO
 conium vocat) non cicutam *aquaticam* GESNERI, in-
 ter plantas officinales Germaniæ recenset BLAKWELL.
 T. 451, & nunc *aquaticam* GESNERI Gottingæ offi-
 cinalem non esse mihi relatum est; sed etiam cicuta
maior

maior seu *maculata* adhibetur in Gallis, GEOFFROY, & in Austria: *cicuta* vero *aquatica* GESNERI seu *virgata* LINNÆI, *umbellis folio oppositis*, *petiolis marginatis*, in Sueciæ officinas recepta est, LINNÆUS. Adhæc *cicuta* minor petroselinò similis C. B. ut & *cicutaria aquatica* quorundam I. B. effectuum *cicutæ* multam partem tulere; prior tamen *Ethusa cynapium* est Botanicorum, & alterius generis planta, posterior *Phellandrium aquaticum* ab his duabus distinctum, & hodie etiam in nostris officinis ex *Chærophyllò temulo* Botanicorum, quod caulem maculatam, ut *cicuta maior*, habeat, extractum parari & pro extracto *cicutæ* veræ divendi, certus novi, ut vel inde uni eidemque plantæ diversarum effectus adscriptos fuisse pateat.

Neque tamen id vel adeo mirabile videri potest, cum etiam hodie *Materiæ medicæ* scriptores *cicutam maculatam* cum *aquatica* GESNERI confundant. Quæ res vel ideo maxime notari meretur, quod sic graviter in salutem proximi, si unam alteri substituerent, peccare & medicus, & Pharmacopœus possent, quod VOGEL capere non vult, ne proprium errorem videat, sed etiam id illi per me licet.

Quod secundum spectat, venenatas omnes non esse, non solum mites, sed etiam salutare de *cicutis* historiæ confirmant. Scrupulum unum, etiam drachmam semis radicis *cicutæ* in pulvere, vel infusum drachma una etiam duabus factum, olim ad scirrhus viscerum RENEALMUS propinavit: Drachmæ unius assumptæ dosi in iisdem morbis curationem absolvi vidit ETMULLERUS. Repetito experimento certus unciam mediam dedit PETIVERIUS, & HENLEY integras quatuor uncias devoravit absque noxa *Transact.*
Phi.

Philosoph. sunt adhuc alia huius rei exempla, ut a crimine cicutam maiorem vere abfolveret *Cl. MILLER* in *Botanico officinali anglico*, London 1722.

An radix solum venenata? confirmat casus *HEE* in *Act. Physico Med. Acad. N. C. Vol. X.* Etiam proprio experimento *Clariff. STOERCK*. Sed an etiam vernali tempore magis anceps pharimacum? dubitari posset. An inde excitati, cicutæ vim adversus elephantiasim *RATHLAUW*, adversus scirrhos & caneros *STOERCK* noster, novissime probarunt? Equidem posterioris fide dignissimæ observationes, & factæ curæ aliis hodie abunde regionibus confirmatæ, aureis libellis de virtute cicutæ exstant, quibus neminem carere posse putem. Summatim vero utilem esse cicutam vulgarem induratis malis, scirrhis, scrophulosis, quæ vel resolvit, vel ad benignam suppurationem redigit, cancro limites ponere, etiam acre canerosum emendare, & ichorem in bonum pus convertere, etiam sanare fistulas, & sinus, ut & alia ulcera claudere, consolidare; cataractas incipientes solvere, earum progressus impedire, matratia sicca planta farcta aquæ, vel lacti incocta, pessimæ gangrænæ progressum inhibere, corruptum etiam a sano separare, similia fomenta dolores podagricos non solum, sed & podagricos topicos dispellere, rheumatismum, arthritidem curare, observavit.

Præscriptionis pilularum hic modus. *R.* Herba recentis cicutæ quantum vis, exprimatur succus, isque recens lentissimo igne in vase terreo sæpius agitando, ne amburatur, coquatur ad spissi extracti consistentiam, hoc extractum s. q. pulveris foliorum cicutæ in massam pilularem subigatur, ut fiant pilulæ granorum duo-

duorum. A minimâ dosi incipiendum ex prudentia sua-
det *Clariff. Vir*; mane, & vespere pilulam unam, sensim
ascendendo, observato effectu, etiam ad drachmam
unam, vel unam semis de die dedit. Hodie ad un-
ciam semis multi vorant: superbibitur infusum thee,
vel aliud medicatum: potest etiam pulvis radicis cicu-
tæ, s. q. mucilaginis gummi tragaganthæ in pilulas re-
digi, sed efficacius priori medicamentum, cautius dan-
dum pronunciavit. Adhæc grana duodecim, viginti,
extracti, aquæ stillatitiæ unc. sex, duodecim, diluta,
forma mixturæ propinari possunt, ipsa etiam cicuta
infusio meraca in sinus, fistulas, injici.

Reliquum est, ut in laudem tanti inventi, quale
Vienna nullum novit, candidissimo Amico id dicamus,
quod olim BOYLE. „I. Esleem the discovering and
„divulging useful things in physick, and the recom-
„mending good remedies, among the most extensive
„acts of charity, whereby a man becomes really mo-
„re serviceable to the World, than by building an
„hospital.„ Quodsi & Tua hæc, erga proximum
charitas livido petatur dente, an non noscis id HE-
SIODI:

Καὶ κεραιμὲν κεραιμὴ ποτίει, καὶ αἰδοῦς αἰδοῖ,
καὶ πτωχὸς πτωχῷ.

CICUTA Aquatica GESNERI. CICUTA
L. SIUM HAL. Classis Naturalis Umbel-
liferarum.

CICUTA hæc virofa umbellis folio oppositis, pe-
tiolis marginatis, obtusis LINNEO, pinnis laciniatis,
pinnulis trifidis, nervo non folioso, HALLERO distin-
guen-

guenda, unanimibus fere omnium experimentis infamis, integro WEPFERO descripta libro est. Non est cenanthe cicutæ facie, succo viroso, crocante, ut ex MEADIO forte QUINCY, cui vires nostræ adscribit. Neque etiam observationes *Acad. Reg. Paris.* a D. IAUGON de funesta ex esu cicutarix trium militum morte, de nostra hac planta esse videntur; esetne de cenanthe *fistulosa?* quæ foliis caulinis fistulosis, teretibus cognoscitur. A cicuta aquatica GESNERI pecudum luen TORNÆ LINNÆUS vidit: Et ex succo e foliis, & floribus expresso, in cuniculo ad semiunciam, & cane ad unciam dato, nullum effectum SPROEGEL. *Exper.* VIII. IX. E radice vero succo vomitus, & tremores, non mortem, *Exper.* X. & e pulvere radice salivæ viscidæ effluuium sequenti die in eodem cane. IDEM *Exper.* XI.

CICUTARIA Palustris Tenuifolia B. PHELLANDRIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Cow-weed or Wild Cicely.

PHELLANDRIUM *foliis ad angulos ramosis definitum*, multum habitu, non infamia cicutis affine, medicatum plurimis habetur, scirrhis, cancris, etiam gangræne utile, BOERHAAVE, morbis malignis etiam KRAMMERO Patri opponitur. Seminum interne exhibendorum in abscessibus, ulceribus, dosim drachmam unam facit HEISTERI Filius *Acad. N. C. Vol. V.* quæ in initio nimia est. Quod phellandrium equis lethale & paraplegiam causet, LINNÆI est *in itin. West. 46.* testimonium; id bobus exquisitum pabulum *Ibidem* cehsetur. Tamen etiam huius extractum pro extracto cicutæ nostrarum officinarum datum, hominibus

bus nec obfuit, nec profuit, *the London cronicle for Juin 1761.*

CICUTARIA Pannonica CLUSII vide T. I.

P. 34.

DATURA *Offic.* STRAMONIUM *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Stechapfel. *Gallis* Datura, pomme epineuse. *Anglis* Thornapple.

STRAMONIUM *fructu erecto, calyce pentagono* cognitum, sua officinis semina, ob vim caput tentantem infamia, largitur. Minima horum dosis inebriat, aliquantulum mediocris memoriam tollit, & insaniam inducit, maior convulsionem, sudorem frigidum, mortem infert. Funesto errore saepe pro nigella divenditur, BRESLAVIENSES, & ita datum ad drachmam unam pharmacon feminam occidisse, ex HALLERO SPROEGEL excitat. Poma in lacte cocta etiam vertiginem, aphoniam, cum sensuum abolitione, delirio feroci, & aliis pessimis symptomatibus inducere, *Essays and observations before a society of Edinburgh* Vol. II. Unciam semis seminum fere absque noxa devoravit canis, SPROEGEL *exp.* XIII; ne ideo minus suspecta semina sunt. Veneno medicina acetum.

DORONICUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Gemsenwurtz. *Gallis* Doronic. *Anglis* Leopard's bane.

DORONICUM *foliis cordatis, obtusis, radicalibus petiolatis, caulinis amplexicaulibus,* hodie vix in usu

usu est, licet adhuc in Anglia frequenter ad ciendos menses in cerevisia, aut vino propinetur, BLAIP, etiam in nostris Alpibus colicæ adhibeatur. Vanissimum illum rumorem, GESNERUM hac planta ereptum, mascule refutavit HALLERUS. Sed quod suspectum tamen LINNEUS dixerit, repetenda experimenta sunt.

DULCAMARA *Off. SOLANUM* *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Steigender Nacht-Schatten. *Gallis* Douce amere. *Anglis* Bitter-Sweet.

SOLANUM *foliis aliis trifidis, aliis simplicibus,* lignosum, scandens, reliquis solanis mitius, magis saponaceum mundificans, diureticum. Innocuum medicamentum pronuntiavit HALLERUS, quod multum deprædicavit in phtisi, ubi nondum adesset humorum colliquatio, BOERHAAVE, etiam in contusione IDEM, & in lue venerea & ictero LINNEUS, qui & stiptum dulcamaræ dosim facit unciaë unius, duarum. Adhæc in arthritide BUCHWALD laudavit, & decoctum ex herba paratum in arthritide vaga multum præstare, constantem experientiam esse, HAMNERIN *de viribus medicis plantarum indigenarum* asseruit.

HYOSCIAMUS *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Dollkraut. *Anglis* Henbane. *Gallis* de la Hanebane.

HYOSCIAMI *foliis amplexicaulibus* radicem, herbam, & semina officinæ habent, & veterum, & recentiorum experimentis stupefacientia. De radicibus comestis tragicam admodum narrat historiam WEPFERUS,

RUS,

RUS, hydrophobiam lethalem vidit, BARRERE. A foliorum manipulo semis enemati incocto, iniecto, placidus vir furere, & delirare cœpit. ETTMULLER. A solo vapore temulenti facti, BOERHAAVE & amicus, dum emplastrum pararent. A feminibus comestis desipientiam MATTHIOLUS, vertiginem, deliria, somnum profundum STEDMANN. *Philosoph. Transact.* visus obfuscationem, memoriæ eclipsin L. B. van SWIETEN proprio experimento: præsentem memoriam cum convulsionibus, *Essays and observations before a Society in Edimburgh* Vol. II. observarunt. Tum ab hyosciami nigri semine in quatuor pueris, sitis, vertigo, obscuratio visus, delirium furiosum cum profundo somno, SLOANE *ibidem* T. III. A fumo feminum combustorum mentis alienatio cum furore, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala *Ephem.* N. C. visa. Salus in vomitu. Tamen ex succo foliorum ad unciam integram cani dato, nulla perturbatio. Cl. SPROEGEL experimento XII.

USUS internus non cognita salutari dosi suspectus, nec etiam externus tutus. Seminum vapor indentem cariosum admissus, tum Actorum Hassnien-sium, tum aliorum testimonio noxius. Oleum pres-fum congeneribus efficacius, LUDOVICI, externo in-nocuum usu.

LOLIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Lulch. *Gallis* Lizanie. *Anglis* Darnel. *Italis* Loglio.

LOLIUM *spica aristata*, temulentum cognomi-natum est, ob dolores capitis, & temulentiam, quæ causat. A lolio temulentia, & ulcera iam GALENO Crantz *M.M. T. III.* E me-

memorantur. Somnum, temulentiam, vertiginem ab eo CAMERARIUS observavit. Lolium cerevisiam temulentiam reddit, LINNÆUS: hæc vis in pane, qui in annonæ caritate inde efficitur, perit, IDEM; non est venenata, IDEM.

LAUROCERASUS *Offic. PADUS Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Gallis* Laurier-cerise. *Anglis* Laurocerasus.

PADI *foliis sempervirentibus, lanceolato-ovatis,* aqua stillatitia per plurima experimenta lethalis, BROWNE LANGRISCH integro tractatu a *Course of experiments with the Lauro-cerasus in order to investigate its effects on animal bodies.* Similia etiam experimenta habet DU HAMEL. *Traité des arbres* T. I. Ex quibus omnibus concludere ambo Clarissimi Viri, semper in nervos venenum agere. Bolus, acetum, auxilium non sunt: in lacte salus *Philosoph. Transact.* Nro. 418. in quo gratissima & salubria incocta folia, L. B. VAN SWIETEN, etiam contra phthisin laudata, LINNÆUS.

NUX VOMICA *Offic. STRYCHNOS Botanicorum.* Classis Naturalis . . . *Germ.* Krähenaugen. *Gallis* Noix Vomique. *Anglis* Vomick Nuts.

STRYCHNOS *foliis ovatis, caule inermi,* fructus, certissimum animalibus, canibus, felibus, glyribus venenum, aliis ut & homini dicitur innoxium: tamen a granis quindecim interemptam puellam FR. HOFFMANNUS habet; etiam temulentiam, & vomitum

tum ab electuario de ovo, quo recipitur, SORBAIT. Sed iam ante hos deleterium observavit fructum MATTHIOLUS. Contra hydrophobiam aliqui laudant cum amygdalis amaris, sed dosim, & utendi modum non addunt.

OENANTHE *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Hemlock-dropwort. *Gallis* Cigüe filipendule.

Etsi tota hæc familia suspecta sit, deleteria tamen maxime observata est œnanthe *foliis omnibus multistidis, obtusis, subæqualibus,* tum illa *cicutæ facie, succo viroso crocante distinguenda.* Solo gustu mors hominibus, BOERHAAVE, STALPART van der WIEL. Contrita calido die inter digitos folia, naribus supposita vertiginem inducunt, L. B. van SWIETEN. In acetariis affluentes vix evalescere, LOBELIUS. Ex octo iuvenibus triginta annorum hanc edentibus, quinque cum motibus epilepticis mortui, alii misere affecti, vix servati sunt, *Transact. Philosoph.* Nro. 238. item numero 480. alia fata habentur: Eximius chalcographus EHRET, dum plantam in aere incideret, vertiginem passus, *Ibidem,* tum plures alios hac planta raptos, alios in summum discrimen deductos, BLAIRS *Miscellaneous observations London 1718.* in quo libro etiam aliarum plurimarum plantarum infamia dicitur: & recentissime ex triginta septem militibus, radice passis, unum solum desiderari vidit ROCHARD. *Journal de Medecine, Chirurgie &c.* Tom. IX. & X.

POMA AMORIS *Offic. Botanicorum* SOLANUM. *Classis Pauci-flam. Germ. Lieb-äpfel. Gallis Pommes d'amour. Anglis Love apples.*

SOLANUM *caule inermi, herbaceo, foliis pinnatis, incis, cum tota gente suspectum, Italis sale, pipere, oleo conditum editatur; comeditur etiam coctum, BAUHINUS, liberalius vero ingurgitatum periculo non vacat, IDEM. Aphoniam, apoplexiam, induxisse in observatis est. Nonnulli ad epiphoriam, erysipelas, ignem sacrum, externe laudant,*

SOLANUM *Offic. Botanicorum. Classis Pauci-flam. Germ. Nachtschatten. Gallis Morelle. Anglis Night-Schade.*

SOLANUM *foliis angulosis, undulatis, caule laevi, pro atriplice in cibum sumptum, venenatum edidit effectum, Comm. lit. Nor. Etiam a baccis gallinas periisse, & convulsos pueros fuisse, monet BOERHAAVE. Cæterum tamen externo usu mite, inflammationi, paronychiæ, erysipelati, cancro, cataplasmatibus forma admovetur; solano furioso interno usu præferendum, dosi prima grani unius in uncia una aquæ ferventis, post duas tres dies repetenda, & solum ad grana quinque, sex, augenda, GATAKER l. c. tunc illico desistendum, ni vel perspirationem, vel urinam, aut alvum medicamentum moveat: tali methodo hæmiplegia curata fuit, & quod urinam movet, etiam hydrops.*

VENENUM LAMASCENSE, & TICUNASCENSE. Coctione extractum ex plantis, ab incolis Americanis ad inficienda tela adhibetur. Ingeniosissimum mortalium, de la CONDAMINE, in itinere suo Americano primam huius mentionem fecit, dein experimenta satis periculosa instituit Cl. HERISSANT. Necat omnia quadrupedia, aves, carpiones, muscas; saluti saccharum, sal marinum, esse dicuntur: tamen saccharum sefellit in experimento *Transact. Philosoph.* Nro. 482. Sed esum animalium hoc veneno necatorum innocuum, de la CONDAMINE, L. B. VAN SWIETEN testantur.

CLASSIS TERTIA
V E N E N O R U M
 FOSSILIUM ACIDORUM.

Acida mineralia omnium cognitorum acidorum potentissima, & gravissima, concentrata, venena sunt caustica, cum corrosione, destructione partium viventium cito gangrænosa; quod quidem, quia multiplici hinc inde observatione innotuit, non probabo: Nec id inquiram an à gravitate horum specifica, eorumque rigiditate is absolute pendeat effectus, id vero tantum, quod iam sæpius dictum, & retinendum, in medium adferam: tres acidorum mineralium diversas species esse, acidum nempe vitrioli, acidum nitri, acidum falis: horum potentissimum vitrioli, quod data uncia una proprii spiritus drachmas quinque grana tria acidi largitur; secundo loco acidum nitri, quod simili dosi spiritus nitri, drachmas duas, grana viginti acidi; tertio falis, quod drachmam unam grana tredecim concedit, ut experimenta docuere HOMBERGIUM. *Acad. des Sciences 1700.* Veniunt igitur in censum huius classis

VITRIOLORUM Acida. *Spiritus & Oleum.*

Quæ ex vitriolo ad flavedinem calcinato, destillatione vel descensoria. vel laterali obtinentur: Et quidem spiritus nihil aliud est, quam acidum vitrioli maiori quan-

quantitate aquæ, oleum vero minori, ut sub forma fluida appareat, contemperatum: glaciale enim, dum magis dephlegmatum est, & confilit, dicitur.

ALUMINIS Acidum, Vitrioli idem.

SULPHURIS Acidum, quod flagrante phlogisto solum obtinendum sub campana, spiritus sulphuris per campanam dicitur.

NITRI Acidum. Spiritus fumans, seu aqua fortis, *verus nitri spiritus*, vitrioli acido, basi nitri ob maiorem affinitatem iuncto, in *destillatione* expulsus, solemne argenti menstruum, & facile, dum duæ partes spiritus uni parti argenti superfunduntur.

AQUA REGIA acido nitri, & falis, vel nitri, & falis ammoniaci contemperatis exurgens, recens argentum solvens, adulta non attingens, verum auri menstruum. Alia de nitro dicta sunt parte II. *de attenuantibus*.

SALIS Acidum. Spiritus acido vitrioli expulsus efficacior, terris bolaribus ignavior, semper tamen corrosivus, si purus est; alia de sale Parte II. Acidis mineralibus assumptis, spes in oleosis, mucaginosis.

Quantumvis vero hæc acida mineralia per se venenata sint, horrenda tamen magis evadunt, si glebæ metallicæ iuncta sint: atque tales multæ metallorum solutiones habentur, ut auri, argenti &c.

AURUM *Omniium*. Classis Naturalis Metallo-
rum Nobiliorum, *Mineralogiae W. Germ.*
Gold. *Gallis Or. Anglis Gold.*

Metallorum ponderosissimum, simplicissimum, aqua regis solubile, AURUM est: adhæc nec elasticum, nec sonorum, nec aere, aqua, igne destruendum, licet admodum malleabile, & ductile, deprehenditur, simul etiam tenacissimum sub aqua balance hydrostatica ponderatum vigesimam fere sui ponderis partem amittit. Aqua regia mediante calore solvitur solutione transparente. Solutio auri in acidis fossilibus horrendi saporis omnia erodit, BOERHAAVE, eiusdem notæ etiam sal metallicum auri, aut crystalli solares habentur.

Solutio auri alcali volatili, fixo, aut terra absorbente præcipitata, exsiccata prudenter, *aurum fulminans* audit, quod pondere aurum in compositionem receptum superat, & in magna copia aquæ lotum, omni sale purgatum, non amplius fulminat, etiam simplici fusione in aurum resuscitari potest, MACQUER, nec opus est illi reducendo corpora inflammabilia adiacere cum principium inflammabile non perdiderit SPIELMANN.

Hoc compositum vim fulminandi habet, quam tamen oleum vitrioli affusum inhibet, MACQUER, & sulphur Basil. VALENTINUS, & salis acidum ROLFENCK, & acetum SPIELMANN; quem vero sal ammoniacum in menstruo solvente receptum, aut alcali volatile ad præcipitationem adhibitum, constanter intendunt, WALLERIUS, & alcalina fixa supprimunt STAHL *fund.* an inde ratio virtutis fulminantis quæ sita evidens? nuper primus patefecit non satis laudandus

duſ Pharmacopœus MEYERS eam a cauſtico dependere, & nunc facile intelligimus affuſo oleo vitrioli ſalis aut aceti acido, ipſo addito ſulphure cauſticum mutari, & vim fulminantem hoc mutato tolli.

Ignorari vero non debet hocce compoſitum non ſolum mediocri calore, ſed etiam tritu, compreſſione validiori explodi, GAZETTE SALUTAIRE 1761. N. II. imo cum aliis pulveribus rudius tritum inflammari, HANNÆUS *ibidem* N. XLII.

Sed eſtne aurum fulminans medicina? facilis reſponſio. Aurum fulminans menſtruis ſalibus gravidum ſuſpectum, L. B. VAN SWIETEN, nec unquam Illi adhibitum ſalibus ſpoliatum omnibus, humanum corpus non mutat, nec ab eo mutabile metallum, tamen ut in officinis habetur præſcriptum, quandoque miras anxietates fecit, periculosa etiam ſymptomata excitavit, ut non amplius in Angliã adhibeatur.

Croci, magiſteria, radicales aliæ auri ſolutiones, in uſum medicatum pariter vanæ ſunt.

ARGENTUM Omnium. Classis Naturalis Metallorum Nobiliorum, *Mineralogorum*, W. Germ. Silber. Gallis Argent. Anglis Silver.

ARGENTUM album, ſplendens, ſonorum, elaficum, metallum, in aqua forti crudum, in acidis vegetabilibus, aceti, ſucci citri, ſalis acetofellæ, præparatum ſolvitur, Cl. MARGGRAF, præcipitatum etiam ſale alcalino, tum fixo cum ſanguine conſecto referatur, tum volatili ſpiritus ſalis ammoniaci aquoſi, IDEM.

Post aurum maxime ductile hoc etiam magis elasticum & sonorum & durum est; in igne perstans nec alteratur, nec ponderis diminutionem patitur, potissimum tamen arsenico & sale communi volatile redditur. Cæterum nec aquæ subiacet, in bilance hydrostatica unam undecimam fere ponderis sui partem amittit, spiritu nitri cum effervescencia & calore dissolvitur, solutione acerrima & cito deleteria. Sic etiam crystalli inspissatione ex hac paratæ, causticæ, lotæ sæpius, etiam dein siccata, adhuc amarissimæ, argentum hydragogum ANGELI SALÆ constituunt, vix tuti usus.

LAPIS INFERNALIS LUNÆ ex inspissata purissimi per ignem argenti meraca solutione, consistentiam nactus, aut etiam ex crystallis lunæ igne fufis, & in modulos coniectis exurgens, instar ignis caustici, corpus animale in escharam cito comburit, imo marmor destruit, WALLERIUS; est huius lapidis multus chirurgis usus, & quidem omnium:

1. Ubi cultri, aut ignis usum ita abhorrent ægri, ut his visis animo deficiant.

2. In omni casu, ubi tumor exstirpandus ob loci difficultatem ferro tentari non potest, etiam ubi polypi, scirrhi reliquæ consumendæ, ulceris in profundo siti callus auferendus, cancri venerei medicandi.

3. In phlegmonibus œdematosis lente suppurantibus, in tumoribus inflammatoriis malignis, quibus materies caustica inclusa est, ut bubonibus venereis, pestilentialibus, tum & in aliis a venenatorum animalium moribus exortis, ut ipsum in labiis vulneris hærens

rens venenum citius, quam in sanguinem suscipi possit, destruat.

4. Etiam in carie ossium; in carie enim, quam ignis curare non potuit, lapis infernalis eximio sese usu probavit. Cæterum nec id ignorari debet, ruptorio communi chirurgorum, & ossibus ad albedinem calcinatis, cominixtis, aquam marinam destillatione in vase convenienti dulcem reddi, & potabilem; hocque inventum esse IOSEPHI APFLEBY Angli.

In eundem censum aliorum metallorum, aut semimetallorum solutiones acidæ revocantur; ex his enim plurima in tribus his acidis solvuntur: ita oleum vitrioli, spiritus nitri, falis, dissolvunt cuprum, ferrum, stannum, zincum, plumbum: oleum vitrioli, & spiritus nitri adhuc cobaltum, & alias arsenici mineras; referat spiritus nitri mercurium vivum, regulum antimonii, quem etiam spiritus falis solvit, & quæ alia chemia docet.

BUTYRUM ANTIMONII *Offic. Classis*
Præparatorum. Ordo Semimetallorum.

BUTYRUM antimonii est regulus antimonii mediante destillatione acido falis corrosus, consistens, potentissimum causticum, in ponendo gangrænæ, cariei limite multum chirurgis in usu, aliquibus etiam arcannum; interne terribile venenum. Vide *Acad. N. C. Vol. V. Cicuratur alcalinis, oleo tartari p. d. Acad. N. C. Vol. VII.*

De Venenis Mercurialibus vide Mercurium, Parte II. *de salagogis.*

CLASSIS QUARTA.

V E N E N O R U M
ALCALINORUM.

Salia alcalina in genere in fixa, & volatilia, tum priora in naturalia mineralia, vel in artificialia, dividuntur. Alcalina fixa naturalia mineralia in fontibus medicatis Egranis, Pyrmontanis, Sedlizensibus, Spadanis, thermis Carolinis, Tæplicesibus, aliisque demonstrabilia, etiam ex terræ gremio eruuntur: docet minera boracis orientalis Indiæ, quæ sal alcali fixum sale culinari mixtum habet, *POTT. Observ. Et animadvertens de Borace.* tum & in cellis efflorescit, *Cl. MARGGRAF script. chem. p. 189.* docet id aphronitrum. Hæcæ salia alcalina mineralia, cum, aliis in his aquis nupta salubria, etiam separata, non uti lixiviosa, vel acria sint, vel caustica, in censum venenorum non veniunt: eductum enim ex sale communi alcali minerale *MARGGRAFIO*, & alias longe ab aliis alcalinis vegetabilibus distinctas dotes habuit, & acre non fuit. l. c. 170.

Et in genere quidem Minerale alcali ab alcali vegetabili distinguitur:

- I. quod acre non sit dum causticam acrimoniam aliud semper habet.
- II. quod in aere non liquecat.
- III. quod crystallisatum crystallos exhibeat sali mirabili simillimos,

IV. quod

- IV. quod cum vitrioli-acido constituat sal mirabile *Glauberi*, cum acido nitri Nitrum cubicum, sal commune cum Acido salis.
- V. quod cum acido vegetabili non faciat salem deliquium patientem ut terra foliata tartari solet, sed cum acido aceti salem constituat medium, variis pro diversa ratione factum crystallis, in aere siccis, in igne prioribus fixioribus, dum vegetabile acidum alcali minerali arctius quam lixivioso nubit; tum demum cum cremore tartari salem exhibeat *seignetti*.

Minime tamen reticendum, quod iam dudum suspicatus sum alcali minerale etiam causticum igne fieri posse, & salem constituere in aere deliquescentem; utrumque nuper qui novam Chemiæ faciem intulit, & vulgarem Institutionum Chemicarum theoriam longe superavit laboriosissimus MEYERS, experimentis demonstravit: scilicet primas, & aliquoties purificatas sodæ crystallos alcali minerale mite, parum de sulphure solvere, & hoc minorem magisterii sulphuris, quam alcali vegetabili, quantitatem obtineri; ultimum vero inspissatum & causticum sodæ salem maiorem largiri: salem causticum purum sodæ difficulter crystallifari: inspissatum in aere humescere, quod antequam causticum adderetur, in soda non observabatur, ut igitur quasi ipsa salis alcali vel facilis vel difficilis crystallifatio solubilitasque a caustico dependere videantur.

Alcalina fixa artificialia, etiam lixiviosa vocata, tam ex animalium, quam vegetabilium partibus, etiam ex tartaro, sæcibusque vini, ut & nitro, simplici combustionem in his, calcinatione, vel detonatione in illis paranda, alcalina ab herba kali, quæ hæc maximo fœnore

nore

nore largitur, dicta sunt, licet tamen diversis in regionibus diversis ex plantis conficiantur: ita ex chenopodio Hispani, ex mesembrianthemo Ægypti, ex falsola Angli, tum ex vegetabilibus fere omnibus, maiori ex his, minori ex illis quantitate, pro suis experimentis chemici parant, vix ulla tamen in omnibus diversitate, si pura, quod ultimi ignis gradus eadem sint producta, BOERHAAVE; quamvis in quæstione prima, pro cathedra vacante Monspeliensi, aliter statuat *Cl. VENEL*. Atque hæcce forma vix cohærente, haud crystallina videntur; docuere tamen raræ observationes *Act. Moguntinorum* T. I. qui etiam in crystallos cogi possint, tum spiritus falis ammoniaci additione, tum simplici, sed frequenti solutione colatione, inspissatione. Sal alcali minerale purum sola solutione & colatione crystallifari posse iam ante MARGGRAF docuerat.

Salium Alcalinorum fixorum, seu strictius lixiviosorum, hæ præcipuæ proprietates sunt:

1. Sicca, inodora, acria sunt, humescunt, in aere deliquescunt, & quadruplo fere ponderosiora redduntur, unde ex spiritu vini aquam attrahunt, & in ea facile solvuntur, etiam pertinaciter haustam retinent, nec omnem in calore ebullientis mercurii dimittunt.

2. Cum oleosis pinguibus commixta in saponem abeunt, peculiari tamen arte cum alcohole.

3. Etiam cum iisdem diutius digesta, tum igni fortiori exposita, volatilia fiunt. Convictio est in cineribus clavellatis, cum sevo in vase clauso tractatis: inde enim sal volatile, quod in neutro ingredientium erat, elicitur. Simile ex omni sale alcalino fixo, cui olei cuiuscunque duplum, vel triplum admiscetur,
fi

fi subactis sublimatio instituat, obtinetur; ita etiam volatilifatio falis tartari fit, & ex quocunque fapone aliquid falis volatilif per defillationem elicitur, WALLE-RIUS in HIERNE, imo fi cum fimplici terra tractan- tur olea, fublimatione fal volatile producitur.

4. Cum fale ammoniaco trita, adiecta aqua calida, odorem urinofofum fundunt, Cl. MARGGRAF iam ex hoc criterio iudicavit, fale alkalinum fixum Rhino- cerotis, qui illi examinandus ab Academia dabatur, fale alkalinum fixum non efle, *Acad. des Sciences de Berlin 1756.*

5. Præcipitant falia media in aqua foluta LEMERY *Ac. des Sciences 1727.* terras alcalinas in acidis folutas, non vero alcali minerale, contra WALLERIUM, & VO- GEL, Cl. vir MARGGRAF *Script. Chem. p. 171.* Mi- nerale vero id alcali æque efficaciter in priores agit, IDEM. p. 177.

6. Cum acido vitrioli in tartarum vitriolatum, nitri in nitrum regeneratum, falis communis in fal regene- ratum abeunt, quæ alia alkalina non faciunt: alcali nitri cum acido vitrioli arcanum duplicatum vulgo, alcali minerale falis cum eodem fal mirabile GLAUBERI, alcali urinofofum cum eodem fal ammoniacum fecretum GLAUBERI facit. Item alcali minerale cum acido nitri nitrum cubicum, alcali volatile cum eodem ni- trum flammans; alcali minerale cum acido falis fal commune, alcali urinofofum cum eodem fal ammonia- cum confluit.

7. In igne admodum fixa funt, vehementiori tamen in fluorem rediguntur, & protractiori pro parte difli- pantur :

pantur: cinerum clavellatorum unciæ quatuor per quinque horas usta, amifere integram unciam, IUSTI.

8. Gummofa resinofaque omnia aperiunt corpora, tum & sulphurea, quæ tamen non diu suffiunt soluta.

9. Cum alcali sanguinis bovini præparata varia metalla solvunt, ut aurum, argentum, mercurium, zincum, bismuthum, *Cl. MARGGRAF. Scriptis Chemicis*, ultimo etiam omitti non debet, cum calce viva caustica magis fieri.

Hæ principes, aliæ aliis etiam communes dotes sunt, effervesce enim cum acidis terrea, lapidea, testacea pariter, tum solutiones aluminis usi, vitrioli albi, tartari emetici, præcipitare, adhæc etiam syrupum violarum movere, & viridi colore inficere solent.

PRINCIPIA horum I. multa terra, II. paucum sal acidum, III. phlogiston. Primum quidem sale tartari alcalinorum, si bene præparatum sit, principe, in meram terram abeunte, in experimento manifestum est: scire tamen etiam iuvat, impurum salem tartari, in aqua pura solutum, evaporatione facta sal medium crystallinum sæpius exhibuisse *CARTHEUSERO, Acta Mogunt. T. I.* Secundum ea tentamina declarant, quæ maiorem alcali fixi quantitatem ex iis educunt, quibus copiosior acidi vis, minorem ex illis, quibus aut nulla, aut de industria ablata, tum & illa, quæ commonstrant ipsum nitrum fixum, aperto vase carbonibus præparatum, ex superfuso oleo vitrioli fumum emittere nitrosum, *WALLERIUS in HIERNE.* Tertium inde petitur, quod phlogisto destituta corpora alcali fixum non suppeditent. Cæterum proportio dici non potest. Diversitas horum maxima est in effectibus, etiam figura, ab

ab admixtis. Sal sodæ aquæ forti admixtum, eam in aquam regis commutare visum; ratio quæsitæ est in sale communi, illi, ut & aliis sæpius immixto, & inventa.

Salia alcalina fixa in usum medicum adhibenda, eodem modo præparata omnia, pura, parum distincta sunt, ut adeo magnus horum in dispensatoriis catalogus superfluus; sed ne officinæ, quem intendunt, ex diversis sale alkalinum fixum parant, cum acido sulphuris vitient, & sale medium potius moliantur, sapore amaricante magis, quam urinoso cognoscendum, & crystallina forma discrepantem: Methodo TACHENIANA facti differunt omnes, *Acta Petropolit. T. V. GMELIN*, non ideo tamen specificam virtutem plantarum, unde parata, aut retinent, aut habent, IDEM.

SAL TARTARI, alcalinorum fixorum princeps, sola tartari puri calcinatione obtentus, non illico in minima aquæ quantitate solvitur, licet exsiccatu in aere deliquescat brevi, ex eoque continuo humiditatem atrahat, dum tamen neque in eodem totus solvatur, remanente semper aliqua portione etiam in crystallos cogenda, quæ ad sale communem magis quam ad tartarum vitriolatum inclinet *SPIELMANN Instit. Chem. 1763.*

Solutus in ære Tartari sal OLEUM TARTARI per deliquium satis improprie officinis vocatur. Hoc liquamen alkalinum ex pauca attracta ex aere humiditate exurgens, acrius longe est, quam illud, quod ex plurima aeris humiditate etiam exigua aquæ quantitate confectum est; atque id ipsum ratione virtutis & dosis huius medicamenti considerandum est, quod etiam iam olim HENCKELIUS monuerat, prius tartari oleum acre magis Pharmacopæis recommendans.

Crantz M. M. T. III.

F

VIS

VIS MEDICA deinde dicitur.

CINIS CLAVELLATUS COMMUNIS. acido vitriolico imprægnatus, salis medii plurimas partes habet, pro maxima tamen parte adhuc alcalinus est, BOERHAAVE, NEUMANN. In sale centaurei minoris, hyssopi, salviæ, & aliorum plurium, sal commune repertum, in sale fumaricæ tartarus vitriolatus, in sale agrimonicæ, charophylli, salis urinosi momentum, GMELIN, tum nuper in fœniculo nitri non parum & in Cochlearia ad salinos lacus crescente multum salis marini invenit MEYERS l. c. Salia etiam fixa animalium, sale communi, quod cubica eorum figura demonstrat, imprægnata sunt.

USUS aliorum alcalinorum.

SODA pariter multum impura & variis inquinata est; Alexandrina optima censetur, hanc Alicantina excipit, ultimo Carthaginensis loco est. Gemina vix unquam sale communi libera apprehenditur, sapisissimeque ferro attenuatissimo oneratur, ut etiam filtra cæruleo Berolinensi grava deprehendantur, & crystalli obtineantur transparentes saphyrinæ, dum vitrioli acore soda saturatur in salis mirabilis confectionem.

Ex hac per elixiviationem sal sodæ paratur minerale, CARTHEUSER *Act. Mogunt.* T.I. inspissatione, crystallisatione, crystallis nitidis, hastularum triangularium figuram referentibus, KAHL *Diff. de Sale Sodæ.* prismatum triangularium dimidiatorum, lateribus non acutis, CL. MODEL. Sal sodæ purum, non, ut salia alia lixiviosa, in aere deliquescit, nec humiditatem ex illo extrahit, CARTHEUSER, quod si facit, illi sal commune inest, KAHL, sed solum, uti alcalium fixorum mineralium

ralium natura exigit, in materiem friabilem delabitur, IDEM, igne fixum est, & aucto eius gradu liquefcit, in aqua paulo tardius folvitur lixiviofis aliis, & maiorem quantitatem aquæ pofcit, IDEM.

Solutum cum omnibus acidis effervefcit, & in fal medium concrefcit: cum acido vitriolico in fal mirabile GLAUBERI, CARTHEUSER, KAHL, cum aliis in alia abit, cum acido aceti vasis vitreis defillati in fpeciem terræ foliatæ, fed alcali minerali factæ, quæ vera terra foliata tartari non fit, etiam minus acris, minus pungens, faporis grati cum leni amaritie, in aere non deliquefcit, & pulveris forma exhiberi poffit.

Sal fodæ purum acidis iunctum ab alcalinis fixis vegetabilibus præcipitatur facile, quod minus firmiter cohæreat, KAHL. Cum fale fodæ, & fale fedativo borax regeneratur. BARON d'HENOVILLE in *Traçtatu de Principiis Boracis, Cl.* KAHL laudata *Differt.* & fal fodæ æque bene, ac fal alcali vegetabilis fulphur recipit SPIELMANN l. c.

VIS MEDICA falium alcalinorum fixorum, acidum domans, in morbis ab acido utilis, glutinofa dividens in glutinofa spontaneo: est in hydrope eximia, SYDENHAM, qui infundit cinerum geniftæ libram unam, libris quatuor vini Rhenani. Externo ufu folutio falis tartari fomento applicata tumoribus lymphaticis, gelatinofis ferophulofis fæpe, lacteis femper profuit; etiam hic fal tumorum venereorum verus lapis lydius inventus, LEVRET.

Interno ufu fal fodæ aliis præferendum, lentius agit, & pulverifari potest: dofis gran. quinque, decem, quindecim.

decim. Tinctura salis tartari in torminibus tenellorum ab acido, ad convulsiones usque incrementibus, ad guttas sex in lacte nutricis data, habetur anodyna *DETHARTINGINIO Ephem. N. C.* Eadem cum balsamo copaivæ maritata digestionem, egregia in calculo, & renum affectibus inventa: sic si tincturæ tartari unciz uni semis, balsami huius drachinæ tres sensim instillentur, digerantur, & guttæ octo fumantur, mira sæpe præstat *Ephem. Decad. 3. Anno 3.*

Alcali fixum purum, venenum est rodens, causticum, inflammans, calce viva paratum acerrimum, venis susceptum sanguinem dissolvens, & in putredinem disponens. Salus ab acidis, oleosis. Sal tartari cum tripla copia calcis vivæ factus, in aquæ stillatitzæ florum rosarum, aut sambuci &c. tali quantitate solutus, ut solutio gustata nullum linguæ dolorem faceret, vel notabilem saporis molestiam, pulchri contra podagricos tophos, & exostoses, & alios difficiles tumores, effectus inventus *L. B. van SWIETEN, Comment. T. IV.*

SALIA ALCALINA VOLATILIA, etiam urinosa dicta, e triplici naturæ regno, vel putrefactione, vel igne elicienda in nostros usus, a prioribus ratione principiorum haud distincta sunt; horum enim sola eaque a prioribus recedens proportio, eam, quæ tum a mobilitate, aliis proprietatibus, & effectibus dependet, varietatem inducit: experimenta dicta sunt, nec tædiosa probatione opus, alcalina volatilia maiorem vim oleosi principii, fixa terrei habere.

Ex animalium omni parte putrefactio & ignis, ex vegetabilium omnis putrefactio, raro ignis, ex mineralibus ignis fere solus sal volatile producit. Infinitè natu-

naturaliter quibusdam substantiis vegetabilium? hi affirmant, alii negant; fracta sinapi femina salem volatilem alcalinum spirant, cum aceto acerrimo trita effervescent, BOERHAAVE, sed etiam sedi minoris succus sine igne volatilis salis alcalini indicia præbet, WALLERIUS in HIERNE, isatis absque ignis adminiculo sola fermentatione salem volatilem largitur, GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1717. Eadem in sanguine, urina, sale fossili ammoniaco, esse principia naturaliter, est in omnium experimentis.

In salibus alcalinis volatilibus etiam id, quod in alcalinis fixis, mirabile; ex diversissimis enim substantiis, diversis etiam præparationibus, iidem sunt, nulla differentes nota, si sublimatione defæcati, ut alcali volatile tantum unum, in rerum natura, quoties sincerum; quod in quæstione pro cathedra vacante proposita, *an alcalina volatilia, e quacunque substantia eliciantur, sint una eademque substantia*, etiam assumpsit Cl. ESTEVE. Unde officinarum multiplex in spiritibus, ut & salibus volatilibus peccatum, venia tamen dignum, quod exquisitam Cl. GEOFFROY, & BOERHAAVE rectificandi methodum non adhibeant. Sal volatile ammoniaci omnium volatilium purissimum est, etiam fixa volatilifans.

Specificæ horum volatilium dotes sunt:

1. Quod volatilissima, etiam calore corporis fugacia reddantur.
2. Acidis mixta non sal falsum, sed volatile constituent.

3. Solutum mercurium sublimatum in aqua, in pulverem album præcipitent puri, impuri in rubrum.
4. Solutionem cupri cæruleam reddant.
5. Olea ætherea in ceræ consistentiam fere cogant.

Cæterum vi ignea, caustica, exulcerante, infamia, assumpta, diluentia, oleosa, terrestria, pinguis, acida postulant; diluta vero etiam medicamentosa evadunt, sudorifera, stimulantia, discutientia; quanquam humores lymphaticos gelatinosos coagulent, *Acad. de chirurgie de Paris*. T. I. Sunt in gangræna sphacelo venenata, PRINGLE *experiments upon septie and anti-septic Medicines*. Specifica in morfu viperarum *Acad. des Sciences* 1747. forte etiam in rabie, LE CAMUS. DARLUC, *Journal de Medicine &c.* T. XIV. Avril. 1761.

USUS MEDICUS in affectibus soporosis, apoplexia, asthmate, aliis etiam morbis pituitosis, paralyti, convulsionibus, ab iisdem causis ortis, proficiuus: item in omni causa acida; sic & in podagra ab hac labe laudat WINTRINGHAM *Works London* 1752. T. II. *de Podagra, latine*. dosi exigua, cum vehiculo aqueo largiori semper, data, in eodem morbo ab hac causa dudum *Illust.* L. B. van SWIETEN exhibuit granor. VI. dosi in theato Sassafras, omni mane bene tectis pedibus.

Sunt etiam, qui in scorbuto salia alcalina volatilia adeo specifica habeant, ut corticem peruvianum in febribus, sulphur in scabie, Mercurium in lue venerea. *Gazette Salut.* 1762. Nro. XLIII. sed quia hæc sententia non omnibus recepta est nec in omni scorbuti specie recipi potest, de hac hic ulterius nihil dicemus.

Cæ-

Cæterum diversa salia alcalina volatilia diversis dosibus dantur.

Salis ammoniaci volatilis a granis duobus ad sex, aliorum impuriorum ad grana quindecim in vehiculi uncis tribus quatuorve dosis est; spirituum vero, ut salis ammoniaci, a guttis duabus ad guttas decem, aliorum paulo maior: Oleosorum balsamicorum, quod stimulantiora, longe iterum minor, ut salis oleosi *SXLVII*, & similium: oleoso-acidorum vero, ut liquoris cornu cervi succinati, guttarum decem, quindecim, viginti, triginta, liberalior. Externe etiam naribus admoventur excitandi fine.

CLASSIS QUINTA.

V E N E N O R U M D R A S T I C O R U M .

AES seu CUPRUM *Offic. Mineralogorum.*
Ordo Metallorum post ignitionem liquefcen-
tium W. *German.* Kupfer. *Gallis* Cuivre.
Anglis Copper.

CUPRUM *metallum est imperfectum coloris rubri, sonorum, ferro mollius, admodum ductile, in omnibus fere menftruis folubile, in aere, aqua, fpiritibus, fuccis, oleis preffis, quale memorabile exemplum Cl. MONTET Acad. des Sciences 1750. ut viride æris obtinuerit; patet etiam oleis stillatitiis, falibus alcalinis, acidis, & medijs, ut non immerito chemicis venus dicatur. Inter omnia tamen menftrua, quod præfentiam cupri indicet nullum eft, quam fal alcalinum volatile cum aère agens; experimentum attentione dignum eft, fi limaturæ æris phialæ inditæ superfundatur ad plenitudinem fpiritus falis ammoniaci, vafque claudatur, fpiritum nullo colore infici, aperto vafe, demptaque fpiritus aliqua portione, reliquam maffam illico cærulefcere; aliud phænomenon itidem fatis curiofum eft, cuprum acido folutum præcipitari falibus alcalinis exigua quantitate additis, maxima minime. Ratio adeo evidens, ut dici non debeat.*

Inter reliqua vero metalla ferrum & cuprum hoc habent, quod dum una pars limaturæ horum, cum duabus falis ammoniaci mifcetur, & igne urgetur, ut in
con-

confectione florum falis ammoniaci martialium, & entis veneris obvenit, una saltem, licet minima falis ammoniaci portio in spiritum fugacem, & causticum falis ammoniaci concedat, ut addita calce solet; ratio genuina non satis laudando MEYERS dicta est, dum VOGELIUS solum phænomenon recenseret, nec rationem indigaret. Cæterum inter manus tritum cuprum etiam odorum, & lapidum est, præ aliis metallis maxime sonorum, post aurum & argentum maxime ductile & malleabile, quod sub aqua bilance hydrostatica ponderatum nonam fere sui ponderis partem amittat.

PRINCIPIA sunt

1. Vitrescibilis brunno-rubra terra, specifica cupri vocata: convictio est in experimento speculi ustorii solaris.
2. Phlogiston. Calx æris addito phlogisto in verum æs refuscitata documento est.
3. Principium mercuriale, quod hydrargyrum ex hoc semper elicatum, multi statuunt, an evictum?

Venenata vi infame ab usu medico semper remotum fuit: Artifices hoc metallum tractantes asthma, phtisi obnoxii deprehenduntur, quin in usus domesticos vasa ex cupro confecta stanno obducuntur, ne adeo facile solubilis salibus venus rodatur, noxiaque evadat. Horrendas ab hac strages omnes recensent: postremo damnavit QUELMALZ, & novissime eius noxas narrat COSNIER *Recueil periodique* T. III. & demonstravit Cl. TRAVIS cuprea vasa præcipuam in navibus scorbuti causam existere, licet vasis cupreis utentes metu liberare iam voluerit LEMERY *Acad. des Sciences*, tum nuper Cl. ELLER *Acad. de Berlin*.

F 5

Etiam

Etiam rasuram cupri ad grana decem panis frustulo, cui butyrum esset illinitum, inspersam, & per tres continuos dies assumptam in morsu canum rabidorum, hydrophobiam arcere absque noxiis symptomatibus medicamenti, vidit *Cl. COTHENIUS*, dummodo læsio ante tres horas accidisset.

Ex supra Adeptos efficacissima remedia parasse *Illust. L. B. van SWIETEN* asserit, artemque solam in eo esse, ut quodam menstruo, vel peculiari encheiresi, educatur ex cupro medicamentum, quod emeticum non sit, valide tamen corpus commoveat. Recenset talia in chemia *BOERHAAVE*, recensent & alii. Dum granum vitrioli Cupri in uncia media aquæ solutum per nares attraheretur, infecta, in sinibus frontalibus nidulantia dolores sævos, & vertiginem molestissimam producentia, enecta, & expulsa fuisse, vidit *L. B. van SWIETEN Comment. T. IV.*

Ens veneris *BOYLEI*, sunt flores salis ammoniaci venerei, seu sulphur anodynum vitrioli. Tincturam veneris cum sale alcalino factam summe aperientem, & diureticam, a guttis tribus ad viginti quatuor in oxymelle exhibitam, hydropicum curasse, *NEUMANN*, etiam externe adhibendam in gonorrhœa, cum præcautionibus infallibilem, *QUINCY*.

PRÆPARATA sunt

CALX ÆRIS seu **CALX VENERIS** vel **CROCUS**, est æs in calcem metallicam, vel in furno reverberii simpliciter, vel adiumento sulphuris, vitrioli, salis marini, in crucibulo magno igne exustum.

USUS

USUS internus, licet DIOSCORIDI laudatus, suspectus: externus ad reprimendam luxuriantem carnem, ad absumendos fistularum callos, ad stringendum plorans ulcus, adiectis aliis stupeficis utilis, & forma unguenti commodus.

AERUGO calx est æris per acidum vegetabile corrosi, atque hæc factitia est; est enim & nativa alia, cuius non satis cognitum menstruum sit.

USUS externus idem escharoticus ingreditur unguentum ægyptiacum, viride apostolorum, Felic. Wurtzii: sed etiam contra luem veneream laudatam æruginem invenio in *Ephemeridibus* N. C. Centur. VI. Fit ex æruginem, improprie dicta ærugo destillata, seu sal veneris, dum ærugo soluta, inspissata, ad crystallifandum reponitur. Ex his crystallis spiritus æruginis seu acetum esurinum destillatur, particulis venereis, quod sedimentum demonstrat, dives, miris laudibus elatum, etiam contra epilepsiam laudatum in *Dispensatorio Brandenburg.* Sunt adhuc flores æris, squamma æris, æs granulatum, hodie haud usitata præparata.

AQUÆ CUPREÆ per se venenatæ sunt.

ANTIMONIUM seu STIBIUM *Off. Mineralogia* Classis Naturalis Minerarum. Ordo femimetallorum. *Germ.* Spießglas. *Gallis* Antimoine. *Anglis* Antimony.

STIBIUM fibris capillaribus separatis, semimetalum est friabile, ponderosum, igne volatile, rapax; factitium omne est, quod in usus nostros adhibetur, licet & naturale sit. Quod vitrum largitur pallide flavescens, non hyacinthinum, ferro mixtum est, quale hodie

hodie ex Arvennia habetur, *Cl. GEOFFROY Acad. des Sciences 1751.*

PRINCIPIA. I. Sulphur. II. Pars metallica regulina: Primum quidem, quod prunis inspersum antimonium odorem, & flammam sulphuris communis præbeat: in aqua regis solutum verum sulphur exhibeat: combustum spiritum largiatur acidum, spiritui sulphuris per campanam simillimum, *Acad. des Sciences*, tum quod sulphur vulgare regulo additum in fusione iterum regeneret antimonium, satis superque demonstratum habetur. Verum sulphur hoc a vulgari sulphure vix diversum est, *BOERHAAVE. HOFFMANN. GEOFFROY.*

Alterum principium regulus ostendit. Sed adhuc ipse regulus suo gaudet sulphure metallico, quo si in integrum spoliatur, iners, non amplius virulentus est, actuandus tamen de novo addito phlogisto, & adeo virulentum & emeticum iam constituens pharmon, quam ille, qui nunquam calcinatus fuit. Est hoc phlogiston, quod regulum facit, antimonio malleabilitatem tollit, & eius naturam velat. Quodnam metallum regulum Antimonii constituat? huc usque dici non potuit.

Calcinatus lente solari antimonii regulus pondere augetur *Acad. des Sciences 1666.* etiam augetur igne chemico, *Cl. GMELIN in Actis Petropol. T. V.* ita tamen, ut ultimo dabitur *IDEM.* Sed etiam in diversis operationibus pondus diversum est, *Cl. SECONDAT. Obser. de physique & d' Histoire Naturelle.* Quæsitæ phænomeni ratio est, nondum inventa. In bilance hydrostatica se habent gravitates specificæ aquæ, & reguli

guli antimonii non calcinati, ut 1000 ad 6200. aquæ & reguli calcinati, ut 1000. ad 4428. hinc gravitates specificæ reguli non calcinati, & calcinati, ut 6200. ad 4428. IDEM. Verum etiam aliis phænomena diversa visa: antimonio igni exposito solenne est decrementum pati. *Cl. VOGEL* in programmate *de incremento ponderis corporum calcinatorum Goettingæ 1753.* Repe-
tenda experimenta sunt.

Sed estne antimonium crudum venenatum? purum ustulatum alii odorem non habet, *HUXHAM.* Antimonii crudi pulvere, se se rheumatismo, & quartana liberavit *KUNKELIUS*, in paralyfi, podagra, fluore albo, scabie, hodie alii feliciter exhibent, & in doloribus rheumathicis, arthriticis ischiadicis, scorbuticis, antimonii effectus miratur *Clar. COHAUSEN*, & vidit *HEINSENIUS Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I.* Contra scabiem suam, & cancrum armentorum, farinæ hordei remixtum, linguæ impositum, & loco affecto applicatum *PROMPTUAR. HAMBURG. T. X.* & sanguinem purificare, & equos pinguefacere *Transact. Philosoph. Nr. 39.* Testatur etiam *HÜNDERTMARK*, antimonii crudi in curanda arthritide, si corpus bene præparatum fuerit, stupendam quandam, & quam vix quis nisi ipse expertus, crederet, esse vim atque efficaciam, præcipue, si id cum calce certa quadam coniunxeris, eiusdemque per aliquod tempus continuaveris usum; sed cur arcanus? Adhæc innocuum *BOERHAAVE*, *HOFFMANN*, dicunt, etiam drachmæ unius pondere pro dosi *HUXHAM.* Arsenicale antimonio principium inesse, eius virulentiam inde dependere, demonstratione asserentibus probandum.

Est tamen ubi summæ virulentæ effectus edit, acido in primis viis stabulante solutum, unde ex prudentia

tia

tia minimam dosim, eamque adhuc triplo aut quadruplo absorbentium pondere temperatam, primo præscribendam PARISIENSES contendunt, experimento & periculo *Cl. MALOUIN*, qui antimonii crudi in vino digesti solutione austera, degustata vexatus fuit. Præscribitur etiam absque absorbentibus cum aliis; ita minimis dosibus cum cortice Winterano feliciter datur, COHAUSEN.

Solvaturne in aquosis, multa disputatio. Principia desunt, & nescio an surrogata in decoctis præscribentium satis fida observatio? Sed compulsis experimentis, veritas patebit: In decocto exhibendi antimonii crudi modum experimento improbavit MENGHINI in *Comment. Instit. & Acad. Bonon.* T. II. P. II. aqua enim ad tertiæ partis consumptionem cum antimonio cocta tantum paucillum terræ calcereæ, nihil sulphuris continebat. Aqua solvit nihil, solvit nihil spiritus, HUXHAM. Saponacea plantarum aciditas in ambo principia agit, & levein tartarum emeticum extrahit, IDEM, etiam aqua pluvia, tum fluviatilis, in calore moderato digestionis, cum antimonio lactescit, & sulphur sapit, IDEM. Sic quæstio iudicata est. Quid? quod cum aqua diu tritum, ageratum antimonium, salelem dederit acidum, *Chymie Hydraulique.*

USUS MEDICUS a minima dosi incipiendum præcipit, grana exhibens tria, quatuor, ad decem, viginti, cum lapidum cancrorum scrupulo, drachma feminis: Valet in scabie, gonorrhœa, arthritide, morbis saturninis &c. in petia ligatum suspenditur in decoctis antiveneris, HOFFMANN.

PRÆ-

PRÆPARATIONES.

ANTIMONII VITRUM, antimonii calcinati cinis est, in vitrum fusus, vehementissimum emeticum, quod cum vino digestum aqua benedicta RULANDI audit, addito saccharo inspissatum syrupus emeticus ANGELI SALÆ. Aquæ huius benedictæ dosis a drachma una, duabus, ad unciam semis. Est eadem syrupi.

Hoc vitrum antimonii hyacinthinum colorem a sulphure habet, quem in foco speculi ustorii calcinatum perdit, & innocuum evadit antimonium diaphoreticum HUXHAM. Tum ex vitri antimonii pulvere, cum oleo vitrioli fumante & aceto frigore concentrato, acetum lithargyrii, quod alteri compositioni ex sulphure aurato antimonii, primæ, & secundæ præcipitationis, cum oleo papaveris ad sufficientem solutionem cocto, separatis, eum emplastro diapompholigos mixtis, unguentum nutritum confecit cancrofis utile Cl. IACOBI Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I. Cicutæ extractum simplicius est.

ANTIMONII VITRUM CERATUM, paratur, cum ceræ flavæ drachmæ uni in cochleari ferreo fusæ uncia una vitri Antimonii in pulverem tenuissimum redacti, additur, & totum leni igne liquatur, & spatula continuo actum per semi horam in pulverem tabacæ hispanicæ amulum redigitur. In operatione nec ad ignis gradum attendendum, nec ad tempus respiciendum esse YOUNG, non bene.

USUS MEDICUS in dysenteris omnibus specificus, omni ætati, conditioni, etiam prægnantibus, & pueris utilis: lactantibus, dosis granum semis, trium,
aut

aut quatuor annorum pueris, grana duo, tria, *Society of Edimburgh*, infantibus grana quatuor, adultis quinque ad decem, duodecim *ibidem*. Sed lactantibus, & aliis infantibus, cum circumspectione exhibendum, hi enim acido sæpius laborant. Difficile etiam admodum in aliis rectum doseos punctum assequi, PRINGLE edixit. Effectus violentos, & caute las lege in *Actis Edimburg*. Ignorari vero non debet lapidum cancerorum pulverem huic additum violentos effectus plerumque præcavere, sicque tutissime in dysenteria exhiberi, nilque duarum triumve horarum spatio superpotandum esse, esse etiam ab omnibus acidis maxime abstinendum, hinc etiam admodum male cum oximelle dari, brevi nauseas, vomitum facturum non criticum.

In officinis asservatum de novo haud terendum, HUXHAM, nec cum aliis multum comminuendum, IDEM. Saccharo tamen, quod constanter admiscet, vim antimonii temperari, suspicatur Cl. BASTER *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. In aliis morbis adhuc varii varie laudant, ad omnes alias evacuationes GMELIN, in hæmorrhagiis quibuscunque GEOFFROY *Acad. des Sciences 1745.* in colica PICTONUM IDEM. Nuperrime etiam in epilepsia, & mania tentatum, cum successu quinquaginta vicibus exhibitum, *Gentleman's Magazine*, & quinque granorum dosim catharri suffocativi paroxysmum sustulisse observavit *Illustr. BUCHNERUS dissert. inaug. de viribus vitri antim. cerati 1757.*

ANTIMONII REGULUS ex antimonio, vel per se sola fusione, vel salibus fusoriis additis factus, duplex, prior ex sola præparatione nomen habet, alter

ter a figura stellatus audit. Uterque potenter emeticus, aceto adhuc actuandus. Fiunt ex aliis antimonio additis, reguli alii: addita limatura ferri cum nitro martialis, flanni cum nitro iovialis, & his commixtis regulus metallorum, adiecto vero sale communi cum sale tartari medicinalis, vix certæ omnes efficaciz. Regulus martialis de marte habens nihil, edulcoratus diaphoreticum martiale LUDOVICI audit, haud prioribus præstantius. Similem proponit Cl. HUXHAM, ex antimonii puri partibus duabus, limaturæ ferri parte una, nitri puri parte fere una; scorias pulveratas edulcoratas efficaces habet in fluore albo & leucophlegmatia.

ANTIMONII HEPAR ex antimonii crudi, & nitri anaticis portionibus per detonationem exurgit. Hoc hepar edulcoratum, siccatum, CROCUS METALLORUM, seu terra sancta RULANDI, audit, non semper bene præparata, ut tuto exhiberi possit; hinc in tanta præparatorum antimonialium incertitudine, longa edoctus praxi vinum emeticum ex puro elicatum vitro præfert HUXHAM, quod sequenti modo faciendum suadet: Bene præparati vitri antimonii uncia una pulverata, infundatur libris duabus boni vini Hispanici albi calidi, digerantur decem, duodecim diebus, interdum concutiantur, ultimis diebus subsidentibus partibus, decantetur vinum, per chartam emporeticam coletur, vase clauso servetur. Dosis pro infantibus unius, duorum annorum, a guttis decem ad triginta, pro adultis uncia semis, una, ad duas, scopo vomitorio; alterante vero, aperiente, & fudorifero, adultis a guttis triginta, quadraginta, ad sexaginta in sero lactis, potu theiformi, idque bis vel ter de die in morbis cutaneis, intestinorum, viarum urinæ, &

Crantz M.M. T. III. G ner-

nervorum, præcipue in scorbuto frigido, asthma, leucophlegmatia, ictero, cephalalgis rebellibus, vertigine, epilepsia, mania, febribus intermittibus ter-giverfantibus; catarrhalibus, etiam inflammatoriis, pulmonum suppressis sputis, felici cum successu sæpius exhibuit Anglorum Æsculapius. Reiterata Viennæ experimenta sunt, infusione facta in vino Tocaviensi, scopo alterante guttæ sex datæ, & hæc satis efficaces inventæ: nonne in vinis est differentia? etiam vis emetica increfcit pro tempore, quo infusio potrahitur, BRADLEY a *Course upon the Materia Medicâ.*

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM
detonante tripla parte nitri supra unam antimonii produ-citur. Vera reguli antimonii calx nitro facta, & nitroso sale imprægnata, quæ si non abluitur, edulcoratur, sibi diaphoreticum, non ablutum audit, sin contra, antimonium diaphoreticum, non abluto igna-vius longe, quod lixivium evaporationi, & crysfalli-fationi traditum, præter alia manifestius docet, cum crysfallos suppeditet nomine nitri antimoniatî notas: Ne ideo tamen omnimode effectum, quod acido nitri sale adhuc dives inveniatur, atque id ipsum clarius hu-ius cum duabus saponis nigri partibus detonatio, flam-maque *Acad. des Sciences*, auctum compositi post edul-corationem pondus, MEUDER, tum ex instillato vi-trioli oleo rubri vapores Cl. VOGEL, declarant, observationes etiam practicæ confirmant. An ab aere arcendum antimonium diaphoreticum? qui vim emeticam illi conciliare perhibetur, BRADLEY a *Course of lectures upon the Materia Medica*, rara obser-vatio!

Antimonium diaphoreticum purgantibus mixtum, sensibilibiter horum vires acuit, manifesto in pulvere cornachini argumento, BOERHAAVE, absorbens est IDEM, & diaphoreticum: dosis a granis decem ad quadraginta. Stibium diaphoreticum non ablutum incidens, expectorans, in glutine pulmonum utile, & in morbis cutaneis non spernendum. Dosis a granis decem ad triginta, etiam maior.

ANTIMONII AETHIOPS *Cl. HUXHAM* fit ex crudi antimonii tenuissime pulverisati tribus partibus, depurati argenti vivi quatuor, & florum sulphuris partibus duabus, in tenerrimum pulverem commixtis; laudatur in morbis cutaneis, obstructis colli glandulis, defluxionibus. Dosis est a granis decem ad quadraginta.

TARTARUS EMETICUS diversis in locis ex diversis antimonii præparatis confectus, ex croco metallorum, & cremore tartari apud nos, operatione non in integrum probata, quod adhuc calidus liquor filtratur, & ad crystallisationem reponatur, paratur. Cæterum ope cremoris tartari, & croci metallorum paratum, optimum putat *Cl. ESTEVE* in *Questione IV. pro vacante cathedra Monspelienfi*, sed solum ad siccitatem evaporandum, non vero crystallifandum, quod imbecillior longe fiat, suadet IDEM. Sed etiam non crystallifatus in aere quandoque humescere solet, quod non leve incommodum.

Reguli in diversis tartaris emeticis quantitatem resurrectione docuit in *Acad. des Sciences* GEOFFROY. Tartari emetici debilissimæ virtutis unciam unam, reguli drachmam unam, & grana octodecim, mediæ

virtutis drachmam unam cum semisse, maximæ drachmas duas, & grana decem continuisse visum, ut regulinæ partis in tartaro emetico dosis patefeat.

Sed adhuc alia operationis momenta ignorari non debent; vitrum antimonii in pulverem impalpabilem redactum abundantius solvi grossiori, BAUME *Journal de Medecine* &c. *Avril 1762*. libras duas cremoris tartari solvere ex anatico pondere impalpabilis pulveris vitri antimonii, uncias viginti tres & drachmas sex, & suppeditare uncias tres sulphuris aurati, IDEM. Longa nimis ebullitione tartarum emeticum inertiores reddi, HOFFMANNUS: Tartarum emeticum ebullitione antimonii crudi cum cremore tartari tentari posse, & sic confectum debilem admodum esse, GEOPHROY, in vase ferreo excoctum deliquescere, vix crystallifari, contra vero in vase argenteo, BAUME; anaticas partes cremoris tartari & vitri antimonii aquam viridem efficere, deficiente una citrinam fieri, IDEM. Nostratibus dosis granum unum ad tria per se, actuan-dorum aliorum causa granum semis, unum, adjicitur.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII, nihil aliud est, quam sulphur antimonii alcali solutum, acido præcipitatum, regulo dives, idque obtinetur detonatione hepatis antimonii ex nitri, & antimonii æqualibus partibus conflati, vel scoriarum flavescensium reguli antimonii simplicis coctione, & præcipitatione per acetum, & id quidem sulphur antimonii auratum primæ præcipitationis vocant; dum vero denuo instillato aceto demittitur pulvis, is præcipitationis secundæ, & sic porro habetur.

Primæ,

Primæ, & secundæ præcipitationis sulphur auratum, violenter emeticum, tertiæ vero mitissimum, deprædicant in catarrho suffocativa præstantissimum, licet tamen etiam primæ præcipitationis tale confecerit ex regulo, nec vomitorium, nec purgans BRENDelius, & huius quidem encheirefis cardo in eo verti dicitur, ut ad confectionem reguli antimonii parva nitri quantitas sumatur, prioribus rebus non commisceatur, sed his superinjiciatur. Repetenda experimenta sunt, & quærenda inventorum ratio.

Cæterum virtus sulphuris antimonii aurati antivene-rea probata in *Ephemerid. Acad. N. C.* KLAUNIG, & sulphur antimonii auratum ultimæ præcipitationis multum UNZERUS *Biblioth. Raison.* in catarrho suffocativo, in spasms, convulsionibus, hypochondriacorum hysteriarum, in tussi infantum, in febribus intermittentibus laudat.

Ex sulphure aurato antimonii, & calomel multoties sublimato alterantem suum pulverem in porrigine capitis, aliis morbis cutaneis, faciei, bubonibus, gonorrhœa, gran: quindecim de die partitis dosibus utilem, componit *Clar. PLUMMER Society of Edinburg.* T. I. in ischiade pertinaci, & morbis ex impuris, & viscidis humoribus *Nova Acta Acad. N. C.* Vol. V. laudant; non minoribus ornatur encomiis a *Cl. WERLHOFF* in *Act. Medic. Edinburg. Speciminibus duobus, Hanoveranae 1735.* sed minori dosi dandum monet, a grano uno ad tria pro dosi, continuato per plures hebdomades usu, additis etiam pro re nata aliis, siquidem maiorem sulphuris antimonii dosim facile vomitum, calomelitis continuati salivam eiere dudum expertus sit; adhæc iam *Illustriss. HU-*

GONEM tineam chronicam, achores, scrophulas, simili medicamento ex succino, exigua doli mercurii dulcis, & sulphure antimonii GLAUBERI, curasse, ita etiam martialia cum sulphure antimonii miscuisse HOFFMANNUM, & auctam horum efficaciam in morbis chronicis adinvenisse, *Dissert. Epistolari Actis naxa* p. 26. monet IDEM.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII liquidum in *Actis Acad. Mogunt.* T. I. præparatum est, quod in leproso profuisse dicitur.

KERMES MINERALE alias etiam pulvis cathusianorum, est sulphur antimonii auratum, alcali solutum, sola ebullitione paratum, sulphuri aurato antimonii simile, licet alia operatione paratum, HUXHAM; obtinetur, si antimonii crudi una pars, olei tartari p. d. una quarta, & duplum aquæ pluvix per duas horas ebulliant, filtrentur, & de novo eadem quantitas aquæ & nitri fixi addatur, *GEOFFROY Acad. des Sciences.* Totum antimonium fere in kermes redigi potest, IDEM, & post septuaginta octo vices adhuc extraxit IDEM, quod etiam repetens experimentum *Illustr. L. B. van-SWIETEN*, ad finem demum perducere non potuit ita, ut nullum amplius kermes obtineret, ut ex facili in *Quæstione VI. pro Cathedra Medica Monspelienfi vacante: an tota substantia Antimonii in Kermes Minerale verti possit?* affirmet *Clar. ESTEVE.* Drachma una sic præparati, & edulcorati kermes mineralis continuit sedecim, septemdecim grana reguli, tredecim, quatuordecim grana salis alcalini, quadraginta, & quadraginta unum sulphuris communis, in experimento *Cl. GEOFFROY Acad. des Sciences.* Maiori quantitate reguli imprægnatum, violentius emeticum,

ticum, coctione rectificandum in phiala ampla, nova aquæ, & olei tartari per deliquium dosi, IDEM; potest etiam kermes minerale fusione parari, IDEM.

USUS MEDICUS in glutinosis, pituitosis, pulmonum affectibus, universalis, in pleuritide, peripneumonia ubi aut lentius sputa procedunt, aut suppressa sunt, in tussi serina infantum cum spermate ceti eximius, in morbis cutaneis, aliisque ex emunctoriorum obstructione ortis, in ipsis febribus autumnalibus, chronicis, HOFFMANNUS, sunt, qui etiam in epilepsia, & spasmodicis affectibus, vel a glutinoso, vel a dyscrasia sanguinis exortis, plurimum deprædicent: Infantibus granum unum cum lapidum cancrorum scrupulo uno, in tres doses dividitur, etiam mellis uncia semina immiscetur, & de die propinatur: pueris eadem dosis bis de die datur. A granis duobus ad quatuor conceditur adultis, & diei naturalis spatio triginta sex grana pleuritico dedit LEMERY filius: si vero kermes nauseas facit, oleosis, anodynis, balsamicis temperatur, quibus semper maritandus, HUXHAM. Scopo autem diaphoretico in morbis cutaneis omnium optime in vehiculo calido theiformi matutino tempore datur, HOFFMANNUS.

Verum adhuc scire iuvat a minori semper dosi incipiendum; variat enim multum medicamentum pro varia præparatione, HUXHAM, abstinendum ab acidis decoctis, vel acescentibus, IDEM. Kermes mineralis drachmam unam cum farina liquiritia viridis optimæ drachmis sex, exacte miscet, & hunc pulverem granorum viginti, ad viginti quinque dosi, omni trihorio,

G 4

aut

aut quadrihorio exhibet, & laudat in *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. *Cl. BASTER.*

TINCTURÆ ANTIMONII variæ diversis in officinis usitatæ, nobis illa *ZWOELFFERI* solum habetur.

FLORES ANTIMONII cum sale ammoniaco factos, in potu aquæ simplicis, per intervalla adhibito nitro antimoniato cum radice hellebori nigri, rabiosos plurimos sanare, *STEURLINUS Ephemerid. N. C. Cent. I. Observ. 84.*

CLASSIS SEXTA

VENENORUM
MECHANICORUM.

Quæ acutis suis superficiebus solutionem continui efficiunt, partesque destruant, venena mechanica dicuntur.

ADAMAS *Offic. Mineralogiae* W. Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Demant. *Gallis* Diamant. *Anglis* Diamond.

Nullis remediis emendari rigidissimum hoc venenum posse, quod THEOPHRASTUM PARACELSUM e medio sustulit, discipuli asserunt; primum quidem verum, posterius forte dubium censei potest. Alia exempla haud exstant.

ALUMEN PLUMOSUM.

CRYSTALLUS MONTANA *Offic. Mineralogiae* W. Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Bergkrystal. *Gallis* Crystale de roche. *Anglis* Crystal.

Grossiuscule contrita vulnerat, in pollinem redacta innocua est, MONTI proprio experimento: præparata

rata inutilis; laudat tamen contra infantum epilepsiam
 CRUGERUS *Ephemerid. Acad. N. C.* violenter calci-
 nata acidum bibit, quod igne non vexata respuit,
 GEOFFROY *Acad. des Sciences 1746.* Sed neque
 observare primum MONTIUS potuit *Bononiens. scient.*
Et art. Institut. T. I. An tanto molimine quærendum
 remedium absorbens?

VITRUM *Offic. Classis Naturalis Artefactorum.*

Ordo Lapideorum. *Germ. Glas. Gallis Ver-*
re. Anglis Glafs.

Vitra ex lapide, vel arena vitrescente cum sale alca-
 lino colliquatis conflata, diffracta superficies instar cul-
 trorum scindentes habent, unde etiam rudius trita cor-
 pus destruere assumpta possunt.

CLAS.

CLASSIS SEPTIMA

VENENORUM
EXSICCANTIUM &c.

CALX VIVA vide P. II. p. 145.

GYPNUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Naturalis Artefactorum. Ordo Terreorum. *Germ.* Gips. *Gallis* Platre. *Anglis* Parget.

De lapide gypseo, igne exusto, præparatum hoc terreum, album, a calce admodum distinctum est; in aere enim non fatiscit in pulverem, nec in aquam demissum effervescentiam excitat, sed illico in lapidis speciem, *plastrum* vocant, concrefcit, quod nulla calcinatione in priorem calcem redigi possit, *Cl. IUSSEU Acad. des Sciences 1719.* & tamen huic calci nihil nisi aqua accessit. Gypsum nostris visceribus irrefolubile venenum esse, intelligimus ex ingenti totius Germanorum exercitus strage, qui gypso farinæ admixto periisse fertur. Salus in aceto. Podagricos dolores suos solo pulvere alabastrino leniisse, *PAULLINUS, KELLNERUS,* testantur.

PLUM-

PLUMBUM *Offic. Mineralogorum.* Classis
Naturalis Metallorum. Ordo Molliorum ante
ignitionem liquefcentium. *German.* Bley. *Gallis*
du Plomb. *Anglis* Lead.

Metallorum omnium cognitorum infimum, *maxime*
malleabile, non elasticum, nec tinniens, coloris ex cæ-
sio grysei PLUMBUM, fusum in superficie nebulam
contrahit, quam adeo pertinaciter regenerat dum ab-
lata est, ut etiam totum in hanc fatiscat; hæc *calx*
plumbi dicitur, quæ vehementiori igne flavescens *Ce-*
russa Citrina, intensiori rubra facta *Minium*, & de
novo maiori igne vexata, fluens, & refrigerata, *Li-*
thargyrus vocatur.

Ab aere, aqua, rubiginem non adeo facile contra-
hit plumbum, ut ferrum, & cuprum, sed tantum mag-
is nigrescit, & temporis diuturnitate in cerussam ver-
titur: oleis non solvitur, licet cerussa, & minium oleis
pressis, oleo terebinthinæ, coctione solvantur, & bal-
samum saturni, vel vernisci constituent. Cæterum
patet plumbum tum in coctione, tum in fusione sali-
bus alcalinis fixis, etiam sine his admixtulis salibus
urinosis, spiritui salis ammoniaci, cum quibus in mu-
cagine albam deliquescit. Acida vero maxime hoc
metallum referant, quod corroduunt in calcem, sol-
vunt, unde plurima præparata saturnina fiunt dulcia,
& in genere omnibus patet menstruis plumbum etiam
adipi.

Cæterum imperfectum hoc metallum odorem & sa-
porem habens omnium mollissimum est & sub aqua
balance hydrostatica ponderatum duodecimam fere sui
ponderis partem amittit.

PRIN-

PRINCIPIA

1. Terra vitrescibilis; docet vitrificationis facilitas.
2. Phlogiston, quod ex calcinatione plumbi manifestum, uti etiam cineris addito phlogisto resuscitatione.
3. Mercuriale, quod specifica plumbi gravitas, in igne fluxus, perniciosi vapores, mercurii ex plumbo eductio, confirmant; ut vel ex hoc posteriori principio venenati plumbi effectus clarius intelligantur, & iam facile dictu, cur huic metallo multum illaborantes colicam Pictonum, paralyfes, contracturam, tabem patiantur: cur valis plumbeis utentes, ut etiam vina nefaria arte per lithargyrium manganizata sumentes, similibus afficiantur. In prophylaxi salus in pinguibus, oleosis: In curatione in lacte, emollientibus, nervinis, anodynis, ASTRUC. Acida obsunt. Externe lamellæ plumbi vel solæ, vel mercurio obductæ, canceris occultis a nonnullis imponuntur.

PRÆPARATA præcipua sunt:

MINIUM, calx plumbi igne reverberii in pulverem coccineum, cinnabari æmulum acta; atque in hac præparatione, & minii in plumbum reductione, duo satis curiosa obveniunt phænomena, quod ponderis absoluti in calcinatione incrementum minium assumat, ex centenariò viginti librarum WALLERIUS, decem librarum MULLER; id ipsum vero in reductione iterum amittat. Ignis, aut eius pabulum hoc augmentum facit, HIERNE, bene, quod hodie a caustico s. acido pingui repetit egregius Vir MEYERS.

Mi.

Minium ad usus externos in unguenta, & emplastra recipitur, ulceribus prurientibus, humidis, scopo exsiccante, refrigerante, constringente, utile. Est emplastrum de minio officinis.

LITHARGYRUS spuma plumbi semivitrificata, a purificatione metallorum residua, a colore, quo ludit, vel auri, vel argenti, chrysiis, vel argyritis dicta, lævigatur, edulcoratur, exsiccatur in usus medicos; moderate exsiccans, adstringens, ad loca exco-riata, femorum intertrigines, laudatur. Prostat in officinis unguentum de lithargyrio, quod alias etiam nutritum audit, quia epuloticum, est cum aceto lythargyrii & oleo olivarum factum; ad ambusta laudatur.

Cæterum & hic loci dici merentur ex lithargyrio, & aceto concinnata ea medicamenta, quibus egregius GOULARD rebelles urethræ morbos curavit, *in libello Memoire sur les maladies de l'urètre, Et sur un remede spécifique pour les guerir, a Montpellier 1751.* Recipit vero medicamentum lithargyrii totidem libras, quot pintas aceti, quæ in aheno per horam vel quinque horæ quadrantes, continuo, agitata spatula lignea, ebulliunt: ab igne seposita quiescit materies, liquor supernatans sedimento per inclinationem effunditur, & lagenis servatur; huius uncia semis ceræ fusæ libræ uni continua agitatione incorporatur, miscelæ debite factæ tenuia lineata in formam linguæ exacta immerguntur, convoluta in candelulas effinguntur, urethræ insinuanda.

Sunt vero, quæ in hoc processu notes, plurima; primo quidem, lineata debere esse tenuis texturæ, Hollandica, extensa, lente liquido, nec nimis calido, nec ni-

nimis frigido immergenda, immersa lente iterum & per gradus educenda, obducta rite, nec guttas amplius stillantia, ad refrigerandum reponenda, tum in obliquas linguas concidenda, longitudine varia, novem pollicum maxima; convolvuntur in candelulas exiguas, quæ carnositatibus ordinariis fundendis sufficiunt.

Quodsi vero annosiores, callosæ etiam sint, aut fistula perinæi stipatæ, actuari sequenti medicamento candelulæ debent. Id vero recipit ceræ uncias sex, præcedentis liquoris unciam unam semis, duas; Huiciam, sub continua, ut prius, cum spatula agitatione, immiscetur cera, tum remotis ab igne, ut prius, candelarum extremitatem tenuiorem aliqua altitudine immerge, refrigeratam inter duo marmora in cylindrum coge, & utere. Est adhuc candelularum simplicium, iis in casibus præmittendarum, ubi urethra sensibilior, dolentior, formulæ alia, quæ præcipit, ut ceræ granulatae libris sex, sevi vervecis libræ semis, fusis, olei amygdalini sine igne pressi libra semis, agitata spatula commisceatur ad perfectam miscelam, ab igne remotis lintea ut prius intingantur.

Ex aliis conficere cereos docuit L'OLIVE Chirurgus Barcelonensis; prima pro carunculis consuetis formulæ est: ℞. Mercurii dulcis drachmas duas, antimonii crudi unciam semis, tutiæ præparatæ drachmam unam, rite mixta cum oleo amygdalarum redigantur in formam unguenti. Secunda pro durioribus: ℞. Pulveris fabinæ drachmas quatuor, aluminis usti drachmam unam, exacte miscendo fiat pulvis subtilis, in quem cereus aqua gummi tragacanthi gravidus immergitur, qui sic oleo amygdalarum oblinitur, & in urethram immittitur. Candelulæ D. GOVLARD præferendæ sunt.

CERUSSA, plumbi rubigo, seu acido rosa calx alba plumbi, aliis plumbi preparatis valentior, iam DIOSCORIDI vi refrigerante, excrescentias reprimente nota; est cosmeticum familiare mulieribus, nec longo usu tutum, nec, quod faciem magis denigret, & corruget, utile: Unguentum album simplex, aceto soluta cerussa, addita axungia exurgens, locis excoriatis, ambustis, prurientibus proficuum.

ACETUM SATURNI est acetum cerussa dives.

SACCHARUM SATURNI. Est *inspissatum in chrystallos saturni acetum*, verum sal plumbi, saporis dulcis, & adstringentis. Saccharum saturni ex cerussa factum facile crystallifatur, ex Minio aut Lythargyrio confectum vix si unquam rationem caustici suppeditat. MEYERS. l. c.

USUS externus chirurgis semper multus in purganda a maculis cute, ulcusculisque varii generis abigendis, BOERHAAVE *Chem*: tollenda partium inflammatione, IDEM; repercutit enim, & refrigerat in ophthalmia, ST. YVES; in ambustionibus, MICHAELIS; in coercendo scirrho, ne in cancrum eat, BOERHAAVE, HEISTERUS: at hodie cicuta feliciter opitulatur. Saccharum saturni gangrænam partibus, quibus applicatum, sæpe inducit. QUESNAY *de la supuration*. Internus semper suspectus usus; datur tamen hinc inde sub finem in gonorrhœis. Sunt qui in phthisi laudent, sunt qui in febribus inflammatoriis cum camphora, nitro, aliis, extollant, vide HUNDETMARK *de saccharo saturni*.

BAL.

BALSAMUS SATURNI. Est saccharum saturni oleo terebinthinæ solutum, in ulceribus fordidis, atque cancris utile, ETMULLER, IUNCKEN, imo & plumbi balsamum cum oleis expressis vel stillatitiis valere in his, BOERHAAVE in *Chem.* contendit.

PLUMBUM USTUM. Est calx plumbi cum sulphure, calcinatione parata, edulcorata, siccata.

STANNUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Naturalis Metallorum. Ordo ante ignitionem liquefcentium. *Germ. Zinn. Gallis Etain. Anglis Tin.*

Metallum imperfectum cum livore splendens, fragile, sonorum, omnium levissimum STANNUM, ut plumbum in calcem, vitrum, etiam in auras abit, accensum odorem sulphureum, alliaceum habet, aliis metallis, recipit vero omnia, ductilitatem demit imixtum.

Etiam hoc inter manus fricatum odorum, tum sapidum est & sub aqua bilance hydrostatica ponderatum unam septimam sui ponderis partem anittit.

PRINCIPIA sunt

1. Terra alba, alcalinæ indolis, OMNES, specificæ WALLERIUS in *HIERNE*, difficulter vitrescibilis, docet vitrificatio.

2. Principium sulphureum inflammabile, quod etiam per se absque addito inflammetur, GEOFFROY *Acad. des Sciences 1738.* quod cum nitro fuso detonet & distillatione sulphur addito vitrioli oleo largiatur. Cæterum vix non semper stanno arsenicum inest HENCKEL.

Crantz M.M. T.III.

H

GEOF.

GEOFFROY, *Acad. des Sciences 1738.* licet de eius natura non sit, datur enim etiam arsenico liberum, MARGGRAFF *Acad. de Berlin T. III.* sed vix ad usum communem tale adhibitum invenitur. Uncia semis stanni Indici vix non drachmam dimidiam arsenici continet, in Anglico maior, maxima in Saxonico eius proportio est. IDEM. *Acad. de Berlin.* Ut merito concludatur perpetuum vasorum stanno obductorum usum noxium esse, maxime si acida per noctem in his vasis ferventur. Stannum enim venale, semper plumbo infectum, acidis etiam debilioribus patet, tum ob plumbum, tum ob propriam substantiam, purum enim stannum etiam his solvitur, IDEM. Luculentissima experimenta stanni Indici, Anglici, & Germanici acido soluti, vide *Ibidem.*

USUS in medicina vix multus. Stanni purissimi rasi drachmam unam, bis de die cum conserva vorandam, ad tæniam expellendam nonnulli laudant. Stanni rasi, coralliorum rubrorum, ana drachmam unam, cum conserva absynthii, bis de die sumendam MEAD, & stanni pulverem ad unciam semis bis in die dari posse *Pharm. pauperum in usum Nosocomii Edimburgensis,* præcipit, tum contra tæniam primam FLATERI stanni unciam unam, theriacæ uncias quatuor pro prima dosi, pro secunda altero die exhibenda unciam stanni dimidiam, theriacæ uncias duas & pro tertia eandem quantitatem recommendavit & probavit ALSTON *Society in Edimburgh Vol. V. P. 1.* In hac vero præscriptione id ex utilitate & necessitate animadverto, *Cl.* virum theriacam Andromachi intelligere non posse, siquidem in prima dosi unciarum quatuor continentur opii grana viginti novem ad minimum, ipso *Cl.* viro docente in commentario *de opio* eodem volumine contento, sed intellige-

lige-

ligere theriacam Edimburgensem posse, quod, ne alii in errorem inducerentur, addi debuerat. Item militem leprosum brevi tempore scrupulo uno amalgamatis stanni, singulis diebus sumpto, curatum in nosoc: milit: Londinens, in *Recueil Period.* habetur. Datur etiam contra hydrophobiam, perperam tamen, L. B. van SWIETEN.

PRÆPARATIONES sunt:

SAL IOVIS. Crystalli calcis stanni aceto potentissimo solutæ, inspissatæ, inutiles.

MAGISTERIUM STANNI. Stanni pulvis acido solutus, alcali præcipitatus, absurdus.

ANTIHECTICUM POTERII calx antimoni iners cum calce stanni, omni absorbente deterior, periculosior, STAHL.

SYNOPSIS seu RUBRICA FABRILIS *Offic.*
Mineralogor. OCHRA. Classis Naturalis Terrarum Ferrearum. Ordo non mineralifatarum.
Germ. Röthel Kreide. *Gallis* Craye Rouge.

OCHRA *rubra cretacea* WALL. Martialis, sicca, & adstringens est; vires in ea laudavit DIOSCORIDES emplasticas, conglutinantes, vulnerarias: Ovo sumptam, ut & clymate iniectam, alvum sistere etiam reliquit. Usus hodie solum externus, & is parvus. Venenata qualitas experimentis non adeo confirmata est.

His adde venena alia molesta, glutinosa.

H 2

VE.

V E G E T A B I L I A.

CYNOSBATI spongia *Offic.* ROSÆ Sylve-
fris *Botanicorum*. Classis Naturalis Calyciflorarum.
Germ. Dürre Hieslen. *Gallis* Eponge
d'Eglautier. *Anglis* Spunge of Heps.

CYNOSBATI spongia nidus infectorum est, vil-
losus, hirtus, aqua maceratus tumidior, canum
ordinarium venenum, quod assumptus expansus ven-
triculi orificium superare non possit, sic anxietates, mor-
tem inferat. Multi tamen etiam medicatum faciunt;
experimenta desunt. Fructuum dilutus decoctum in
ischuria, in *Astor. Helv.* Tom. II. laudat *HOFERUS*,
dubio tamen, ut ipse fatetur, experimento.

FUNGI. *Offic. Botanicorum* Classis Naturalis
Cryptantherarum. *Germ.* Schwämme. *Gallis*
Champignon. *Anglis* Mushroom.

FUNGORUM natura iam veteribus satis perspe-
cta fuit; testatur *DIOSCORIDES*, qui fungos alios no-
xios, alios esse esculentos pronunciauit, & *PLINIUS*,
cibo hoc ancipiti integras familias periisse, & iam tum
veneni loco usurpatos fuisse reliquit: Tum *CLAUDIUM*
Cæsarem boleto interfectum narrat, *NERONEM*que
Deorum broman, seu escam, fungos vocare solitum,
quia *CLAUDIUS*, cuius successor *NERO* fuit, inter
Deos, a fungo peremptus, esset relatus. Nostrorum
temporum monumenta plurimas de venenatis fungis
strages habent, imo ex solo odore venenati fungi con-
vulsiones, & motus epilepticos, dein mortem, enar-
rat

rat FORESTUS, ab esu stultitiam IDEM testatur, dirissima mala alii. Salus a vomitu, saponaccis, mel-litis, anodynis.

PSYLLII Semen *Offic.* Semen PLANTAGINIS *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Flohfaamenkraut. *Gallis* herbe aux puc-ces. *Anglis* Flea seed.

PLANTAGO *caule ramoso erecto*; Nigrum, pul-cibus simile semen, admodum mucilaginosum est. Vis venenata haud post DIOSCORIDIS sententiam cer-ta, mucilaginosa ad loca excoriata, ambusta, ad rigi-das, induratas partes emolliendas, utilis. Raro inter-ne datur.

VISCUM QUERCINUM *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Eichel My-stel. *Anglis* Miseltoe of the oak.

VISCUM Album, *foliis lanceolatis obtusis, cau-le dichotomo, spicis axillaribus.*

Parasitus frutex ex fraxino, tilia, maxime quercu nascitur, delato in has arbores semine. Baccas habet candidas, transparentes, succo tenacissimo præditas, unde gluten aucuparium conficiatur, nobis indomabile venenum. Viscum emollire, discutere, extrahere parotidas, tubercula, cæterasque collectiones ad maturi-tatem ducere, resinæ & ceræ mixtum, DIOSCORIDES. Usus huius in medicina nullus, sed ligni ad epilepsiam plurimorum repetitis experimentis deprædicatur, & nuper adhuc sex epilepticos hoc remedio percuravit IACOBI.

Dosis in pulvere gran. triginta, etiam maior, omni trihorio, superbibendo uncias aliquot infusi eiusdem; laudatur infusum adhuc in arthritide, laxitate, solidorum languoribus *Act. Physic. Med. N. C. Vol. I.* In hysteriis affectibus, & nervorum morbis, convulsione, paralyfi, stupendi effectus, BRADLEY; in gravedine, morbis catarrhosis vis visci quercini errhina multum deprædicatur, *Act. Physic. Med. Acad. N. C. Vol. VIII.* Per os pota urinam turbidam reddit, & sudorem particularem excitat. *Ibidem.*

CLAS

CLASSIS OCTAVA
V E N E N O R U M
HETEROCLITORUM
 ANIMALIUM.

ARANEA *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Apterorum. Ordo, pedibus pluribus, capite cum thorace unito, donatorum. *Germ.* Spinnerin. *Gallis* Araigne. *Anglis* Spider.

Venenatane sint in nostris regionibus Araneæ? vix certis evictum experimentis: HARVEUS nihil invenit, desunt aliorum tentamina: In araneæ punctura tamen, & hanc sequente gangræna, essentia castorei, & spiritus salis ammoniaci BÖRNERO laudantur. Ex telis sericea opera tentata in Galliis, non approbata REAUMUR, easdem ad recentia vulnera, sanguinis sistendi causa vulgus adhibet. De araneæ viva ex amuleto suspensa in febre quartana, ut & de lapide araneæ, non certa fama est. De aranearum telæ accensæ, tumentes extus hæmorrhoides dissipante vapore, experimenta certiora. An quia sale volatili gaudet? Sed quibus dissipandæ, videndum.

TARANTULA araneæ species, cuius maxima in Apulia, Barbaria, Oriente, frequentia est, quæ sub canicula furiosa assultim aggreditur homines, & morsu pessime nocet, & cum lethalibus symptomatibus taran.

rantismum inducit, musica sanabilem. Ita quidem BAGLIVIVS, alii factum negant, & hunc morbum hodie Calabriam afficere, nomine *coccio maligno*, alii statuunt. Est adhuc aranea avicularia, quod aviculis infectis morfu diro serpentino minetur, dicta, haud tuta.

BUFFO *Offic. Amphibiolog.* RANA. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *Germ.* Kroth. *Gallis* Crapaud. *Anglis* Toad.

RANA *Buffo* venenata est, tactu, halitu, potu, maxime vero verrucis lactescentibus, LINNÆUS. Cognoscitur corpore ventricoso, verrucoso, lurido fuscoque: Rana esculenta vero, corpore angulato, dorso transverse gibbo, abdomine marginato. Posterior recte in cibum, prior præpostere in medicinam vocatur, licet in pharmacopœa Leidensi æthiops animalis pulvis buffonis usui dicatur, & specificus contra variolas deprædicetur.

CANTHARIS *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Cleopterorum. Ordo Antennis setaceis. *Germ.* Spanische Mucken. *Gallis* Mouches Cantharides. *Anglis* Spanish Flies.

CANTHARIS *cæruleo-viridis*, thorace teretifculo, *fœrens*, etiam nostrarum regionum incola, omnium temporum medicis suspecta, iam DIOSCORIDI infamis fuit, & septicum venenum, viis urinariis quam maxime infestum, plurimorum morte notatum, monumenta hodierna satis superque testantur. Omni infecti parti vis caustica urèns, & capiti, & alis, & pedibus, & corpori.

Estne

Estne camphora huius antidotum? laudat GREENFIELD, multis persuadet; suntne acida? ita TULPIUS & in *Acad. des Sciences* HOMBERGIUS, & hi suos fautores habent. At sal illud causticum, quod resinosa parti maxime inest, per experimenta nondum determinatum est, etiam post tentamina COCKBURN in *Transact. Philosoph.* quid! quod etiamnum multi acidum habeant: an forte inde cum sale alcalino dedit hydropico grana aliquot cantharidum GRAINGER? Mirum est, cantharides cum acidis fossilibus effervescere diu, saepe etiam post annum concusso liquido effervescere de novo, nec unquam saturationis punctum assequi, aut eius productum dare. L. B. van SWIETEN. Ceterum cantharides sanguinem coagulant multiplici experimento, Cl. VERATTI *Bononiens. scient. & art. Instituti* T. II. P. I. serum vero sanguinis non mutant; extractum vesicans non est, nec est vesicans ex infusione residuus pulvis: Est tamen ubi extractum spiritu vini solutum rubefacit, IDEM *ibidem*. Sed neque arte chemica ex Cantharidibus obtentus sal volatilis, seu extus seu intus detur proprias Cantharidum vires exerit PROBST *dissert.* 1759.

Cantharidum libra una spiritus alcalini uncias tres cum dimidia, olei rufi drachmas sex, salis volatilis uncias duas dimisit in examine chemico SPIELMANN. l. c.

Internum usum multi horrent, alii arcanum habent; GREENFIELD tuta praxis Anglis plurimis hodie probata est, etiam familiaris in ulceribus viarum urinariarum, harum calculis, in podagra, lepra ob vires diureticas & aliis morbis; tincturam cantharidum extemporaneo usui proflare in Nosocomio Regio Edimburgenfi video, & pulverem tenuissimum cantharidum, a granis

H 5

quatuor

quatuor ad decem, in aceti optimi uncis duabus coctum, calide epotum, specificum in hydrophobia a KRAMMERO *Commerc. Norimb. 1735* laudari intelligo; sed experimenta defunt! Quatuor grana cum dimidio, demptis capite, alis, pedibus, cum totidem camphoræ, & conservæ momento, duobus in bolis dedit in urinæ suppressione YOUNG, *Transact. Philosoph. Nro. 28c.* tum ibidem aliis in casibus, R. cantharidum præparatarum Nro. III. Trochisci e myrrha scrupulum semis, feminis Amei grana quatuor, Rob Cynosbati q. f. laudant & in hydrope alii infusas, præscriptione scrupuli unius in uncis quatuor, quinque vini diuretici, iuniperini, addito colaturæ syrupo simili assumptione dimidiæ uncie pro dosi,

Externo usu ad rubefaciendum, vesicandum, omnibus receptus pulvis revellendi scopo in apoplexia, lethargo, cephalalgia, hemicrania, anginis, doloribus arthriticis, ischiadicis &c. Asthmaticorum salutem in vesicatoriis semper invenit in subiectis pituitosis & feminibus KLAUNIG *Ephem. N. C.* Eadem delirantium hypochondriacorum certam medicinam esse, Anonymus *Obs. I. Prod. Act. Havniens.* tum & in moribus venenatis applicata vesicatoria laudantur *Act. Nov. Acad. N. C. Vol. I.* & crudelissimo rheumatismo inter scapulas nihil magis prodest, quam vesicatoria superimposita, HUXHAM *de morbo Colico Damnoniorum*; etiam in ulceribus manantibus capitis exsiccatis, & inde orta epilepsia, mitiora, v. g. ex emplastri de meliloto vel laudano uncia una, vesicatorii drachma una, raso capiti applicata laudat *Illustr. L. B. van SWIETEN.*

Cæterum Cantharides contusæ rubefaciente, vesicante scopo varia dosi per se miscentur pastæ, fermento panis, emplastris variis, tali tamen proportione ut in
summa

summa ad emplaftri unciam dimidiam Cantharidum drachmam, in media drachmam dimidiam, & in minima grana quindecim recte præscripferis. Ipsa vero vesicantia emplaftra adplicantur diversis corporis humani partibus, & furis, & femoribus, & brachiis, & nuchæ, & tergo inter homoplatas, quandoque etiam utrique processui mastoideo, & olecranio; quibus in casibus super varias corporis humani sedes dari debeant, hæcque illa convenientior sit, & rescindi queat, ex iudicio pratico peti debent:

Et indicantur

- I ubi generali stimulo ad augendam sanguinis circulationem opus.
- II ubi retrocedentibus variolis orthopnœa, anxietas delirium, aut suppressa evacuatione alia mala oriuntur, hinc ubi in partem nobiliorem intendendus humorum decubitus.
- III ubi decumbens iam in parte materia evocanda ut in fluxionibus rheumaticis, pleuritide &c.

Contra indicantur

- I ex vehementia febrilis ignis.
 - II in sopore variolarum, qui ex vi febris & turgore vasorum oritur *TYSSOT de variol.*
 - III in vehemente suppurationis variolosæ febre.
- IDEM,

Cæterum in hac tractatione id adhuc scire convenit simul emulsiones, vel decocta emollientia, mucilaginosæ, intus danda, ne viæ urinariæ, quas frequenter læ-

lædunt, offendantur, alias enim urina cum summo dolore redditur, & nonnunquam cum ea sanguis descendit, quibus rebus & lac & emulsiones antea dictæ pariter opitulentur, certissime vero eæ levamen ferant emulsiones, quæ cum camphora factæ BALDINGER de militum morbis 1763.

LACERTA *Off. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *Germ.* Salamander. *Anglis* Lizard-Salamandre. *Gallicis* Salamandre.

LACERTA *Salamandra* Europæ incola, cognoscitur *cauda tereti, brevi, digitis muticis, corpore poroso nudo:* In igne vivere antiquitus ferebatur; confirmaverat experimentis Eques CORVINUS. Sed *Cl. MAUPERTUIS* in *Acad. des Sciences* omnes risit. Animal corpore poroso lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, *IDEM.* Hoc lac acrimoniæ est stypticæ, & tithymalum animale vocat *Cl. MAUPERTUIS*, pro psilothro haberi LINNÆUS perhibet. Animal venenatum non est.

LACERTA *Gecko* in Indiis habitans, pedibus suis venenum exhalat in esculenta.

LEPUS MARINUS *Offic. TETHYS Syst. Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

TETHYS *Leporina* corpore rubro, margine membranaceo, auriculis duabus, in mari mediterraneo habitans, gravidis ob factorem infesta PLINIO, GESNERO observata, alias venenum peculiare non alit.

SCOR-

SCORPIO *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Apterorum. Ordo pedibus pluribus, capite cum thorace unito, donatorum. *Germ.* Scorpion. *Gallis* Scorpion. *Anglis* Scorpion.

SCORPIO *Europaeus pedibus octodecim dentatis, manibus unguatis,* caudam sub aculeo mucronatam habet, venenatus, ictu non semper lethali *Acad. des Sciences 1731.* Vulneri oleum scorpionum applicatur, quod etiam in suppressione urinæ, dolore nephritico, illinitur lumbis, pubi, perinæo etiam iniicitur. Ignorari tamen non debet, multarum harum bestiarum venenum non in omnibus locis idem, sed varium, dici; scorpiones Italicos innoxios, magis tamen iis in Apulia periculosos, in Africa vero summe venenatos habet RHEDI, nec tarantulas æqualiter omni anni tempore venenatas BAGLIVIVS, & innocuam ictu viperam vidit CAMMERARIUS in *Dissert. Epist. &c.* Ultimo demum repetitis experimentis innoxios scorpiones MAÛPERTUIS pronunciauit *Acad. des Sciences 1731.*

SERPENS *Offic. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *German.* Schlange. *Gallis* Serpent. *Anglis* Snake.

Pessima tetraque animalia, horrendo veneno, in diversis diverso, gaudentia; quod humanæ stultitiæ cumulus, adhuc hodie divinis honoribus honestantur!

CROTALLUS *horridus* dictus, in America degens, venenatissimus est. Lædit etiam Dryinas, Durissus. Horridi antidotum Senega habetur.

CO.

COLUBER *Aspis* nullo percepto dolore somnum inducere creditur, & ita periisse **CLEOPATRAM** novissimam Ægypti Reginam. An Galliarum illa aspis veterum sit, multa dubitatio. Sed etiam Coluber *Chersæa* venenatissimus, & morfu sæpius lethalis in Suecia, **LINNEUS**, ab aspide non satis diversus, **IDEM**. Ceraustes tetanum, Seps, gangrænam, Diphas inexplabilem sitim, Prestler emphysemata, faciunt. Coluber *Naiia* Indiæ Orientalis omnium est venenatissimus. Antidotum Ophiorrhiza. Coluber *Vipera* Ægyptiis in officinis adhibitus etiam morfu lædit, ut *Berus*.

TORPEDO *Offic. Amphibiologorum* **RAIA**.
Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium. *Germ.* Zitter-Fisch.

RAIA *Torpedo* proprie veneno emisso non nocet, sed motu adeo ingræte tremulo, attacta stuporem facit. *Acad. des Sciences 1714.*

RAIA *Pastinata corpore glabro, aculeo longo, antèrius ferrato, in cauda apterygia, cognoscitur, ULYSSES* fato infamis. In cauda aculeum venenatum gerit piscis, gangrænam immedicabilem, **DIOSCORIDI** descriptam, inducentem.

VIPERA *Offic. Amphibiologorum* **COLUBER**.
Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Germ.* Viper. *Gallis* Vipere. *Anglis* Viper.

COLUBER *scutis abdominalibus* **CXLV.** *squamis caudalibus* **XXXVI.** Hodie ex Italia ad nos profusus medicatis allatus, hominem, aut alia animalia
non

non nisi læsus aggreditur, mordet, quod etiam a truncō solutum caput multo cum periculo fecit. Anatomicum animalis, sedem veneni, RHEDI primus patefecit; morfu virus habent, & fatum dente minantur, pocula morte carent. Antidotum sal volatile viperarum invenit CHARRAS: Alkali volatile aliud oleo succini unitum profuit, IUSSIEU, *Acad. des Sciences* 1747. Oleum olivarum, *Philosoph. Transact.* deprædicatur, quod tamen inutile deprehensum in experimentis sociorum *Acad. des Sciences*. Axungiam viperæ etiam proponit MEAD.

VIS MEDICA iam antiquissimis temporibus nota: ab his theriaca Andromæchi dicta; & duobus elephantiasi laborantibus poculum, in quo vipera extincta fuerat, epotum saluti fuit, GALENUS; & pertinacissimam lepram vino viperino sanatam, posteriori tempore vidit MEAD. Sed etiam ANTONIUS MUSA AUGUST medicus, cum incidissent insanabilia ulcera, viperas edendas dabat, miraque celeritate persanabat, teste PLINIO. Iuscula hæc emollientia sunt, inviscantia, alcalescentia, in causa acidâ proficua; nimis forte universaliter magnatibus omnibus recepta. Viperarum exliccatarum pulvis absurdum pharmacon est. Trochisci insulsi. Sal volatilis viperarum tolerandus, alteri haud superior. Pinguedo morbis oculorum amica & salubris, in India orientali multi usus, HANS SLOANE *Acad. N. C. Vol. X.*

RABIOSORUM ANIMALIUM VENERUM etiam huc referendum; atque id mirabile venenum diversis animalibus rabidis proprium, corporibus etiam inanimatis inhærens, mortuum, viventibus communicari potest, & in universum morfu, vel le-

vissi.

villimo, per sola vestimenta adacto, tantum radente, & eliciente sanguinem; spiritu in pulmonem ducto, spumæ recentis, vel etiam iam dudum exsiccatae contactu, labiis, linguave exceptæ, osculo rabidi, infectione instrumenti vel contrectatione vulneris, rerum infectarum, esu lactis carnisve animalis rabiosi &c. communicatur.

Antidotum certum nondum inventum; laudatur moschus, camphora, asa fœrida; multum extollitur pulvis antilyssus Anglorum, quem tamen minime *Illustr. WERLHOPIUS* probat, sic & mercurio elicita deprædicatur salivatio; & nuper casu fortuito se recommendavit acetum liberaliter haustum; cantharidum pulverem plurimi laudant a granis IV ad X in aceti optimi unciis duabus coctum, calide epotum *KRAMERUS in Commer. Norimberg*; quam vocat divinam medicinam *CATANI riflessione Fisco-Mediche sopra di un nuovo antilyssso. Napoli 1756.* Sic compositam exhibet:

℞. Pulv. piper. long. elec. drach. duas semis.
Canthar. optime pulverat. scrup. duos.
M. F. P.

Valet ad omnem morsum canis, aut alterius animalis rabidi, ita tamen, ut solum duabus, ad summum tribus vicibus consecutivis exhibeatur: & quidem granorum septem dosi, annum septimum ad decimum agentibus, granorum novem a decimo ad decimum octavum provectis, adultioribus vero granorum decem ad summum undecim: imperando simul ut duabus a singula medicamenti assumptione horis, scutella una alterave iusculi cicerum rubrorum ex tota eorundem
substan-

substantia sine sale confecti, superpotetur, ab omni vero carne maxime porcina absteineatur. Illustris autem WERLHOFIUS in *Wichmanni dissertatione medicamentum* sequens maximi effectus & successus comprobavit

- R. Canthar. granum unum.
 Mercur. dulc. gran. unum semis.
 Turbith. miner. gran. semis.
 Camphor. grana decem.
 Mucilag. Gummi Tragaganthi q. s. ut
 fiant Pilulæ.

Quæ fumantur pro dosi, & repetantur singulis diebus per sex septimanas.

In aquam frigidam immersio hydrophobiam sæpe suffulit, quam tamen hodie multiplici argumento, eoque convincente, improbat NUGENT. *An essay on the Hydrophobia*, vulnere vero a morfu canis rabidi facto salitum hælæcem per 24 impositum, dein aliquoties renovatum nonnulli recommendant; cauterisare vulnus, idque profunde scarificare, & unguento mercuriali intingere alii solent.

Iratorum aliorum animalium, quibus in dente venenum, morfus lethales sæpe visos vix miramur, sed etiam illorum, in quibus nullum est, stupemus. De morfu anatis irati venenato, & mortifero observationem communicavit LE CAT in *Recueil periodique d'observations de Medecine, de Chirurgie, & de Pharmacie Paris*. T. I. An vero ex ira animalis, an ex Crantz. M. M. T. III. I sim-

simplici oris labii superioris vehementi morſu & vellicatione, mors ruſtici? diſquiri adhuc poſſet. Iratus canis multos dente ſæpius, haud venenato vulnere, ferit.

VARIOLOSUM VENENUM adeo ſæpe generi humano funeſtum, dum in conſtitutione epidemica confluentes facit puſtulas, ſalutiferum evadit inoculatis multiplici & irrefragabili experientia, loquuntur Noſocomia Anglica, Gallica, Italica, & alia, integre Regiones de ſervatis civibus lætæ, & hodie inoculatio Theologorum approbatione, principum iuſſu, civium voto ſecura eſt. De methodo inoculandi vero legendi Authores.

CLAS.

CLASSIS NONA
V E N E N O R U M
 SPECIE HALITUS
 PERIMENTIUM.

ARSENICALIUM AURA vide p. 33. &c.

CARBONUM accenforum in loco clauso VA-
 POR omnibus hominibus, & animalibus lethali-
 per plurimos tristes casus deprehensus fuit; an eva-
 porat noxii aliquid de carbonibus? aeris supra carbo-
 nes accensos undulatio, ponderis iactura, id suadent,
 cum ex carbonum libris sedecim vix libra una cinerum
 obtineatur, ut igitur illius noxii, quod causticum vo-
 cat MEYERS, libræ quindecim exhalent; atque id etiam
 in iisdem experimentis evidens est, quæ comprobant
 salis alcalini solutionem causticam reddi magis arden-
 te aut recenter extincto, iniecto carbone. Altera
 quæstio est, an id exhalans aeris elasticitatem destruat,
 hac destructa perimat, aut per se lethale fit? an illi-
 co ipsam captivat mentem? Natura huc usque dicta
 non est, effectus funestus tum ab his, tum a glebarum
 ustilium Belgis familiarium usu observati.

Remedio est aeris permutatio, adiungit venæ sectio-
 nem, vomitum, spiritiosa LODBERG, FRIIS *Prod.*
Act. Havniens. In omnibus suffocationis generibus,
 in quibus in pulmones sanguis congeritur, ut a fumo
 carbonum, & sulphuris, & candelæ, ab antrorum pe-
 suliferorum vapore, ab aere non renovato, a vapore

fodinarum carbonariarum, ex aere in pulmones vi inflato magnam spem alit *Maximus HALLERUS Element. physilog.* T. III. exemplum addens ex *essays of a society at Edimb.* T. V. n. 55. *Phil. Trans.* n. 475. Art. XI. A frictione irritatione partium nervosarum, a corporis agitatione, volatilibus naribus admotis, venæ sectione, etiam aquæ frigidæ perfusione salus, teste *Cl. BOUCHER Journal. Encyclop. Julliet.* 1760. Præservationis scopus adimpletur salis in carbones ignitos veteri de more insperione.

LITHANTRACUM VAPOR. Omnium infensissimus, maxime is, qui totam fodinam carbonariam obsidet; cum enim & accensum lumen, & ardentem carbonem extinguit, eodem, ac in antlia pneumatica educto aere, phænomeno, respirantes illico afficit, & brevi extinguit.

Miseris remedium proposuit in *Actis Upsal.* 1740. **TRIEWALD**, vultque protractum in apertam aerem in ventrem reponendum, osque foramini, in terra effosso cespite patenti, obvertendum, cespite caput tegendum; inde ut plurimum levare, superfluitate sola quandoque capitis gravitate, asserit **IDEM**: iam in *Philosoph. Transact.* propositum legitur idem remedium. Etiam in *Actis Upsal.* alia, ut & in *Edimburgensibus* methodus curandi habetur.

Præter priorem hunc fodinarum carbonariarum vaporem, alter sub forma telarum aranearum visibilis, lampadis flamma inflammabilis, effectus tonitruum, & pulveri pyrio similes producit, observatur, de eoque sequentiâ experimenta in *Philosoph. Transact.* instituta habentur. Eques **LOWTHER** raro successu vesicam bovinam hoc vapore implevit, & Academiæ Londinensi misit; post mensem adaptato ex fistula tabacaria

tu-

tubulo vesicæ orificio, & accensa candela admota, vapor sensim expressus inflamabatur, ut spiritus vini, nec, quam diu in vesica vapor superfuit, flamma extincta est; hac occasione arte similem vaporem produxit *Cl. MAUD*, dum uncias octo aquæ communis drachmis duabus olei vitrioli miscuisset, & in matratio longi colli his adderet limaturæ ferri drachmas duas; ex effervescentia enati vapores, vesica excepti inflamabantur ad candelam, ut priores, quæ res dein clarissimis viris, tum in naturam huius vaporis, causam motuum terræ, montium ignivomorum, ut & subterraneorum incendiorum, inquirendi ansam dedit.

Verum quia etiam hic fodinarum carboniarum vapor lethalis est, qui lustrandus sit, in *Actis Upsal.* iterum edocet *Clav. TRIEWALD.* Iubet descendere aliquem in fodinam linteo madido obvolutum, tum in terram pronum baculo, cui in extremitate accensa candela alligata est, eum quærere locum, quo hic erumpit; quo invento flammam toto loco accendi tumultu horribili tonitruante, quo cessante aerem depuratum esse asserit. Ventilator *SUTTONII* hodie in Anglia, & Gallia in eundem scopum adhibetur.

Sitne lithantracum fumus utilis, ut contendit *HOFFMANNUS*? Sitne consumptionis in Anglia causa, ut plurimi alii statuunt? Carbonum fossilium fumum aptissimum purificando aeri, & huic elasticitatem conciliando, maxime si is humidus, & spissus fuerit, inde patescit, quod Halæ Magdeburgicæ scorbutus, febres exanthematicæ, malignæ, tum etiam phthisis, morbi admodum frequentes fuerint ante usum lithantracum in fodinis salinis huius urbis, ab illo vero tempore quo his copiose admodum utuntur, disparuerint quasi, *MOFFMANN. Opuscul. Phys. Chemic.* Aer vaporibus

bus sulphureis scatens etiam phthificis plurimum utilis, ut Tabi montis prope Neapolim FROMOND *Risposta apologet.*

Octo libræ carbonum fossilium ex Scotia allatarum, e retorta ferrea, igne per gradus aucto, dein vehementissimo, dedere spiritus volatilis urinosi, odore spiritum fuliginis referentis, uncias tredecim, unciam falis volatilis unam, olei odore & colore olei petræ uncias sex, URB. HIERNE l. c. *Tent. IV. de sale volatili urinoso in regno minerali.* Sed etiam acidum continent, IDEM *Tent. V. licet neget Cl. POTT.* vestigia enim acidi in carbonibus & fuligine, demonstrari posse in oleo, his in corporibus latente, WAL-
LERIUS credit.

Ultimo nec id ignorari debet duum generum lithantraces esse, hos aut manifesto sulphure aut pyrite instructos, illos puriori bitumine infectos, quia accensum sulphurei nihil exhalent POTT *Send-Schreiben 1760,* & in univrsam in duas componi carbones hos fossiles posse, in eam, quæ in combustione cineres, & eam, quæ scorias largiatur. LEHMANN. l. c.

AER DIU INCLUSUS. Etsi is iam per se omni viventi lethalis sit, etiam flammam candelæ extinguat, ut tristes primum casus, iique numerosiores, quam recenseri possint, secundum tentamina, & experimenta physica evidentius commonstrant, est tamen exhalationibus aliis inquinatus adhuc longe deterior & certius mortiferus. Quæ res quemadmodum claris fiat experimentis, ita sub diverso capite ordinis causa dicenda. Sed cur demum ipse conclusus, purus, adeo lethalis aer? an destruitur incarceratus? an illud adeo necessarium in illo emoritur vitæ pabulum? an perit elasticitas? difficilis quæstio.

AER

AER DIU CONCLUSUS ANIMALI EXHALATIONE GRAVIDUS. Si corporum animalium effluvia admodum corruptibilia sint, docet aqua balneorum aliquantulum servata, cadaver olens, **ARBUTNOT**, *of air*, hæc aerem conclusum corruptentia magis, maiorem ei labem conciliare debent. Aer puteorum, cystarum, cadavera continentium, quoties non subitas induxit mortes? Carcerum aer mortales sæpe produxit ægrotudines, ut amplo casu, licet tristi, evincit **BAGO VERULAMIUS**. Sepulturarum aer, maxime cavernarum subterranearum, in ecclesiis plurimis lethalis, numerosis observationibus **Cl. SAUVAGE Aët. Upsal. 1742.** **Cl. HAGUENOT.** *assemblée publique de la société Royale des sciences de Montpellier 1747.* **Cl. BRUHIER de signis mortis.** Aer Xenodochiorum ab omni tempore admodum infalubris deprehensus, dum inclusus, unde varia consilia corrigendi aerem Xenodochiorum a **Cl. DU HAMEL** proponuntur *Acad. des Sciences 1758.* & loco aperto, & aere perflato, Xenodochia ædificantur, & extra urbes, sepulturæ exstruuntur. Imo ne hodie quidem mortuus in ecclesiis sepeliri unquam deberet; vide omni numero absolutam dissertationem *combien il est dangereux d'enterrer dans les eglises, Et d'habiter près des cimetières.* **GAZETTE salutaire 1761. N. IX. X.**

AER CONCLUSUS EXHALATIONIBUS MINERALIUM CORRUPTUS. Etiam admodum noxius est. In fodinis promontorii Bonæ Spei adeo teter exhalat vapor arsenicalis, ut nullum animal circum circa vivere possit. In Carnioliâ ex sola hac causa morbi regnant epidemici. In insula Ternata mons est ignivomus aerem mire corrumpens, & incolarum sanitati infestus, **BOYLE.** Sulphurea ex lapidinis ad aquas Pymontanas effluvia, aves interimunt, **Cl. SERP. Trans.**

Philosoph. Nro. 448. Etiam a sulphureis exhalationibus vegetabilia infici, & gramen gregi id comedenti insalubre factum *Trans. Philos.* tum fodinarum aliarum noxiæ exhalationes recensentur *ibidem*. Etiam ad thermas Bouldou Perol sterilitatem camporum observari, nec fata crescere cerealia, & illa, quæ crescunt, venenato succo imprægnata deprehendi, *Cl. HAGUENOT. Assemblée publique de la société Royale des sciences de Montpellier 1743.* An ad hunc, vel primum numerum, revocari debent pestifera illa effluvia in Grotto del Cane iuxta Neapolim? illa noxia putei Perol? *HAGUENOT.* l. c. putei Holfatiæ? quem describit *Cl. HANNAEUS Gazette Salut.* Nro. XLII.

CONCLUSUS FODINARUM AER, VAPOR. Qui etfi in antecedentibus pestifer pronunciatus, hic magis, quia conclusus, criminandus venit. Et quidem ut res clarius illustretur, in nonnullis fodinis quatuor vaporum species inveniuntur. 1. est communis dicta, quæ, accensæ candelæ flamma in orbem coacta, sensim dein extincta, cognoscitur: effectus huius in corpus humanum sunt, animi deliquia, convulsiones, suffocatio; raro mors, si aer externus concedatur. 2. est floris pisi, ob odorem sic dictus vapor, vix lethalis. 3. Omnium pestifera, forma spherica, cute cincta, in summa fornicis parte magnis aditibus patente, suspensa, omnes suffocans diffusa; hæc igne lustratur accenso. 4. Species fulminans est, comburens, lethalis sæpe, & hæc fodinis carbonariis etiam familiaris est. *Trans. Philosoph.* Nro. 117. In fodinis Hungaricis similes lethales sæpe vapores observantur, ut quotidiana convincit experientia.

Saluti est tubus satis capax, & amplus, adversus loco, ubi is erumpit, ventilator, tormentum missile, sunt etiam alia. Igne non semper bene aer in fodinis lustratur, *Philosoph. Transact.*

FU.

FUSORIARUM PLUMBI FODINARUM VAPOR. Plurimis mortalibus lethalis, inductis post sævissima symptomata comate, aut apoplexia, WILSON. *Society of Edimb.* T. I. Aves occisas, necata pecora, circa has pabulum quærentia, IDEM. Præservativa remedia sunt, oleosa, pinguis fercula pro ientaculo, IDEM. curativa, vina emetica, purgantia, clyfinata, IDEM.

FUMUS ACCENSI SULPHURIS. Omnia animalia respirantia necat; demonstrare hinc inde hanc veritatem incauti chemici, & doliarii; idem proficitur incruentum phæcanorum furtum: pulices ita necari, raro experimento BROWNE LANGRISH. *Experiments with sulphur.*

VINI FERMENTANTIS HALITUS gas sylvestre, quod ob vim heteroclitam capi non potest, HELMONTIO dictus, apoplexiam, morte absolutis fatuitatem, paralyfim, hemiplegias, & alia mala causat imprudentius haustus, ut ubique locorum, ubi mustum in cellis viniis fermentat, annua observatione confirmatur.

ATMOSPHERA ANIMALIUM PUTREFACTORUM. Cadaverum fœtor sæpe vomitus, febres excitavit, quod infinitis confirmatum exemplis. Hominum non sepulcorum strages pestem teste LIVIO. *Ambros. PAREO*, fecere. Sed etiam ex ingenti locustarum acie, accumulata, putrescente, similia narrat DIODORUS SICULUS, & *Magni POMPEII* exercitum ex equorum non tunulorum vi peste correptum, HISTORIA.

ATMOSPHERA PUTRIDARUM AQUARUM. Ex hac peste vexata SELENIS, quam EMPEDOCLES sustulit teste PLUTARCHO, dum continuum

illis defluxum conciliaret. Alia vide apud *Cl. CLIFTON WINTRINGHAM, a Treatise of Endemic diseases explaining the different Nature and properties of airs, situations, soils, Waters, Diet, London 1752.*

**ATMOSPHERA ÆDIFICIORUM RE-
CENS EXSTRUCTORUM RECLUSA.** Ex
calce extincta, in ædificiis recenter exstructis, venenati ali-
quid exhalat; rheumatismos, arthritidem, & varia alia
mala inde observavit *CHENEAU*, hemiplegiam imme-
dicabilem *L. B. van SWIETEN*, alii alia.

**ATMOSPHERA VEGETABILIVM NO-
XIORUM.** Anagyridis nemora foetidissima cephalal-
giam sæpe inducere, *LINNEUS de Viribus plantarum.*
Dracontium odore intolerabile, *IDEM.* Lethalis etiam
fungorum noxiorum odor, *BOERHAAVE.* Hippo-
mane Europæos quam plurimos Surinamum appellen-
tes solo halitu occidit, *LINNEUS.* Juglandis, sambu-
ci umbræ, ex veterum traditione etiam nobis suspectæ
sunt, & febrem synochum inducere, *LINNEUS*, &
gravis juglandis umbra etiam alvum sistit, *IDEM.* Li-
ni, & Cannabis effluvia, ut & maceratorum in aqua
vegetabilium horum potum, lethalia esse, & ea in-
stinctu naturali animalia omnia averfari *Cl. NEUHOLD.*
Nov. Act. Physic. Med. Acad. N. C. Vol. III. Nerii
flos cubiculo inclusus, morte dormientium sæpe infamis
fuit, *LINNEUS de Odoribus Medicamentorum.* Pæs-
sent adhuc dici quam plurima.

MATERIA
 CHIRURGICÆ
 PRIMA CLASSIS
 RE
MATERIA
CHIRURGICA.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Red handwritten text on the right edge of the page, possibly a library or collection number.]

OPUScula

de

de

MATERIA CHIRURGICA.

de

111

M A T E R I Æ
C H I R U R G I C Æ
P R I M A C L A S S I S.
R E P E R C U T I E N T I A .

Exterius applicata Remedia, humores vel in vasis contentos, vel extra vasa effusos repellentia etiam ulteriorem impellendorum decubitum in parte adaucta solidorum in fluida actione, impediencia, REPERCUTIENTIA proprie dicuntur, licet quæ posterius efficiant, DEFENSIVA Chirurgis strictius vocentur.

INDICANTUR. I. In periodico in partem blandorum humorum decubitu, prophylaxios scopo. Sic gelu vitiatibus partibus maturius nix applicatur: Continuis in oculos humorum affluxus ut impediatur, oculi aqua singulis diebus prudenter foventur, ALARY dans la question proposée de l'Acad. Royale de Chirurgie pour le prix de 1740. déterminer les différentes especes des Remedes repercutifs &c.

II. In

II. In doloribus, extenſionibus aponeuroſeos, ligamentorum, nervorum, tendinum diſtenſionibus. Dolor dentium frigida quandoque tollitur, frigida ſæpe diſtortum membrum reſtituitur *IDEM*.

III. In aneurifmate vero, varice, applicata glacies ſæpe auxilio fuit.

IV. In prolapſu ani, uteri, poſt reductionem.

V. In vulneribus recentibus, ut inflammatio, fluxio, tumor, prævertantur; quam in rem ipſa continui ſolutio aqua aluminofa ſæpe irroratur, etiam vicinæ partes repercutientibus muniuntur, *IDEM*.

VI. In inflammationibus recentibus, ut in phlegmone, apoſtemate, ophthalmia, odontalgia, angina, carbunculis, ambuſtione, *Cl. KULBEL. in eiusdem Quæſtionis propoſitæ Reſolutione.*

VII. In ſuppurationibus cancri, ægyløpis, hæmorrhoidum cæcarum impediendis, *IDEM*. Suppuratio tamen in cancro externo, cicuta tentato, impedienda non eſt, quæ in interno cavenda.

VIII. In nimio humorum effluxu, ut in hæmorrhagiis, ulceribus continuo plorantibus.

CONTRAINDICANTUR vero *I.* In humorum acrium, malignorum decubitu, in tumore, vulnere, ulcere malignis, in carbone, bubone, tam peſſimali quam venereo, ſcabiæ, eryſipelate, podagra, intertrigine.

II. In decubitu critico.

III. In

III. In plethoricis, cacochymicis.

IV. In rheumaticis, arthriticis, podagricis doloribus, tum aliis vehementioribus QUESNAY. *de la ſup-
puration.*

V. In omni inflammatione obfirmata ut etiam in idiopathica; ſi aliquid præcedentium vetat, KULBEL. in inflammatione maligna, QUESNAY, tum glandu-
loſa, IDEM.

VI. In evacuatione nimia ſanguinis, naturali, vel naturæ ſolemnis, ALARY.

Sunt vero repercutientia ex multiplici, ratione qua-
litatis, materie deprompta, hæc refrigerando, illa ad-
ſtringendo, tum & nonnulla anodyno effectu, repel-
lunt, unde claſſis horum triplex.

I. REFRIGERANTIA.

EX REGNO AQUEO.

Aqua ſimplex frigida.

Nix.

Glacies.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetofa.

Alfine.

Ana-

Anagallis.

Endivia.

Fabaria.

Lactuca.

Lens palustris.

Nymphaea.

Portulaca.

Pomorum pulpa.

Sempervivum maius.

minus.

Sem. IV. frigidorum maior. }

Pultes.

minor. } Emulfiones.

EX REGNO ANIMALI.

Albumen ovi.

Lac.

Lactis cremor.

Serum.

Sperma Ranarum.

Succus Cancrorum.

EX REGNO MINERALLI

Nitrum.

Sal ammoniacum.

Plumbum.

} Soluta.

OFFI-

OFFICINALIA COMPOSITA.

- Acetum simplex.
- Oxycratum.
- Emplastra. Diapompholig.
De spermate Ranarum.
Saturninum &c.
- Unguenta. Album.
Alabastrinum.
Comitiffa.
De Ceruffa.
De Lythargyrio.
Infrigidans GAL.
Populeum. &c.

II. ADSTRINGENTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

- Acacia. Cort. Succus.
- Alchimilla.
- Anserina.
- Balaustiorum Flores.
- Bistorta.
- Berberis.
- Equisetum.
- Fructus, omnes immaturi.

Crantz M.M. T. III.

K

EX

EX REGNO ANIMALI.

Sepix atramentum.

os.

EX REGNO MINERALI.

Alumina.

Bolus Armena.

Bohemica.

Calces bibulæ adſtringentes.

Ceruſſa.

Croc.

Cretæ.

Lapis Calaminaris.

Hæmatites.

Lythargyrium.

Lutum fornacum.

Minium.

Saccharum ſaturni.

Therमारum martialium ſedimentum terreum.

Terræ Sigillatæ.

Albæ.

Rubræ.

Terra pavimentorum nigra.

Tutia.

Viride Æris.

Vitriolum.

Vitrioli Colcotar.

Terra dulcis.

Zinci flores.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Liguſtrinum.

Myrtinum. &c.

Emplaſtra.

De Lapide Calaminari.

Diapalınæ.

Defenſivum.

Stypticum Crollii &c.

Unguenta.

De Lythargyrio.

Diapompholigos.

Vina.

Auſtera.

Rubra.

Vinorum Rubrorum Fæces.

III. NARCOTICA.

EX REGNO VEGETABILI.

Bella donna.

Crocus. Eius *praeparata*.

Hyoſciamus.

Papaver. *praeparata*.

Solanum.

K a OF-

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Hyofciami.
Papaverinum.

Emplaſtra.
De Cicuta.
Narcoticum Mynſichti.

Unguenta.
Anodynum.
Populeum compoſitum.

Et hæc quidem ea ſunt, quæ potiffimum in hæc cauſam recenſeri poſſunt; eſt tamen iudicio in his omnibus chirurgico opus, cum enim in triplici hæc claſſe nonnulla potentiora ſint, ſint & imbecilliora alia, quibus utendum, præſens caſus ſemper inſtruere debet: Eſt ubi ex binis claſſibus diverſa feliciter coniungas, tum ubi hæc potiora, illa deteriora obſerves: Sed hæc per regulas tradere nimis longum. Non recitendum tamen, quod iam olim HIPPOCRATES bene monuit, ſimilia inveteratas inflammaciones denigrare, tum quæ GALENUS edixit, vehementi iam in parte inflammata incuneatione facta, repercutientibus non amplius utendum eſſe, quibus & ea addi pulcherri- ma poſſunt, quæ in hos textus *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN commentatur.

Narcotica quod ſpectat, ea quidem ex ſua natura non adeo damnosa, modo ſopito per hæcce dolori, non nimium fidat medicus, L. B. VAN SWIETEN, *Comment.* T. I. p. 366.

CLAS-

CLASSIS SECUNDA.

RELAXANTIA.

Quæ in fibris tensionem, irritabilitatem, dolorem tollunt, easque elongant, RELAXANTIA habentur.

INDICANTUR vero hæcæ.

I. Ubi maior in parte inflammata irritabilitas, elasticitas nimia, aut vibratio, hinc ubi per repercussionem resolutio sperari non potest.

II. Ubi in parte nimia siccitas.

III. Ubi in eadem nimia rigiditas.

IV. Ubi nimia contractio.

Contraindicantur in contrariis.

Cum vero nonnulla relaxantium solum humectando, alia emolliendo, alia iterum temperando agant, etiam eorum triplex statuenda classis est.

I. HUMECTANTIA.

Aqua moderate calida.

Aquæ Calidæ vapor.

Balneum.

Fomenta plantarum aquosarum moderate calida.

Similia saponacearum plantarum.

K 3

II. EMOL.

 II. EMOLLIENTIA.

 EX REGNO VEGETABILI

Vide T. II. p. 3. seq.

 EX REGNO ANIMALI.

Adeps.

Axungia omnes.

Butyrum.

Medullæ.

Olea pressa.

Et hæc quidem pingua circumspicienda, ut
& emplastra his facta, quod fervidam inflammationem
illico denigrent, alios casus vero potentissime iuvent,
quod illico relaxant.

 COMPOSITA OFFICINALIA.

Olea omnia mollia.

Unguentum de Althæa.

Populeum.

Emplastra.

Diachylum simplex.

De mucilaginis.

III. Tem-

III. TEMPERANTIA.

EX REGNO VEGETABILI;

Farinae	}	coctæ in
Cerealium.		Aceto
Secalis &c.		vel
Leguminum		Lactæ,
Fabarum		decocto
Lupinorum &c.	}	emollienti.

Furfures.

Cerealium.

Pulpæ. Cassiæ

Pomorum.

Mica panis.

EX REGNO ANIMALI.

Lac.

Stercora animalium, Vaccinum &c.

Postrema huius ordinis remedia quandoque emollientibus, quandoque anodynis magis combinanda, ut sævities symptomatum leniatur. Omnia tamen relaxantia, præprimis emollientia, vix diu parti imposita, ne inde suppuratio certius cieatur, relinquenda; dolore, irritatione, tensione, remittentibus auferenda.

IV. ANODYNA.

Antea recensita, p. 147.

K 4

CLAS-

CLASSIS TERTIA.

RESOLVENTIA.

Quæ humores inter solida stagnantes in minores partes solvunt, inde obstructionem, partis tumorem, motus impotentiam auferunt, RESOLVENTIA: quæ eosdem attenuant, dividunt, ATTENUANTIA, quæ diluunt, DILUENTIA strictius dicuntur.

Materies his haud adeo diversa, est tamen quæ magis in solida, est quæ in fluida magis agat salina.

INDICANTUR I. Prioribus secundum exigentiam applicatis, inflammatione tamen nondum resoluta, etiam in phlegmone oedematosa.

II. In oedemate.

III. Tumoribus cysticis.

IV. Tumoribus scirrhis.

V. Tumoribus aereis.

VI. Obstructionibus aliis.

Verum quia humoris profunde impacti resolutio obtineri solum potest, vel elasticitate, irritabilitate, tensione solidorum minutis, si aucta sint, vel solidorum actione adaucta, si imminuta sit, vel demum adauctis diametris, ut obstruens molecula transire, vel humorum minuta mole, ut per angustias tranare possit, in totidem classes hæcce distribuenda resolutentia sunt; cum

cum vero, quæ elasticitatem, irritabilitatem tollunt, tensionem in solidis minuunt, relaxantia, emollientia sint, eadem vasorum diametrum adaugeant, contrahi hæc duo capita in unum possunt.

I. RESOL. RELAXANTIA.

Ex Humectantibus.	} conflat, priori capite dicta sunt.
Emollientibus.	
Temperantibus.	
Anodynis.	

II. RESOL. STIMULANTIA.

LENIORA.

EX REGNO VEGETABILI.

Apium.

Artemisia.

Betonica. *Herb. flores.*

Chamomilla. *Herb. flores.*

Chamæpitys.

Chærophylum.

Cicuta maior. *interne, externe, omni forma.*

Daucus.

Fœniculum.

K 5

Hede.

Hedera Terrestris.
 Hypericon. *Herb. flores.*
 Marrubium.
 Melilotus.
 Sambuci *flores.*

FORTIORA.

Abfynthium.

Vulgare.

Romanum.

Anifum.

Arnica.

Arum.

Afarum.

Bryonia.

Carvum.

Coriandrum.

Cuminum.

Ebulus. *Folia, cortex.*

Eupatorium.

Hyffopus.

Iris. *Rad. Succus.*

Imperatorix *Radix.*

Iuglandis *folia.*

Iuniperus. *Folia. Baccæ.*

Lavendula.

Lauri. *Fol. Baccæ.*

Lupulus. *Herb. Turiones.*

Maiorana.

Meliffa.

Mentha.

Peta-

- Petasitis.
- Polium.
- Pulegium.
- Rosmarinus.
- Ruta.
- Sabina.
- Thuya.
- Sambuci *cort. med. Fol.*
- Saponaria.
- Semina IV. calida Maiora.
- Minora.
- Scordium.

EX REGNO ANIMALI.

- Cantharides.

EX REGNO FOSSILI.

- Alumen plumosum.
- Arena calefacta oedemati applicata.
- Ammoniacum sal. *Flores.*
- Petroleum.
- Salia fere omnia maxime, vero alcalina in morbis frigidis.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Gummatibus simplicibus.

Ammoniac.	}	Aceto
Solutis.
Bdelio.		
Euphorbio.		
Galbano.		
Opopanace.		
Sagapeno.	}	

Ex

Ex aceti simplicis aut medicati vapore,

Oleis. Plantarum aromaticarum

Acrium,

Euphorbii.

Cucumeris asinini.

Nicotianæ.

Philosoporum.

Ceratis de cumino &c,

Emplastris

Diachylo.

De galbano.

De vigo simplice.

Cum mercurio.

Gummato.

Ireato.

Unguentis

De Artanita.

Neapolitano.

III. RESOL. ATTENUANT.

EX REGNO AQUEO.

Aquæ.

EX VEGETABILI.

Debiliora in causa calida, vide *Refrigerantia*. 143.

Ci-

Cichorii.

Endivia.

Tragopogoni.

Taraxaci.

Scorzonera. *Decocta, succi.*

Sambuci flores &c. infusi.

EX VEGETABILI

Fortiora in causa frigida.

Allium.

Alliaria.

Armoracia.

Beccabunga.

Cochlearia.

Cepa.

Eruca.

Erysimum.

Nasturtium.

Piperitis.

Porrum.

Raphanus. *Herb. Pulpa. Succus.*

Scordium.

Sinapi. *semina.*Thlaspios *semen.*

EX

EX REGNO ANIMALI.

Serum lactis in inflammati resolutione utile.

Millepedes. *Pulvis, Succus*, in pituitoso magis.

EX REGNO FOSSILI.

Sales.

Ammoniacum.

Borax.

Nitrum.

Mercurius, & Mercurialia.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Camphora. Camphoratis plerisque.

Mellitis.

Saccharatis.

Cineribus clavellatis.

Saponibus *tam liquidis quam solidis*, solutis.

Tartari *sale*. Oleo per deliquium.

Omnia hæc resolventia non omnibus conveniunt casibus, ut ingens pro indole morbi in his selectus. In inflammatione resolutio ut obtineatur, relaxantibus incidentia feliciter adduntur. Fortiora stimulantia oedemati, tumori cystico, aereo, scirrhuso, opponuntur. Incidentia stimulantibus fortioribus etiam iuncta in tumore aquoso, pastaceo præscribuntur, relaxantia potissimum in erysipelate.

CLASSIS QUARTA.

SUPPURANTIA.

SUPPURANTIA, seu pus moventia, etiam maturantia, & concoquentia aliis dicta, illa habentur auxilia, quæ suppurationem, vel arcentia, vel retardantia impedimenta remouent, eaque, quibus puris generatio perficiatur, requisita ponunt. Equidem aliter hæcce definiri non possunt, quod ipsa natura concoquat, & puris generatio a sanitate superflite dependeat, BOERHAAVE, *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN. Cum igitur suppuratio naturæ, non medicamenti, effectus sit, totum quod arte fieri potest, est, ut tollantur illa impedimenta, quæ boni puris, vel in vulnere, vel in abscessu, generationem prohibent, reliqua natura sibi semper sufficiens perficit. IDEM.

Indicantur ubi omni resolutionis spe excisa, tumor, calor, dolor, rubedo, & reliqua symptomata in parte inflammata augentur, non quidem summa cum velocitate, sed continuo tamen incremento, IDEM. In hoc vero naturæ medicæ negotio, scrupulosiori attentione opus, ut ea, quæ superaddi debent auxilia, rite intelligantur. Est enim ubi iuari non postulat: est ubi refrænari, est etiam ubi incitari velit, tum ubi quandoque binas postremas indicationes repletas desideret; unde quatuor suppurantium Classes.

I. Quidem ubi natura sibi sufficit & pars solum ab aere externo arcenda, fovenda mollibus, humidis,

II. Ubi

II. Ubi relaxanda est eadem.

III. Ubi stimulanda.

IV. Demum ubi, & emolliri, & stimulari simul pars debet.

I. HUMIDA. MACERANTIA.

Dum artis auxilio, nec fræno, nec calcare indigens natura, carere potest, sed inimicus solum arcendus aer est, calor, & humiditas in parte suppuranda conservanda sunt, quæ omnia ex moderamine symptomatum intelliguntur, tum demum hæc indicantur. Forma remediorum, fomenti, cataplasmatibus.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetosa,

Armeniaca mala *cocta*.

Avena cum aqua *cocta*, *farina*,

Beta.

Brassica.

Cerasa.

Chondrilla.

Cichorium.

Dens leonis.

Endivia.

Fraga.

Hor-

Hordeum.

Lactuca.

Mercurialis.

Mora.

Parietaria.

Pomorum *pulpa*.

Raparum, *assatarum, costarum pulpa*.

Secale *farina, panis*.

Spinachia.

Triticum.

Uvæ.

E X A L I I S.

Aquæ calidæ vapor.

Cera.

Pix.

Stercora animalium *blanda, humida*.

II. R E L A X A N T I A.

Quando tenſæ in parte inflammata carnes, membræ emolliendæ, humorum minuendus impetus, impacti acris rodens vis corrigenda, vel demum gangrænæ metus adest, indicantur, maxime autem in anthrace, furunculis, QUESNAY. In contusionibus nulla ſolutione continui facta, præſente magna inflammatione, dolore, urgentibus pervigiiliis, & imminente partis ſuffocatione, GRASHUIS. His tamen ſæpe re-
Crantz M. M. T. III. L fol-

solventia misceri debent, IDEM in quaestione ab inclyta Academia Regia Chirurgica proposita pro præmio 1746. *determiner ce que c'est que les remedes suppurratifs &c.* A specie tamen relaxantium oleosa, & oleis omnibus in vigore inflammationis pertinacis abstinendum, ne pars nigrescat citius, QUESNAY. Tum & hæc in parte corporis elastica scrupulosus vitanda, ut in tendine, MUNNICKS, in nervo, IDEM, nec inflammato ossi superponenda, quia corrumpitur, HILDANUS, HEISTER. Sed huic irritantia conveniunt, ut euphorbium, ESCHENBACH, eadem in quaestione ab inclyta academia regia chirurgica proposita *Determiner ce que c'est que les remedes suppurratifs &c.* Forma horum, vaporis, fomenti, cataplasmaticis, unguenti, emplastri.

EX REGNO AQUEO.

Aquæ calidæ vapor.

Vapor decocti emollientis.

EX REGNO VEGETABILI

Althæa. *Folia, Radix, Mucilago, farina.*

Alcea. *Folia, Radix, flores.*

Arabici Gummi, *Mucilago.*

Branca Ursina.

Caricæ pingues.

Ficus.

Liliæ albi *Radix.*

Lini. *femen, farina, oleum.*

Malva.

Paf.

Passulæ Maiores.

Minores.

Semina mucilaginosæ -

Cydoniorum.

Lini.

Pfyllii.

Symphyti radix.

Verbascum.

EX REGNO ANIMALI.

Animalium stercora mollia.

Hominis.

Vaccarum.

Animalium pinguedines.

Anatis.

Caponis.

Porci &c.

Pinguia alia.

Butyrum.

Ceti sperma.

Lactis cremor.

Medullæ.

Vitellus ovorum.

Pus ipsum maxime suppuratorium, MONRO *Society* in *Edimburg*. Vol. V. P. I. & in carie ossium sicca gangrænosa utile balsamum, IDEM, unde etiam partium glandulosarum suppuratio expectanda, & cruda nunquam incidenda glandula est, ut aliqui inflammatis mammis faciunt.

L 2

OF.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Gummata

Ammoniacum	} oleo
Bdellium	
Galbanum &c.	

} soluta.

Olea varia Pressa

Amygdalarum dulcium.

Lini.

Olivarum.

Raparum.

Cocæ, emollientia, quæ cæterum a
Chirurgis laudantur, inutilia sunt.

Oleum ceræ.

Unguenta

Althææ.

Basilicon.

Populeum.

Cataplasmata, de mica panis cum lacte.

Herbar. acescent. sub cin. assat.
Emollientium.

Emplastra

Diachylon simplex.

De Gummatibus.

Mucilaginis.

Malacticum.

De Spermate ceti.

III. STIMULANTIA.

Indicantur *I.* ubi inflammatione non resolvenda natura exstimulanda, ut incitato parum motu felicius succedat suppuration, præcaveatur scirrhus *L. B. van SWIETEN*, ubi in parte suppuratione tensio nulla adest, sed potius indolentia, *ESCHENBACH* in quaestione de suppurationibus pro præmio ab Inlyta Academia Regia Chirurgica proposita.

II. In inflammatione œdematosa.

III. In inflammatione in gangrænam tendente, ex causa maligna principium vitale debilitante, *QUESNAY. l. c.*

IV. In inflammatione in gangrænam terminata, *ESCHENBACH Q. c.*

V. In glandulosis obstructionibus, non resolvablebus, nec tamen scirrhosis, *GRASHUIS. Q. c.*

In hac ampla remediorum messe magna delectus esse cura debet, exigua tamen illi, qui naturam inflammationis, intensitatem eius, & aliorum morborum conditionem exactius introspexerit. Sic rubefacientia, & corrosiva huius speciei, partibus gangrænosus iam tutius, quam adhuc inflammatis admoventur, ut & tumoribus facatis, excrescentiis carnosus, fistulosis, ulceribus suppurationibus.

Forma varia cataplasmatum, unguenti, pulveris.

EX VEGETABILIBUS.

Abrotanum. *Herb.* } Summit.
 Absynthium. *Herb.* }

Alliaria.

Allii bulbus. *assatus, coctus.*

Aristolochiæ radix.

Cepa, *cocta, assata.*

Cicuta, magis resolvens, minus calida.

Cortex medianus

Ebuli,

Sambuci.

Crocus.

Iuniperi *baccæ.*

Ruta.

Seminum IV. Calidorum Maiorum } farina.
 Minorum } cocta.

Sinapi *farina.*

EX ARTEFACTIS.

Camphora.

Farinæ melle subactæ.

Olea stillatitia.

Salia

Ammoniâcus.

Borax.

Terebinthina.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Oleum. Euphorbii.

Myrrhæ per deliquium.

Unguenta

Basilicum.
Maturativum.

Emplastra

Diabotanium.
Diachylum cum gummatibus.
De galbano crocatum,
Vesicatorium.

FORTISSIMA RUBEFACIENTIA.

Alumen usum.

Ari Radix.

Bryoniae Radix.

Cantharides.

Euphorbium.

Fermenta animata.

Olea Emphyreumatica

Cornu cervi &c.

Oleum Philosphorum.

Tartari per deliquium.

Spiritus acidi concentrati.

Sulphuris.

Vitrioli &c.

Spiritus falis ammoniaci.

Butyrum antimonii.

Lapis infernalis.

Lapis causticus.

Mercurius sublimatus.

L 4 IV. EMOL.

IV. EMOLLIENT. IRRITANTIA.

Indicantur potissimum in inflammatione partium glandulofarum, siquidem hæc in his in scirrhum ex facili transit, L. B. van SWIETEN, QUESNAY.

Forma unguenti. Emplastri. Cataplasmatiss.

EX VEGETABILIBUS LENIORA.
Gummi

Ammoniacum	} Soluta aceto magis, vitello ovi minus stimulantia.
Bdelium.	
Galbanum	
Opopanax	
Sagapenum &c.	

EX ALIIS ACRIORA.

Caseus putridus.

Fel taurinum.

Fermenta.

Olea Rancida.

Sapo niger.

Theriaca.

COMPOSITA OFFICINALIA.
Emplastra

Diabotanium.

Diachylon cum gummatibus.

Divinum.

Ireatum.

Tum

Tum medicamenta Nro. II. & III. varia combina-
ta forma, huc faciunt omnia.

Et haecenus quidem de omni suppurantium medi-
camentorum specie actum est; est tamen adhuc de
his in genere tenendum, suppurantia a digestivis non
adeo distincta esse, suppurantia maturando abscessui
dicari, digestiva abscessui rupto, ulceri maturando im-
pendi, utrinque, ut pus bonum laudabile fiat, impo-
ni. Quoniam tamen etiam digestiva alio capite chirur-
gis recensentur, ea hic subnectere lubet.

I. DIGESTIVA EMOLLIENTIA.

SIMPLICIA.

Propolis.

Adipes liquatas.

COMPOSITA:

Unguentum.

Althæ.

Basilicum.

L 5

II. BAL.

 II. BALSAM. STIMULANTIA.

 SIMPLICIA.

Balsama,

Copayvæ.

Peruvianum.

Opobalsamum.

Terebinthina.

 COMPOSITA.

Balsamum Arcæi.

Tinctura Aloes.

Myrrhæ.

COM-

III. ADSTRINGENTIA.

SIMPLICIA.

In Mat. Med. T. II. dicta.

COMPOSITA.

Mel Rosatum.

Aqua Calcis, potius ficcans.

IV. ESCHAROTICA.

Vide rubefacientia fortiora sub tertia suppurantium specie. Cæterum hæc partibus nervosis applicari non debent; quæ enim has mordent; non raro convulsiones ciere solent.

CLAS-

A. I. CLASSIS QUINTA. A. III.

D E T E R G E N T I A.

DETERGENTIA, deterfiva, etiam mundifican-
tia, ea dicuntur remedia, quæ ex vulnere purulen-
to, vel ulcere, omnia auferunt obftacula, ut vulnus
coire, ulcus compleri poffit. Verum cum hæc ob-
ftacula tam ab ipfo pure vel qualitate, vel quantitate
peccante, quam a corruptis vaforum, & mortuis extre-
mitatibus ponantur, medicamenta detergentia his obve-
niant necesse est, ut vel inde multiplex horum classis,
& varia forma intelligantur. Inducantur vero detergen-
tia in omni ulcere, excepto cancrofo, in quo lenien-
tia folum conveniunt, *FLEURANT dans la Queftion
pour le prix 1746. determiner ce que c'eft que les Re-
medes deterfifs &c.*

I. D E T E R G. D I G E S T I V A.

Hæc in omni abfcessu rupto, ulcere primis ftatim die-
bus, ut femimortua vaforum extrema, fuperfi-
ciem ulceris conflituentia, a vivis abfcedant partibus
ficque reddantur pure, L. B. VAN SWIETEN, inducantur.
Non eft tamen his diu infiftendum omnium con-
fenfu, fiquidem marafinum, & carnem fungofam in-
ducunt, *LOUIS dans la Queftion propofée des deter-
fifs 1746. maxime, fi ex folis emollientibus pingui-
bus*

bus consent. Et in integrum his abstinendum, si ulcus vividam firmam carnem habet, si digestiva in ulcere dolorem causant, & mordent, FLEURANT Q. c. Quæ vero forma lavamenti præscribantur, sequentia sunt:

- Ablynthium.
- Alliaria.
- Enula Campana.
- Hedera terrestris.
- Hypericon.
- Hyssopus.
- Marrubium.
- Mentha.
- Pulegium.
- Veronica.
- Virga aurea &c.

Quæ forma unguenti.

PINGUIA EMOLLIENTIA.

- Albumen ovi.
- Axungia.
- Olea pressa.
- infusa.
- cocta.
- Pinguedines.
- Seva.

BALS. LIQUIDA STIMULANT.

- Copayva.
- De Mecha.

Pe-

Peruvianum.
Terebinthina &c.

BALS. SICCA STIMULANTIA.

Myrrha.
Olibanum.
Styrax.

Est ubi pinguia solum, sed raro, est ubi hæc cum balsamis varia inter se commiscetur proportione, ut iam maior vis emolliens, iam stimulus maior, pro ipsius ulceris conditione habeatur. Sic ex balsamo nativo quocunque, vitello ovorum, & melle, digerens tale medicamentum optimum conficitur, L. B. VAN SWIETEN. Si ulceris superficies rubere, puris imminui quantitas incipiat, est ab oleosis abstinendum, ut & digestivis aliis stimulantibus.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Syrupi.	Abfynthii	} in unguenti formam cum melle acti.
	Enulæ.	
	Hederæ Terrestris.	
	Hyslopi &c.	

Unguenta.

Apostolorum.
Basilicum.
Digestivum &c.

Sapones aqua soluti, oleo, syrupo, unguento mixti, unguenti vel lavamenti formæ inserviunt, & efficaciter omnino detergunt.

II. DE-

II. DETERG. IRRITANTIA.

Irritantia tum ulceribus immittuntur, dum a prioribus non satis excitata natura, mortuarum a vivis separationem fibrarum efficere haud potuit, hinc ulcus mundatum non fuit. Acriori itaque stimulo opus. Et quidem præter balsama priora, quæ minuta solum pinguium quantitate, etiam digerentia irritantia sunt, formæ lavamenti inserviunt

EX REGNO AQUEO.

Aquæ minerales salinæ, & sulphuræ, quæ diversis in regionibus varix nobis sunt:

Aquæ Egranæ	} in lotionē,
Carolinæ	
Badenses	

Formæ huic, vel alteri, unguenti nempe, famulantur

EX REGNO VEGETABILI.

Antiscorbuticæ, omnes acres plantæ.
 Perlicaria urens.
 Ruta,
 Sabina,
 Scordium &c.

EX ANIMALI.

Urina vel simplex, vel virtute præcedentium dives.
 Bilis animalium.

EX

E X F O S S I L I.

Alumen. Etiam adstringens.

Sal Ammoniacum.

Borax.

Marinum.

} Mordacia.

Vitriolum, etiam adstringens.

O F F I C I N . S I M P L I C . C O M P O S I T A .

Mel

Saccharum. } Leniora.

Sapo.

Tinctura

Aloes.

Myrrhæ.

Aqua phagadænica.

F O R T I S S I M A .

Alcalinorum salium lixivia.

Alumen ustum.

Calx æris.

Viride aeris.

Mercurius præcipitatus Ruber.

Sublinatus corrosivus.

Lapis infernalis.

Unguentum Ægyptiacum.

Quæ omnia variis inter se modis pro casus necessitate combinantur. Notandum, corrodentia hæcce ultima, ulceri fordido rebelli, etiam fungosa carne luxurianti, tantum convenire, his novam inflammationem, & suppurationem moveri, esse igitur semper his deter-

gen-

gentia digestiva mollia superponenda, ut eo facilius eschara secedat.

III. DET. ANTIPUTREDINOS.

Sæpe etiam ex ulcere foetidus ichor manat, colore nigro lintea inficiuntur, instrumenta tinguntur; tum quæ putredini resistent, indicantur, LOUIS. Hæc vero multum variant pro indole & natura ulceris, a causa specifica exorti; ita in venereo semper mercurialia his adduntur, in scorbutico succus citri, gummi laccæ tinctura aluminosa, spiritus salis marini, in cancroso vis cicutæ commiscetur, in serophuloso oxynel squillicum, & alia, antiputredinosis balsamicis iunguntur.

Forma varia est.

EX SIMPLICIBUS.

Acetofellæ *Succus.*

Aurantiorum Acidorum.

Citri

Lemoniorum

Acetum.

Omphacium. *Simul adstringens.*

Tartarus, acidus, & salinus.

} *Succi.*

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Acetum Rutaceum. *simul vulnerarium.*

Theriacale. *Stimulans.*

Mel Rosatum.

Crantz *M. M. T. III.*

M

oxy-

Oxymel simplex.

Squilliticum. *Incidens, stimulan.*

Oleum Terebinthinæ.

Spiritus Vini. *Coagulans.*

Camphoratus.

Salis marini

Nitri dulcis.

} *Simul caustici.*

Tincturæ

Aloes

Myrrhæ

} *condientes.*

Gummi lacæ, spirituosæ.

Et hæc quidem præcipua horum materies est, non tamen in omni putrido ulcere conveniens omnis, quod spiritus vini in ulceribus cerebri, cerebrum a corruptione haud præservet, QUESNAY. *Memoir. de l'Acad. de Chirurgie* T. I. bene vero oleum terebinthinæ, balsamum commendatoris, IDEM. adhæc in carie ossis carioli tinctura Aloes sæpe alvi profluvium suscitavit. *Alex. MONRO. Society in Edimb. Vol. V. P. I.*

CLAS-

CLASSIS SEXTA

EXSICCANTIA.

Quæ nimiam partis humiditatem absorbent, partemque ficciorem reddunt, EXSICCANTIA, Indicantur

I. Dum plurimo, & nimis tenui humore vulnus, ulcus madet. L. B. van SWIETEN.

II. Dum alia corporis humani sana pars incommodo constanter sudore perfunditur: sed his rebus multo opus iudicio, ut, an siccare conveniens, intelligatur.

III. In pertinaci vasis rupti, discissi, sanguinis, feri, lymphæ fluxu, aut stillicidio.

Contraindicantur vero

I. In punctura, CHARMETTON in Quæstione ab inclyta Academia Regia pro præmio 1748. *Determiner ce que c'est que les Remedes dessicatifs, & les caustiques.*

II. In ulcere veteri, annofo.

III. In ulcere quocunque inflammato, sicco, dolente, NANNONI, in eadem quæstione pro præmio 1748.

Cum vero perpetua illa, & molesta humoris transudatio vel ex tenuitate humoris per partem fluentis,

vel ex debilitate partis humores haud coercentis oriatur, exsiccantium duo generalia constituentur genera, hæc humores, illa solida corrigenia, inspissantia nempe, & adstringentia, quorum priora interno dicata usui magis, in *Materia Med.* T. II. dicta, hic haud repetam, cum de unica horum divisione solum dicturus sim, de coagulantibus nempe, tum de adstringentibus. Verum quia in recenti, nimio humore perfuso, ulcere, sæpe nec evidens fluidorum tenuitas, nec certa solidorum relaxatio criminari potest, proin operosa hac curatione opus non sit, medicamenta exsiccantia ratione effectuum in sequentes classes distribuo.

I. EXSICC. BIBULA.

Hæc indicantur *I.* dum nec in fluidis, nec in solidis multa labes, sed ex solo fotu extravasati, maceratione leniori, ancipites ulceris recentis extremitates claterem suum amifere quodammodo, ut impulsum viribus cordis humorem non coercere amplius, nec in vasa lateralia sufficienter impellere possint.

II. Ubi completo bonis avibus ulceri, cicatrix inducenda, *CHARMETTON.*

III. Ubi in ossium carie incommodus ex ossium cellulis humoris proventus *Alex. MONRO, Society in Edimburg T. V. P. I.*

Inter hæc sunt

Plumaceola simplicia,	} fumis aromaticis imbuta
Rasa,	

Spongia præparata.

Hæc

Hæc vero cum lævia, porosa, sicca sint, ex extremitatibus hiantium vasorum humidum bibendo, & in se attrahendo, ulceris liberant superficiem, ficcio-remque reddunt, ut haud continuo amplius maceratis, puncta contactuum augeantur, cohæsi- onem increseat, impulsis resistentia fluidis maior ponatur, coerceantur fluida arctius, & per lateralia vasa distribuantur felicius, sic demum totus compleatur hiatus. Nec repugnarem bibulos terrestrium pulveres in hanc classem revocanti, qui si impalpabiles sint, in parte molli indicantur, L. B. van SWIETEN, in ossea minus, Cl. MONRO. Ex hoc censu sunt

Cancrorum lapides *praeparati*.

Corallia rubra *praeparata*.

Ossa *calcinata*, præcedentibus magis bibula, sed etiam magis caustica caute applicanda.

II. EXSICC. ADSTRINGENTIA.

In solidis suppuratione maceratis debito maior, quam quæ simplici humidi absorptione emendetur laxitas, medicamenta, elementa fibrarum arctius compingentia, coadunantia requirit; quæ quoniam etiam imper- spirabilem partem reddunt, ob id duplicem indicatio- nem explent. Inter hæc usitatiora sunt

Aqua frigida in recenti ulcere proficua, CELS.

Aqua aluminosa.

Bolus.

Calaminaris lapis.

lapidis *praeparationes.*

Pompholyx.

Tutia.

Hæmatites Lapis.

Plumbi *praeparata.*

Cerussa.

Minium.

Lythargyrus.

Saccharum saturni.

Terra Aluminis.

Zinci flores.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Unguenta.

Album simplex.

Ad ambusta.

Comitiffæ.

De Lythargyro.

De Minio.

Nihili.

De Tutia. Simul Anodynum.

Emplaftra.

Album coctum.

Diapalmæ.

De Lapide calaminari.

Defensivum.

Saturninum.

Stypticum.

Triapharmacum.

III. EX-

III. EXSICC. AROMATICA.

Indicantur, dum stimulo opus, ut soluta fibræ vis prior infundatur.

EX SIMPLICIBUS.

Camphora.
Colophonia. Lenior.
Gummi.

Elemi.

Iuniperi.

Myrrhæ.

Tacamahaca.

Mastiche.

Olibanum.

Sarcocolla.

Styrax.

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Aquæ vulnerariæ.

Lac Virginalè.

Spiritus vini simplex.

Camphoratus.

Tinct. præcedent. simplicium, aliæ Aromatic.

Unguenta.

Album Camphoratum.

Digestivum spiritu vini camphorato &c.
animatum.

Emplastra

Divinum.

Gryseum.

Oxicroceum. &c.

M 4

Fe.

Feliciter admodum hæcce prioribus iunguntur. Sic in spiritu vini alumen solvitur bono effectu, alia aliter combinari possunt. Ex his vero omnibus, a quarta Classe suppurantium nempe, huc usque recensitis, facile patet:

Quid censendum de sarcoticis sit, & quæ eligenda: eum enim ea, quæ regenerationi carnis deperditæ favent, SARCOtica merito habeantur, & suppurantium, seu digestivorum omnes species, omnes detergentium, tum demum, & exsiccantium huic famulentur, ea sarcotica esse clarum, hinc, ut hæc multiplicia, calida, frigida, humida, sicca, emollientia, adstringentia, sic & illa esse evidens. Non datur igitur ullum medicamentum universale vel digestivum, vel detergens, vel exsiccans, minus adhuc sarcoticum, ut materia chirurgica a multis inutilibus liberari possit. In arte salutari perpetuo summum erit cognitio exacta morbi, huic soli remedium facile; nec obstant specifica.

CLAS-

CLASSIS SEPTIMA

CAUSTICA.

Quæ urunt, rodunt, consumunt partes corporis, lu-
mani, quibus applicantur, CAUSTICA dicun-
tur. Hæc vero duplicia sunt, actualia vel potentialia:
priorum etiam in cadaver actio est, ignis enim omnia
consumit: posteriorum solum in corpus vivens: fune-
stum hinc omen, dum non urunt amplius vesicatoria.

Dux potentialium, de quibus hic unicus sermo,
classes constituuntur.

I. Rubefacientium.

II. Cathereticorum, seu escharoticorum vel rupto-
riorum est. Quibus in morbis quæque indicentur, sub
speciebus dicetur.

I. RUBEFACIENTIA.

Quæ maiori ad partem corporis, cui applicata fuere,
concitato per stimulum, quem habent, humorum
affluxu, rubere partem faciunt, RUBEFACIEN-
TIA, Epispastica; quæ pustulas, aut vesicas excitant,
VESICANTIA, vel vesicatoria appellantur.

Indicantur. *I.* In avertenda in partem nobilem, vel irritabilem humorum fluxione: sic in oculorum, dentium, auricularum morbis, locis retro aures, vel nuchæ agglutinantur, CHARMETTON, licet in dolore dentium vehementiori arteriæ temporali nonnulli, alii maxillæ angulo imponant.

II. In evocando impacto ex parte quadam humore, ut in iisdem morbis, tum in doloribus rheumaticis, arthriticis, ischiadicis, &c. An convenient in morfu venenato? bonus ab his effectus observatus in *Act. Nov. Acad. N. C.* quem haud placere video CHARMETTON. an recte?

III. In revocando humore repulso, ut in podagra retropulsa &c. ulceribus manantibus capitis exsiccatis, & inde maiori orto malo, epilepsia &c. L. B. van SWIETEN. Sed tum parti, unde repulsus humor, applicanda sunt.

Contra indicantur vero in bubone venereo, tumore scrophuloso, CHARMETTON. Forma varia solida, cataplasmatica, emplastica.

EX VEGETABILIBUS.

Allium.
 Arum.
 Cyclaminus.
 Clematis.
 Esula.
 Euphorbium.
 Flammula.
 Piper.
 Pyrethrum.

Ra-

Ranunculi.

Raphanus Rusticanus.

Ruta.

Sinapi.

Staphysagriae semen.

EX ANIMALIBUS.

Cantharides.

Stercus Columbarum.

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Fermentum Panis.

Emplastrum Vescicatorium.

Si ablata a vesicante facta vesica, effuso humore, siccare consilium, primo mollia, pingua digestiva, dein exsiccantia imponuntur; si partem attracto humore ulterius perfundi opus, leniora rubefacientia, digestiva stimulantia admoventur; & hæc quidem omnia pro intentione medentis varia esse solent.

II, CA-

II. CATHAERETICA

SEU

ESCHAROTICA.

Hæc fibras corporis omnes, tam cutaneas, quam carneas, & alias destruant.

Indicantur *I.* Si fungosa in ulcere haud sensibili caro, coalitum impedit.

II. Si carnis vegetatio, vel excreſcentia, ultra æquabilem partis ſenſibilis naturaliter conſtitutæ ſuperficiem emineat, ut in morbis palpebrarum, ficu, verruca, ectropio, in morbis oculorum, encanti, pterygio completo; in morbis narium, oris, ani, partium genitalium utriusque ſexus, CHARMETTON. Q. c.

III. In gangræna humida, applicatis incaſſum optimis & indicatiſſimis ſpirituofis, IDEM.

IV. In tumore frigido ex congeſſione humorum orto, ſcirrhoſo quocunq;e, etiam glandulari indolente, tum bubone venereo, peſtilentiali, ſcrophuloſo, tumore critico maligno, IDEM. Alias indicationes vide in T. III. de argento, ubi de lapide infernali fermo.

Contra indicantur *I.* In morbis complicatis, ut in ulceribus malignis, maxime cancroſis. CHARMETTON.

II. In venereis, peſtilentialibus, ſcrophuloſis, iuncturas, tendinoſas ligamentofaſque partes, vel etiam gland-

glandulosas inflammatas, duras, inæquales, vicinis ad-
hærentes, o cupantibus. IDEM.

III. In ulceribus carie exceptis, in his etiam cariem
auferre intent. O IDEM.

IV. In magnis Polypis.

L E N I O R A.

Euphorbium	}	Ex Veget.
Iris florentina		
Sabina.		
Cineres clavellati.		
Alumen ustum.	}	Ex fossil.
Borax		
Calx viva.		
Calx veneris.		
Ærugo.		
Ochra.		
Vitriolum album.	}	
Cyprinum.		

COMPOSITA OFFICINALIA.

Aqua Phagadænica.
Balsamum Martiatum.
Oleum Tartari p. d.
Unguentum Ægyptiacum.

F O R T I O R A.

Arfenicum album.

A multis chirurgis adhibitum verum venenum est,
quod hoc scopo applicatum totius corporis tremorem
induxit MONRO. L. c. quare raro & caute adhibendum.

Au-

Auripigmentum.

Realgar.

Mercurius præcipitatus Albus.

Ruber.

Sublinatus corrosivus.

Et hæc sæpe salivationem induxere MONRO L. c.

Spiritus acidi concentrati.

Nitri.

Salis.

Vitrioli.

Hi vel puri, vel gleba metallica divites applicantur, sed substantia metallica imprægnati ossium cariei adhibiti, violentos dolores, sæpe convulsiones causavere. MONRO. l. c.

Butyrum Antimonii.

Lapis causticus.

Infernalis.

Et horum quidem omnium, & pro conditione partium, cui applicanda, & pro aliarum circumstantiarum ratione, forma, lenitas, activitas, variare multum solent. Tutissimè vero omnium applicari potest lapis infernalis: Reliqua enim ulceri adhibita in totam eius superficiem agunt æqualiter, lapis autem infernalis singulis punctis potest applicari, L. B. VAN SWIETEN.

CLAS-

CLASSIS ULTIMA

DEPLENTIA
CHIRURGICA.

Etiam alia sunt ad deplendum seu evacuandum constituta chirurgica, alia medica auxilia; priora hic recensenda, maxime hirudinum suctione, phlebotome, scarificatione, fonticulis, fetaceis, vesicantibus, quibus tam abdominis quam thoracis paracenthesim, cranii perforationem addere posses, complentur; posteriora iam Tomo II. huius operis dicta sunt.

HIRUDO *Offic.* Syst. Naturæ. Classis Naturalis Vermium, ordo intestinatorum. *Germ.* Blut-Igel. *Gallis* Sangsue. *Anglis* Leech.

HIRUDO Medicinalis RAY, hirudo depressa fusca, lineis flavis dorsalibus sex, intermediis immaculatis, subtus cinerea nigro maculata, *Cl. LINNÆO* definitur, ut facile a *Sanguisuga*, quæ marginem lateralem flavum gerit, distinguatur. Utriusque iconem nobis servavere *Acta STOCKH.* 1757. N. 4. F. 1. 2. 3. 4.

Medicinalis hirudo princeps hæmorrhoidalium sector venarum vermis, plus una vice sese sanguine ingurgitare valet, & hæc quidem, quæ cæteris omnibus vituperio animantibus intemperantia est, huic laudem conciliat, ut demum etiam vitia aliquam gloriam consequantur! & ob ingluviem sanguisugo modestiori & una solum

solum vice sanguine sese obruente, præferatur. Haud tamen reticendum, sanguine semel potum, etiam post frigidie vacuum, minus sæpe gulosum deprehendi, & segnius venam, quam iterato respuit, pertundere, & lentius, quasi prioris culpæ conscium animal, inebriari: sive vero vel de hac, vel alia de causa torpidus & deses sit vermis, est vero sæpe de lævi, stimulari in obsequium & crapulam potest, etiam abstersione partis, lactis, sanguinis illitu allici: iamque parti cui applicatur insistere, radicari firmitus, & longo gurgite sanguinem bibere parasiticus incipit, quo satur, sese sæpe a loco ipse dimittit, sæpe tamen adhuc pertinacius adhærescit: at tum divelli non debet, est enim in hac re periculum, sed sale, cinere, aut alio pulvere acri conspergi, sic enim facile abscedit. Est etiam ubi largiori depletione opus sit, tumque huic cauda abscinditur, & iam pleno rivo per vulnus, suctus sanguis profluit, nec tamen aut ideò cito animal moritur, aut a partis complexu remittit; tantusne est amor potus? quasi discissi corporis interitum diluere hacce voluptate aut vellet aut posset animal!

Vulnus a verme illatum triquetrum, sæpe diu adhuc sanguinem stillat, etiam post duodecim horas, & meticulosi timorem incutere posset, ob id deligandum, ut venarum sectiones solent, dum prius, aut aceto, aut vino, aut spiritu vini ablutum fuit.

USUS CHIRURGICUS ab omni tempore ad venas hæmorrhoidales deplendas multus & utilis, quod ab ipso loco affecto, sanguis evocetur *Cl. QUESNAY Traité de la saignée*, etiam morbis oculorum adhibitus, hirudinibus oculorum exteriori angulo appositis, *Cl. PRINGEL* angulo interiori carunculæ, *JAMES Dist.*
Uni-

Univerf. Gingivis, linguæ inferiori parti, genis in dolore dentium; in tumore pedum oedematofò, plantis pedum, in podagra cum tumore aquofo vehementer inflammato fub malleolo, & pedum digito maximo, *Cl. GISLER Abf. Reg. Suec. T. XX. a Cl. KAESTNERO edit.* etiam in dolore crurum a diuturna febre relicto, tentatis incassum aquis mineralibus, remediis aliis, imo electricitate, *IDEM.* Sunt qui etiam eryfpelati, cancro apponant, *IDEM ibidem.*

Ex proposito inflituta Chirurgica operatio, qua vas rubrum venofum ut fanguis effluat, fecatur, **PHLEBOTOME**; qua aperitur arteriofum, **ARTERIOTOME** appellatur. Utramque immenfa sæpe utilitas, sæpe etiam irreparabile damnum fequitur, quod cum per omnes cafus dicere nimis longum, quibus quæque rebus inflituendæ fint, quibus non poffint, artis Magiftri cum alii, tum maxime in absoluto de venæ fectione tractatu *Cl. QUESNAY* confuli debent, qui ut quidem de multis cafibus pulcherrima memoriæ prodidit, ita de graviditate exquisite judicavit, inorbun graviditatem non effe, nec propagationis humanæ fpeciei fecuritatem fcalpello, aut commendaffe, aut concredidiffe naturam videri, perraram adeoque occasionem occurrere, qua gravidæ in venam dimitti fcalpellum debeat, cujus judicio & ego accedo, tum quod absque phlebotomo feliciter animalia utero gerant & pariant, & ipfa humana fpecies, ante ufum hujus inflrumenti haud magis miferande, graviditate defuncta fit.

SCARIFICARI pars corporis dicitur, dum ve-
fimplici fcalpello, vel machina pluribus fcalpellis in-
Crantz M. M. T. III. N ftructa

structa cutis conscinditur; Simplici scalpello plerumque Chirurghi utuntur, cum ad profundas illas scarificationes, incisiones vocant, ut partes tensæ, infarctæ in summa inflammatione convulsionem, gangrænam minante, relaxentur, QUESNAY, in ipsa gangræna ut vivarum actio excitetur, OMNES, tum ad eas ad paniculum adiposum usque factas, quas mollis, pellucidus lymphaticus scroti, femorum, crurum, pedum tumor possulat, ut emacietur, DIONIS *Cours d'Operations*. In ultima vero hac curatione scire juvat, plagas scalpello factas, gangræna sæpe vitari, LA FAYE *dans les notes*, ob id vino rutaceo, corticis peruviani decocto vel in initio fovendas, myrrha, aloe, accensis vaporandas, tum spiritu vini camphorato, unguento de styrace, ubi iam vitium adest, obliniendas.

Scapellum vel simplex vel compositum superficialiis illis scarificationibus, quibus sanguinem e parte evocare intentio, maxime admovent: is vero abundantius extrahitur, si conscissæ parti, CUCURBITA linamento ardente rarior, aut sine omni flamma, folii machinulæ pneumaticæ beneficio, quod L. B. van SWIETEN & adhibet & probat, exquisite ita adaptetur, ut recte impressa inhaereat, tum enim multo sanguine impletur; sin minus, novo vel eodem linamento ardens cucurbita, iterum iterumque applicatur, donec satis factum fuerit. Auxilii hoc genus in locum venæ sectionis multis suffectum, etiam diris morbis a sanguine natis oppositum fuit, ut cephalææ, apoplexiæ, nervorum resolutioni, marcori, & inexpugnabili dormiendi necessitati, concisa occipitii cute, CL. WALTER *Dissert. de scarificat. occipitis*; & ante hunc iam dudum in morbo herculeo occipitium incidere & cucurbitas admovere, etiam occipitium ferro can-

candente adurere, ex veterum doctrina iussit CELSUS, & in omni morbo, ubi deobstruens sanguis immediate evocari potest, valet cucurbitis excepta scarificatio, CL. QUESNAY.

FONTICULUS, quod quasi ab ipso fonte mala materies fluere crederetur, dictus, est, vel ferro scindente vel caustico ad paniculum adiposum usque erosum ulcus, quod piso, globulo quocunque alio immisso, vinculo ad id accommodato valentius adstringente, coire impeditur. Corporis sedes his opportunæ fonticulis sunt summum caput, fontanellam locum chirurgi vocant, & hic in desperata cephalalgia eligitur, PLATNER *Instit. Chirurg.* Opportunior in nucha sedes est inter alteram, tertiamque colli vertebra, maxime lippientibus & ex levissima causa ophthalmia laborantibus, PLATNER, quibus fonticulus sæpe profuit, L. B. VAN SWIETEN. *Comm.* T. I. Excitatur quoque in brachio inter deltoideam & bicipitem, & in femore supra genu ad quartum circiter digitum, inter musciculum vastum & gracilem, tum in crure ad quartum digitum infra genu, inter musciculum soleum & gastrocnemium externum, PLATNER, rarius inter costas, quod dum tamen factum esset in latere vomica affecto spūto cessante, æger servatus est, WILLIS.

SETACEUM nomen a fetis trahit, quod olim chirurgi pilis ex equorum candidis ad id uterentur. Hic vero est setaceorum excitandorum modus; vel digitis vel forcipe, arrepta cum paniculo adiposo cutis elevatur, latiore acu, scalpello trajicitur, filum crassius intortum, vel linteum vel vitta in vulnere relinquitur, quotidie per vulnus ducitur, pure infecta pars abscinditur, recens etiam digestivo illinitur. Valet in lip-

pituidine, oriente suffusione, etiam amourosi, PLATNER & OMNES OCULARES CHIRURGI, in molestissima cephalalgia, RUYSCHIUS, L. B. VAN SWIETEN, in stupore post apoplexiam manente, LA MOTTE *Traite complet de Chirurg.* in memoria læsa ex lapsu, MEDICAL ESSAYS, Vol. V. p. I.

VESICATORIA dicta p. 122.

PARACENTESIS abdominis, thoracis, scroti, ut & cranii perterebratio, quibus & aqua & sanguis & pus & alius quilibet humor evocatur, maioris momenti operationes, cautelas requirunt plurimas, & ex propriis fontibus peti debent: consule maxime *H. H. L. B. VAN SWIETEN* commentaria.

INDEX

INDEX RERUM.

A.

A brotanum	I.	128
Aborbentia	II.	130
Abfynthium	I.	129
Acacia Germanica	II.	13
Acaciæ veræ succus	II.	40
Acetosa	I.	17
Acetofella	II.	135
Acetum saturni	III.	112
Acetum quid?	ibid.	74
esurinum		91
Aceti principia		4
Diversitas		5
Vires		5
Præparata		6
Acidum nitri quod?	II.	103
Acidorum Mineralium species	III.	70
Acidum Vitrioli	ibid.	70
Aluminis		71
Sulphuris		71
Nitri		71
Salis		71
Acida venena		70
Acipenser	I.	77
Aconiti vires	III.	36
Acorus palustris	II.	21

N 3

Aco-

INDEX RERUM.

Acorus	I. 131
Acrimoniae alcalinae contraria	II. 135
Acrimoniae Muriaticae contraria	— 145
Acrimoniae oleosae contraria	— 152
Adamas	III. 105
Adeps quid?	— 13
Adstringentia quæ?	II. 13
Aer diu reclusus	III. 134
animalibus corruptus	— 135
Mineralibus infectus	— 135
Æolipylae usus	I. 119
Æs	III. 88
Æris calx	ib. 90
Calcis usus	— 91
Ærugo quid?	— 91
destillata	— 91
Æruginis usus	— 91
Spiritus	— 91
Æther	II. 62
Æthiops Mineralis	ib. 202
Agallochum	I. 131
Agaricus	II. 223
Alauda	I. 74
Albumen ovi optimum est alimentum	ib. 101
Alchymilla	II. 21
Alcali. vide Salia.	
mineralis a vegetabili distinctio.	III. 70
Alcea	II. 4
Alcohol	ib. 128
Alexipharmaca quæ?	III. 3
Alexiteria quæ?	ibid. 3
Alkekengi	II. 174
Aloe	ibid. 221. seq.
Allium	— 78
Alliaria	— 78
Althea	II. 4
	Alu-

INDEX RERUM.

Alumen quid?	II.	51
Quotuplex	ib.	51
Usum	—	53
Aluminis principia	—	51
Proprietates	—	52
Ufus	—	52
Ambarum liquidum	I.	199
Ambra Gryfea	—	187
Amia	—	82
Amygdalæ	—	35
Amygdalarum olei vires	—	35
Amylum quid?	—	8
Amyli usus Medicus	—	10
Anomum	—	132
Amphibia quæ?	—	77
Ananas	—	121
Anacardii vires	III.	37
Anas	I.	68
Anemones vires	III.	37
Anethum	I.	133
Angelica	I.	133
Anguilla	—	68
Animalium exhalatio	—	111
Producta	—	69
Victus	—	62
Anisum	—	134
Stellatum	—	135
Anodyna quæ?	II.	232
Antacida quæ?	—	130
Antiaristoloehica	—	190
Antidota quæ?	III.	3
Antiemmenagoga	II.	190
Antihecticum Poterii	III.	115
Antimonium quid?	—	69
Crudum innocuum	—	93
Quando noxium	—	93

INDEX RERUM.

Antimonium crudam an solvatur in aqua	III. 94
Diaphoreticum	— 98
Antimonii principia	— 92
Ufus Medicus	— 94
Præparata	ib. 95 seq.
Æthiops	— 99
Butyrum	— 75
Antiscorbutica	II. 78
Aper	I. 63
Apii Rifus noxæ	III. 37
Cura	ib. 38
Apium	I. 18
Apocyni Noxæ	III. 38
Apophlegmatifonta	II. 191
Aqua calcis vivæ quotuplex	ib. 147 seq.
Aquæ calcis vivæ ufus medicus	— 150
Aqua della toffina	III. 34
Aquæ huius Antidotum	— 34
Aqua florum fabarum	I. 14
Aqua fortis	III. 71
Aqua Rabellii	II. 59
Regia	III. 71
Aqua generale antidotum	— 9
Aqua ærofa venenum.	— 91
Aquæ frigidæ effectus	— 7
Calidæ effectus	— 7
Aqua marina artificialis.	I. 181
ut dulcificari poffit	II. 49
Aquæ Medicatæ	— 213
Antonianæ	— 214
Ægranæ	— 214
Carolinae	— 214
Aquæ Med. Piperinæ	— 214
Pirmontanæ	— 214
Roitschienfes	— 214

Seite-

INDEX RERUM.

Aquæ Med. Selteranæ	-	-	II. 215
Schwalbacenfes	-	-	— 215
Sedlicenfes	-	-	— 215
Spadanæ	-	-	— 215
Wisbadenfis	-	-	ibid.
Aqua panis	-	-	I. 7 seq.
Aqua phagedænica	-	-	II. 151
Aqua pluvia etiam dat acidum vitrioli	-	-	— 97
Aranea	-	-	III. 119
Arbutus	-	-	II. 14
Arcanum duplicatum	-	-	ib. 64. 102
Ardea	-	-	I. 69
Argentum	-	-	III. 73
Ari Noxæ	-	-	— 39
Boni affectus	-	-	— 40
Veni Medicina	-	-	ibid.
Aristolochica quæ?	-	-	II. 186. seq.
Aristolochia	-	-	— 187
Armeniaca	-	-	I. 36
Arnicae vire	-	-	III. 39
Arsenicum quid?	-	-	— 29
Factitium quotuplex	-	-	— 33
Album quid?	-	-	ibid.
Citrinum quid?	-	-	— 34
Arsenici Notæ characteristicæ	-	-	— 30
Proprietates	-	-	ibid.
Nativi species	-	-	ibid.
Noxæ	-	-	ib. 34
Antidotum	-	-	ibid.
Medicina	-	-	ib. 34. 35
Arthemisia	-	-	I. 128. 135
Arteriotome	-	-	III. 193
Arum	-	-	ib. 39
Afa foetida	-	-	I. 167
Afarum	-	-	II. 210
Afellus	-	-	I. 80
		N 5	Aspa-

INDEX RERUM.

Asparagus	II. 174
Aspis	III. 126
Attenuantia quæ?	II. 72. III. 152
Attenuantia quando indicentur	II. 72
Absterfiva	ibid.
Gummi aromatica	ib. 77
Alcalescentia	— 78
Salina	— 83
Saponacea	— 77
Atmosphæra animalium putrid.	III. 137
Aquam putrefact.	ibid.
Ædificiorum recentium	ib. 138
Vegetabilium Noxiorum	ibid.
Atramentum sympatheticum	III. 28
Avellanæ	I. 36
Avenæ noxæ	— 2
Ufus	ibid.
Avis Nivis	I. 74
Auricula Iudæ	II. 43
Aurantia	I. 36
Aurantiorum pulvis in Epilepsia	I. 38
Auripigmentum unde dictum?	III. 31
Nativum insipidum	— 32
Auripigmenti proprietates	ibid.
Ufus	ibid.
Aurum	ib. 72
Fulminans	ibid.
Ufus	ib. 73
Azederach noxæ	— 40
Medicina	— 40
B.	
Balneum terræ	I. 113
Balsama quæ?	— 198
Quotuplicia	— 198
Artificialia	— 208
	Bal-

INDEX RERUM.

Balsamus de copaiva	I. 199
Peruvianus	ibid.
Toletanus	ib. 200
Balsamus saturni	III. 113
Balsamus arcæi	I. 208
Balsami sulphuris varii	II. 145
Balaustia	— 32
Bardana	— 72
Beccabunga	— 79
Belladonæ vires	III. 55
Benzoinum	I. 175
Benzoini falsi ab aliis falsibus diversitas	ib. 176
Berberis	II. 15
Beta	I. 19
Betonica	ib. 123
Betula	II. 175
Bezoar inanis vis	III. 24. 25
Bilis animalium	II. 77
Biliofis qualis diæta conveniat	I. 105
Bistorta	II. 22
Bitumen quid?	I. 180
Bituminis diversa ab aliis substantiis natura	ib. 180 181
Bolus quid?	II. 48
Armena	ib. 48. seq.
Variæ	ib. 48
Bombax	— 5
Borrago	I. 122
Borax quid?	II. 91
Boracis proprietates	ib. 92
Principia	— 94
Ufus medicus	— 95
Præparata	ibid.
Bos	I. 65
Botrys	ib. 124
Branca ursina	II. 5
Brama	I. 86
	Braffi-

INDEX RERUM.

Brassica	I. 19. 20
Bryonia	II. 227
Buffo	III. 120
Buglossum	I. 123
Butyrum quid?	— 98
Ufus	III. 13
Butyrum antimonii	— 73
C.	
Cacao	II. 120
Caiaput oleum	I. 138
Calamintha	ib. 136
Calx quid?	II. 145
Calx viva	— 145
Calcis vivæ proprietates	— 146
Ufus medicus	— 150
Calendula	— 156
Calomet quid?	— 205
Camphora	I. 189
Cancer	ib. 88
Cancrorum chelæ	II. 230
Lapides	— 131
frequentior ufus noxius	I. 89
Cannabis	— 5
Cantharis	III. 120
Rabiei antidotum	ib. 21
Capillus venëris	II. 22
Capparidis cortex	— 34
Capra	I. 65
Capreolus	— 66
Cardamomum	— 137
Cardiaca nervea quæ?	— 107
quando indicentur	ibid.
Stimulantia quæ?	— 120
	Car-

INDEX RERUM.

Carduus benedictus	II. 156
Mariæ	— 157
Carlina	— 158
Caryum	I. 138
Caryophyllata	II. 138
Caryophyllus	I. 138
Cascarilla	— 142
Caseus quid?	— 99
Cassava	III. 58
Cassia fistula	II. 217
Lignea	I. 139
Castor	— 64
Castoreum	— 194
Cataputiæ minoris noxæ	III. 41
Cataputiæ minoris vis in cancro	ibid.
Maioris vis anthelmintica	ib. 42
Catechu	II. 40
Caustica quid?	III. 185
Rubefaciencia	ib. 185. seq.
Cathæretica escharotica	— 188
Centaurium minus	II. 159
Cepa	— 79
Cera	— 6
Cerafa	I. 38
Cerealia quæ?	— 1
Cerevisia quæ? quibus conveniat	— 104
Medicata	— 104
Cerei venerei	III. 110
Cerussa	— 112
Cervus	I. 66
Ceterach	II. 22
Chamæpitis	I. 140
Chamæleon niger	III. 42
Chamæmelon	II. 187
Chamomilla	— 188
	Cha-

INDEX RERUM.

Chamomillæ romanæ flores	II. 232
Chærophyllum	I. 21
bulbosum pro Cicuta venditur	— 34
temulum pro eadem	III. 59
Chermes	II. 70
China chinæ	— 35
Chinæ radix	— 150
Christophoriana	III. 42
Cicer	I. 12
Cichorium	— 22
Cicutæ vires	III. 58
Cicutæ aquaticæ noxa	— 61
Cicutaria palustris	— 62
Cicutaria pannonica	I. 34
Cinnabaris antimonii	II. 200
Factitia	— 200
Nativa	— 201
Cinnamomum	I. 140
Citrea	ib. 39
Citrulli	— 40
Clematis	III. 43
Clupea	I. 84
Clyfma pingue quibus profuit	III. 14
Clyster tabacinus	II. 192
Cobaltum unde dictum	III. 27
Quid?	— 27
Semimetallum est	— 27
Venenum est	— 28
Cobalti noxæ	III. 28
Praeparata	— 29
Cobitis	I. 85
Cochlearia	II. 79
Cochleae testæ	ib. 132
Coccum cnidii	III. 43
Colchicum	ib. 44
Colophonía	I. 204
	Co-

INDEX RERUM.

Colocynthis	II. 228
Coluber	I. 80
Columba	I. 75
Conchae ostracodermata	II. 132
Contraiervae radix	— 160
Corallia alba	— 133
Rubra	— 133
Corallina	— 133
Coriandrum	I. 143
Coriaria	III. 44
Corni	II. 16
Corona imperialis	III. 44
Cortex peruvianus	II. 35
Cortex Winteranus	I. 142
Cottus	ib. 82
Coturnix	— 71
Cremor lactis quid?	— 98
Tartari	II. 137
Crepitus lupi	ib. 43
Creta	— 49
Crocus	I. 114
Croci menstrua	— 114
Noxae	— 114
Vires	— 114
Praeparata	— 115
Crystallus montana	III. 105
Crystalli tartari	II. 137
Cucumis asininus	III. 45
Cucumeres	I. 41
Cucurbitae	— 41
Culilawan	— 139
Cuminum	I. 144
Cuprum quid?	III. 88
	Cu-

INDEX RERUM.

Cupri menstrua	III. 88
Principia	— 89
Vis venenata	— 89
Medica	— 90
Praeparata	— 90
Curcuma	II. 175
Cyclamen	III. 45
Cydonia	I. 42. 43
Cynara	— 43
Hydropis auxilium	— 45
Cynosbati	II. 16
Cynosbati spongia	III. 116
Cynoglossum	II. 235
Cyprinus	I. 86
Cyperus uterque	I. 144

D.

Dactyli	I. 44
Dama	— 66
Datura	III. 63
Daucus	I. 28
Dentalium testae	II. 130
Deplentia Chirurgica	III. 191
Detergentia quid?	— 172
Deterg. quando indicentur	— 172
digestiva	— 172
irritantia	— 175
antiputredinosa	— 177
Diaeta lactea	I. 95
quibus conveniat	ib. 96
anni temporibus conveniens	I. 92. seq.
aetatibus conducens	ibid.
temperamentis	ibid.

Dieta-

INDEX RERUM.

Dictamnus albus	I. 145
creticus	— 145
Digestiva quid?	III. 169
Emollientia	— 169
Balsamica	— 170
Adstringentia	— 171
Escharotica	— 171
Diluentia quæ dicantur	— 152
Diuretica quæ?	II. 173
varia sunt	— 174
quando indicentur	— 173
Diuresim fistentia	II. 165
Doronicum	III. 63
Draba	II. 80
Draco Marinus	I. 81
Dracontium	III. 46
Dulcamara	— 64

E

Ebuli baccae	II. 73
Elaterium	III. 45
Embrocatio oleosa convulsiones praevertit	— 14
Emetica	II. 209
quando indicentur	— 209
Emollientia quæ?	— 3
Emmenagoga quæ?	— 186
Endivia	I. 23
Ens Veneris Boyle	III. 90
Enula	I. 148
Equisetum	II. 23
Errhinna quæ?	— 191
Eryum	I. 13
Eruca	II. 80

Crantz M. M. T. III.

O

Eryfi-

INDEX RERUM.

Erysimum	II. 81
Eryngium	— 176
Efula	III. 46
Eupatorium	II. 176
Euphorbium	III. 47
Exhalationes animalium	I. 111
Terrae	— 112
noxiae	III. vide vapor.
Exsiccantia quid?	III. 179
indicantur	ibid.
contra indicantur	ibid.
bibula	— 180
Adstringentia	— 181
Aromatica	— 183

F

Faba	I. 14
Fagopyrum	— 2
Farina fecalis	— 7
Tritici	— 8
Fabarum	— 14
Lupinorum	— 15
Ferrum	II. 65
genesis	— 67
Ferri principia	— 68
proprietas	— 67
ufus Medicus	— 67
praeparata	— 69
Ficus	I. 44
Ficedula	— 75
Flores Antimonii	III. 104
Benzoes	I. 175
Rosarum rubrarum	II. 33

Flo-

INDEX RERUM.

Flores Sal. ammon. simp.		II. 92
Martial		ibid.
Sulphuris		— 143
Zinci		— 65
Fonticulus		III. 195
Formicae		II. 117
Fœniculum		— 176
Fœnu graecum		— 8
Fraga		I. 45
Fraxini cortex		II. 35
Fulica		I. 69
Fuligo		II. 168
Fumaria		— 74
Fumus Sulphuris		III. 137
Fungi		— 116
Fungus igniarius		II. 43
Fungus vinosus		— 44
Fungus Melitenfis		ibid.

G

Galanga utraque		I. 146
Gallina Corylorum'		— 72
Gallo - pavo		ibid.
Gallus gallinaceus		— 71
Garrulus Bohemicus		— 67
Gallinago		— 69
Gelatinae animalium		II. 121
Genista		— 210
Gentiana		I. 147
Glans quercina		II. 17
Gnaphalium		— 24
Gummi quid?		I. 163
Menstrua		— 166

Gum-

INDEX RERUM.

Gummi ammoniacum	I. 167
ibid. Bdelium	— 168
— Elemi	— 177
— Galbanum	— 169
— Lacca	— 170
— Opöpanax	— 175
Gummi Arabicum	II. 122
Gummi Ceraforum	— 123
Gummi Tragacanth.	ibid.
Gummi gotrae	— 229
Gummi-Resinae	I. 163
— Principia	— 165
Gummata artefacta quae?	II. 3
Granata	II. 19 35
Granatorum cortex	— 35
Gratiola	— 229
Grutum	I. 2
Gypsum	III. 107

H

Halex	I. 85
Hedera arborea	II. 24
Helleborus niger	III. 47
Hellebori nigri vis	— 48
Hellebori Nigri analysis	— 49
— praeparata	— ibid.
Helleborus albus	— ibid.
Hellebori albi noxae	— 50
— analysis	— ibid.
— usus	— ibid.
Hermodactylus	— ibid.
Herniaria	II. 177
Hepar Antimonii	III. 97

Hip-

INDEX RERUM.

Hippomane	III.	51
Hirudo		191
Hordeum	I.	3
quotuplex?		3
Hordei cremor		4
farinae vis		ibid.
Hortulanus		78
Huso		78
Hyacinthus	III.	51
Hyacinthus Tuberosus	I.	125
Hydromel	III.	13
Hyosciamus		64
Hypericon	I.	147
Hypocistidis fuccus	II.	41
Hyslopus	I.	148
I		
Jalappa	II.	224
eius refina		ibid.
Jasmini flores	I.	115
Ichthyocolla	II.	124
Imperatoria	I.	148
Infantibus qualis-diaeta conveniat		106
Insecta quae?		88
Inspissantia quae?	II.	120
quando indicentur		ibid.
ex quibus petantur		ibid.
Obvolventia		ibid.
ex coagulantibus		128
Ipecacuanha		211
Iris nostras		177
Iris florentina		230

INDEX RERUM.

Juglans I. 45
 Juniperus — 149

K

Kermes minerale III. 102
 ufus — 103

L

Lac I. 91
 quid? — ibid.
 quibus componatur? — 92
 ex uberibus ductum optimum — 94
 Medicatum factum in corpore animali — 95
 Medicatum factum cum aquis Mineralibus — 97
 purgans — 95
 Lactis Bonitatis gradus — 93
 differentiae ex assumptis — 92
 a pastu — 98
 Lactis ex uberibus ducti usus — 94
 diversae partes — 98
 Lactis ferum — 99
 ferum artificiale — 100
 feri usus — 99
 faccharum — 100
 Lacerta III. 124
 Lactuca I. 23
 Ladanum — 125
 Lagopus — 73
 Lampetra — 78
 Lapathum II. 25
 Lapis armenus quid det III. 35
 an Medicinalis — ibid.
 La-

INDEX RERUM.

Lapis Lazuli quid det?	III. 35
Lapis Haematites	II. 69
Lapis infernalis	III. 74
quando indicetur	ibid.
Lapis porcinus	II. 77
Lapis, piedra de la Serpente	III. 24
Lavendula	I. 150
Laurus	— 151
Laurocerafus	III. 86
Legumina unde dicta?	I. 12
Lepus	— 64
cuniculus	ibid.
Lepus Marinus	III. 124
Lens	I. 14
Lentis noxae	— 15
ufus	ibid.
Levisticum	II. 160
Lilii albi flores	I. 116
Lilii convallii flores	ibid.
Limax	— 89
Limonia	— 47
Linum	II. 8
Liquiritia	— 124
Liquor Manchini	— 63
Liquor vini probatorius	III. 32
Lithantraces	— 132
Lolium	— 65
Lucius	I. 87
Lucio perca	— 82
Lupinus	— 15
Lupini farina	ibid.
Lycopodii semen	II. 45
Lyfimachia	— 26
Lythargyrus	III. 110

INDEX RERUM.

M

Macis	I. 155
Magisterium stanni	III. 115
Magisterium sulphuris	II. 143
Magnesia alba	— 102
Maiorana	I. 152
Malva	— 24
Malicorium	II. 35
Mammalia quae animalia?	I. 63
Manati	— 64
Manna	II. 218
Margaritae	— 134
Marrubium album	— 188
Marum verum	I. 153
Martialis fontium Medicatorum fœx	II. 69
Mastix	I. 178
Mastichina	— 154
Materia Chirurgica	III. 140 seq.
Mater perlarum	II. 134
Matricaria	— 189
Mays	I. 4
Mechoacanna	II. 224
Melancholicis qualis diaeta conveniat	I. 105
Mel quid?	III. 9
vim plantarum habet	— 10
venenatum	— 11
Mellis differentiae unde?	ibid.
saponaceae vires	ib. seq.
usus Medicus	— 12
Praeparata	ibid.
Melissa	I. 117
Melones	— 48
Mentha	— 154
Mercurialis	II. 9
	Mer-

INDEX RERUM.

Mercurius Rabei remedium.	II. 199
Mercurii principia	— 196
ufus Medicus	ibid.
Praeparata	— 200
Mercurius praecipitatus' albus	— 203
flavus	— 204
ruber	— 203
viridis	— 204
Mercurius fublimatus corrofivus.	— ibid.
Mercurius dulcis	— 206
Mergus	I. 68
Merlangus	— 81
Merula	— 76
Mespili	II. 17
Meum	— 178
Milium	I. 4
Millefolium	II. 233
Millepedes	— 184
Minerae quid?	— 50
Minium	III. 104
Miva Cydoniorum	I. 42
Mollufca quae?	— 89
Mora	— 40
Mofchus	— 195
Mucilaginis fubiecta	II. 9
diverfa in diverfis quantitas	— 10.
Mugil	I. 87
Mullus	— 83
Mundificantia quid?	III. 172
Mufcus caninus	II. 45
Cumatilis	— 46
Muftela	I. 81
Muftum	— 60
quid caufet	— 140

O 5

Myro-

INDEX RERUM.

Myrobalani omnes	-	II. 18
Myrthi baccae	-	— 19
Myrrha	-	I. 171
Myrtilli baccae	-	— 49
Mytilus	-	— 90

N

Naphta vitrioli	-	II. 62
Napus	-	I. 28
Natra	-	II. 216
Narcotica quæ?	-	II. 132. III. 232
Nasturtium Hortense	-	II. 81
aquaticum	-	ibid.
Nigella	-	II. 191. III. 52
Nitrum quid?	-	II. 97
ut generetur	-	— 98
Antimoniatum	-	— 103
Nitri principia	-	— 99
proprietas	-	— 100
Vis Medica	-	— 102
Præparata	-	ibid.
Nux Moschata	-	I. 155
Nux Vomica	-	III. 66

O

Ocymum	-	I. 118
Oenanthe	-	III. 67
Olea quid?	-	— 13
quam acrimoniam emendent	-	ibid.
Recentia pressa, nec aquæ, nec spiritui vini miscentur	-	— 14
		Olea

INDEX RERUM.

Olea pressa destillata spiritu vini solvuntur	III. 14
Rancida venena sunt	ibid.
Omnia in saponem non coguntur	ibid.
ut possint aquæ miscibilia reddi	II. 14
Olea acido laborantibus conveniunt	— 134
Olei diversa ex diversis quantitas elicitur	— 11
inunctio Hydropis auxil.	ibid.
Olea Empyreumatica	— 168
Oleum ætherum terebinthinæ	I. 203
Oleum animale Dippelii	II. 118
Oleum palmæ	I. 201
Oleum tartari	III. 81
Oleum templinum	I. 206
Oleorum vires	II. 10 & III. 13
Oleander	III. 52
Olera unde dicta?	I. 17
Olerum natura	ibid.
Olivæ	— 50
Omphacium	II. 60
Ononis	— 178
Opium quid?	III. 15
Opium quotuplex	ibid.
An nobis verum	ibid.
Laudabile quod?	— 16
Opii Menstrua	ibid.
Effectus	ibid.
Vires	ibid.
Dosis	— 19
Præparata	— 20
Opobalsamum	I. 201
Opopanax	— 173
Origanum vulgare	II. 161
Creticum	ibid.
Oryza	I. 5
Os sapiæ	II. 134
Offa animalium calcinata	— 134

Oleo-

INDEX RERUM.

Osteocolla	II. 47
Ostracites	— 134
Ostrea	I. 90
Otis	— 69
Ova	— 100
Sunt multi nutrimenti	— 101
Ovi partes	— 102
pelliculae usus	— 103
Ovis	— 67
Ovorum albuminis vis medica	II. 125
Ovorum testarum usus	I. 103
Ovorum vitelli vis	II. 125
Oxymel simplex	III. 13
Oxymel squilliticum	— ibid.
Oxymel Helleboratum	— 59

P

Palumbus	I. 75
Panacea mercurii	II. 207
Panicum	I. 6
Panis quis optimus?	I. 10
Ægris conveniens	— 11
Panis fecalinus	— 7
Paracenthesis	III. 195
Paralyseos flores	I. 119
Pareiræ bravæ radix	II. 178
Parietaria	— 11
Pastinaca	I. 29
Passulæ	— 60
Pedra del porco	II. 77
Pentaphyllum	— 27
Perca	I. 83
Perdix	— 73

Per-

INDEX RERUM.

Perfica	I. 51
Petafitis	II. 102
Petroleum	I. 182
eius proprietates	ibid.
principia	ibid.
Petrofelinum	II. 179
Peruvianus cortex	— 35
eius usus medicus	— 36
Peucedanum	— 102
Phalaris	I. 6
Phaeolus	— 15
Phasianus	— 72
Colchicus	ibid.
Phellandrium	III. 62
Phlebotome	III. 193
Phosphorus	II. 169
Pimpinella alba	I. 156
Pimpinella sanguiforba	II. 29
Pineæ nuces	I. 51
Piper indicum	II. 82
Pisa	I. 16
Pisces qui?	— 80
Pistachia	— 52
Pituitosis qualis diæta conveniat	— 105
Pix liquida	— 205
Sicca	— 208
Plantago	II. 28
Plantæ tinctoriæ ossa non inficiunt	— 30
Plastica quid?	II. 120
Plumbum quid?	III. 108
ustum	— 113
Plumbi menstrua	— 108
Principia	— 109
Vis venenata	ibid.
Præparata	ibid.

Pæo-

INDEX RERUM.

Pœonia	II. 163
Polygala	— 179
Polypodium	— 219
Poma	I. 53
Poma amoris.	III. 68
Pomacea colicam pictonum inducunt	I. 53
Porrum	II. 82
Portulaca	I. 26
Poscæ vires	III. 5
Potus qui?	I. 104
Pruna	— 54
Psyllii semen	III. 117
Ptharmica	II. 193
quæ?	— 191
Pulegium	I. 157
Pulmonaria arborea	II. 46
Pulvis alterans Plummer	III. 100
Punica	II. 19
Purgantia	— 213
Quando indicentur	ibid.
Purgationem sistentia	— 231
Pyrethrum	— 195
Pyrus	I. 54

R

Raia	I. 78
Rallus	— 70
Rana	— 79
Ranuncolorum noxæ	III. 37
Rapa	I. 29
Raphants	— 31
Raphanus rusticanus	— 32
Rapunculus	ibid.

Re-

INDEX RERUM.

Regulus antimonii	III.	96
Relaxantia quæ?	—	149
quando indicentur	ibid.	
Relaxantium species	ibid.	
Humectantia	ibid.	
Emollientia	—	150
Temperantia	—	151
Repercutientia quid?	III.	141
quando indicentur	ibid.	
quando conraind.	—	142
Repercutientium species	—	143
Refrigerantia	ibid.	
Astringentia	—	145
Anodyna	—	147
Resina quid?	I.	163 175
abietina	—	204
Resina ut distinguatur a gummi	I.	153 175
Resinae Menstrua	—	163
Principia	ib. seq.	
Resolventia quæ?	III.	152
quando indicentur	—	152
Resolventium species	ibid.	
Relaxantia	—	153
Stimulantia	ibid.	
Attenuantia	—	156
Rhabarbarum monachorum	II.	219
Verum	—	220
Rhaponticum	—	219
Rhodia radix	I.	126
Rhodium lignum	ibid.	
Rhombus	—	83
Ribesia	—	55
Risigallum venenatissimum	III.	30
Rosarum rubrarum flores	II.	33
Rosmarinus	—	163
Rubia tinctorum	—	29

Ru-

INDEX RERUM.

Rubrica fabrilis	III. 115
Rubus idæus	I. 56
Vulgaris	ibid.
Rupi capra	— 66
Ruta	— 157
Ruta muraria	II. 23
Rufcus	— 181
S	
Sabina	I. 158
Sabulum nigrum fratorum	II. 69
Saccharum	— 152
Crudum	— 153
Saccharum pyramidale	ibid.
Candum	— 154
Saccharum ex quibus extrahatur	— 152
Saccharum lactis	I. 100
Saccharum saturni	III. 112
Sago	I. 11
Sagapenum	— 173
Sal anglicum	II. 216
Elfteranum	— 217
Egranum	ibid.
Thermarum carolinarum	ibid.
Sedlicenfe	ibid.
Seidfchutzenfe	ibid.
Sal ammoniacus unde?	— 86
Sal ammoniaci principia	— 87
Proprietates	— 88
Ufus medicus	ibid.
Præparata	— 89
Salia alc. fixa	III. 76
quotuplicia	ibid.
Sa-	

INDEX RERUM.

Salium alc. fixorum proprietates	III. 78
Principia	— 80
Ufus	— 81
Vis medica	— 83
Salia alc. volatilia	— 84
Salium alc. volatilium proprietates	— 85
Vis mala	— 86
Medica	ibid.
Sal decrepitatus	II. 108
Sal digestivus Sylvii	— 110
Sal fontium	— 104
Sal Gemmæ	ibid.
Salis gemmæ proprietates	ibid.
Ufus medicus	ibid.
Sal Iovis	III. 115
Sal Marinus	II. 105
quomodo fiat	ibid.
Salis marini proprietates	— 107
Principia	— 106
Ufus Medicus	— 108
Præparata	— 108
Sal mirabile Glauberi	— 109
Sal prunellæ	— 103
polychrestus	ibid.
Sal sedativus Hombergii	— 95
Sal fegniette	— 115
Sal stipticum fabarum	I. 112
Sal vegetabile	II. 115
Sal volatile falis ammoniaci	— 91
Salamandra	III. 124
Sales diversi in diversis plantis	— 80
Sales vegetantium ustulatum	II. 112
Salivatio Hydrophobiæ remedium	— 198 seq.
Salivationem moventia	— 194
inhibentia	— 208

Crantz M. M. T. III.

P

Salmol

INDEX RERUM.

Salmo		I.	87
Salvia		—	159
Salvelinus		—	88
Sambuci baccæ		—	57
Sandaraca		—	178
Sanicula		II.	30
Sanguis draconis		—	42
Sanguinæis qualis diæta conveniat		I.	105
Santalum		II.	174
Sapa quid?		I.	8
Sapo ex triplici naturæ regno		III.	21
Saponum differentiæ		—	21
Sapo hispanicus		II.	77
Sapo venetus quid?		III.	21
Saponis veneti criteria		—	22
	menstrua	—	ibid.
	vires	—	23
	dosis	—	ibid.
	noxæ	—	23 24
Saponaria		II.	75
Sarfaparilla		—	125
Sassafras		I.	127
Saxifraga		II.	181
Scabiola		—	163
Scarificatio		III.	193
Scaminoneum		II.	225
Scilla		—	83
Scotopax		I.	70
Scelopendria		II.	23
Scomber		I.	83
Scordium		II.	165
Scorpio		III.	125
Scorzonera		I.	32
Secale		—	7
			Seca-

INDEX RERUM.

Secalis farina	I. 7
flores	— 8
Sebesten	II. 126
Sedum minus	— 75
maius	— 76
Sempervivum	ibid.
Senibus qualis diæta conveniat	I. 106
Senna	II. 225
Sepia	I. 89
Serpens	III. 125
Serpentaria virginiana	II. 165
Serpentum Radix	— 166
Serpillum	I. 160
Seri lactis usus	— 29
Setaceum	III. 195
Sevum quid?	— 13
Sialagoga	II. 194
quando indicentur	ibid.
quando contraindicentur	ibid.
quotuplicia	ibid.
Siler	— 166
Siliqua dulcis	I. 59
Silurus	— 82
Simaruba	II. 38
Sinapi	— 84
Sifer	I. 33
Smalta quid?	III. 29
Soda	— 82
Salis sodæ figura	ibid.
proprietates	— 82 seq.
Solanum	— 68
Solea	I. 84
Soldanella	II. 226
Sonchus	— 76
Sorbus	— 20
domestica	— 21

INDEX RERUM.

Sperma ceti	II. 126
Spicæ oleum genuinum non est	I. 151
Spina cervina	II. 230
Spinachia	I. 27
Spiritus nitri acidus	II. 103
dulcis	ibid.
Spiritus falis ammoniaci	89
Spiritus falis Marini acidus	108
dulcis	109
Spiritus Sulphuris	143
Spiritus vini	169
Stannum quid?	III. 113
Stanni principia	ibid.
usus medicus	114
Præparata	115
Sternutationem moventia	II. 191
inhibentia	193
Stimulantia quæ?	I. 163
Stimulantia Nutrientia?	120
excitantia subtilia	122
fixiora	128
Sturnus	76
Styrax solida	179
liquida	201
Succinum	184
Suctio quando conveniat?	III. 24
Sudorem sistentia	II. 172
Sudorifera quæ?	155
ex quibus petantur	ibid.
Sulphur quid?	II. 139
quotuplex	ibid.
indicantur	141
contraindicantur	142
Sulphuris principia	139
proprietas	140

Sul-

INDEX RERUM.

Sulphuris usus Medicus	-	II. 141
præparata	-	— 143
Sulphuris accenfi fumur	-	III. 137
Sulphur. auratum Antimonii	-	— 100
	Liquidum	— 102
Suppurantia quæ ?	-	— 159
quando indicentur	-	ibid.
Suppurantium species	-	ibid.
Humida	-	— 160
Relaxantia	-	— 161
Stimulantia	-	— 165
Suppurantium Emollientia	-	— 168
Synopsis	-	— 115

T

Tabacum	-	II. 192
Tacamahaca	-	I. 180
Tamarindi	-	II. 220
Tagetes	-	III. 52
Tamarisci cortex	-	II. 39
Tanacetum	-	— 166
Tarantula	-	III. 119
Tartarus	-	II. 136
Tartari præparata	-	— 137
Tartarus emeticus	-	III. 99
Tartarus solubilis	-	II. 115
Tartarus Tartarifatus	-	— 114
Tartarus Vitriolatus	-	— 64
Terra foliata Tartari	-	— 112
Terra Japonica	-	— 40
Terra Sigillata rubra	-	— 49
alba	-	— 50
Lemnia	-	— 49
Testudo	-	I. 79
Thapsia	-	III. 53

INDEX RERUM.

Terebinthina	I. 202
veneta	ibid.
Communis	— 203
Argentoratensis	ibid.
Cocta	— 204
Theriaca medicamenta quæ?	III. 3
Thermæ	II. 213
Turbithum minerale	— 204
Thus	I. 174
Thymus	— 161
Thynnus	— 84
Tigliæ grana	III. 53
Tilia	II. 233
Tinctura Antimonii	III. 104
Tinct. g. Laccæ aluminofa	I. 171
Tinctura Tartari	II. 116
Tinca	I. 86
Tormentilla	II. 31
Torpedo	III. 126
Toxicodendron	— 54
Tragopogon	I. 33
Trifolium fibrinum	II. 84
Triticum	I. 8
Tritici farina	ibid.
Principia habet animalium	— 9
vires	ibid.
furfures	— 10
Trochisci Alhandal	II. 228
Trutta	I. 87
Tuber	— 121
Turdus	— 76
Turpethum	II. 127
Turtur	I. 75
U V	
Urogallus	I. 73
Urtica	II. 183
	Uva

INDEX RERUM.

Uva	I. 60
Uva ursi	II. 31
Valeriana	— 182
Vanellus	I. 70
Vapor carbonum	III. 131
Lithanthracum	— 132
Fodinarum	— 136
Variolosum venenum	— 130
Vegetabilium gratus	I. 114
Venena alcalina	III. 76
Venena mechanica	— 105
Venenum quid?	— 3
Venenum lamascense	— 69
Venenum rabidorum	— 127
Verbascum	II. 12
Veronica	— 167
Vesicatoria	III. vide Cantharides.
quibus morbis conveniant	ibid.
quibus partibus apponantur	ib. 123
Vicia	I. 16
Victorialis	II. 85
Vincetoxicum	— 167
Vina acida	— 182
Vinacea	I. 60. seq.
Vinum ex quibus fiat	— 104
Vini fermentantis halitus	III. 137
Violæ flores	II. 234
Vipera	III. 126
Virga aurea	II. 183
Vis electrica	I. 107
ufus non tutus	— III
Vitellus quæ solvat	I. 102
Vitis idæa	— 59
Vitriolum quotuplex	II. 53 seq.
Vitriolorum principia	— 54

Vi-

INDEX RERUM

Vitriolorum proprietates	-	-	II. 58
Ufus medicus	-	-	— 57
Præparata	-	-	— 58
Composita	-	-	— 59
Vitrum	-	-	III. 106
Vitrum antimonii	-	-	— 95
ceratum	-	-	ibid.
Vitri antimonii cerati ufus	-	-	ibid.
Viscum quercinum	-	-	III. 117
Vomitum fedantia	-	-	II. 212

Z

Zaphera quid?	-	-	III. 29
Zea	-	-	I. 10
Zibethum	-	-	I. 197
Zinci flores	-	-	II. 65
Zingiber	-	-	I. 162

